

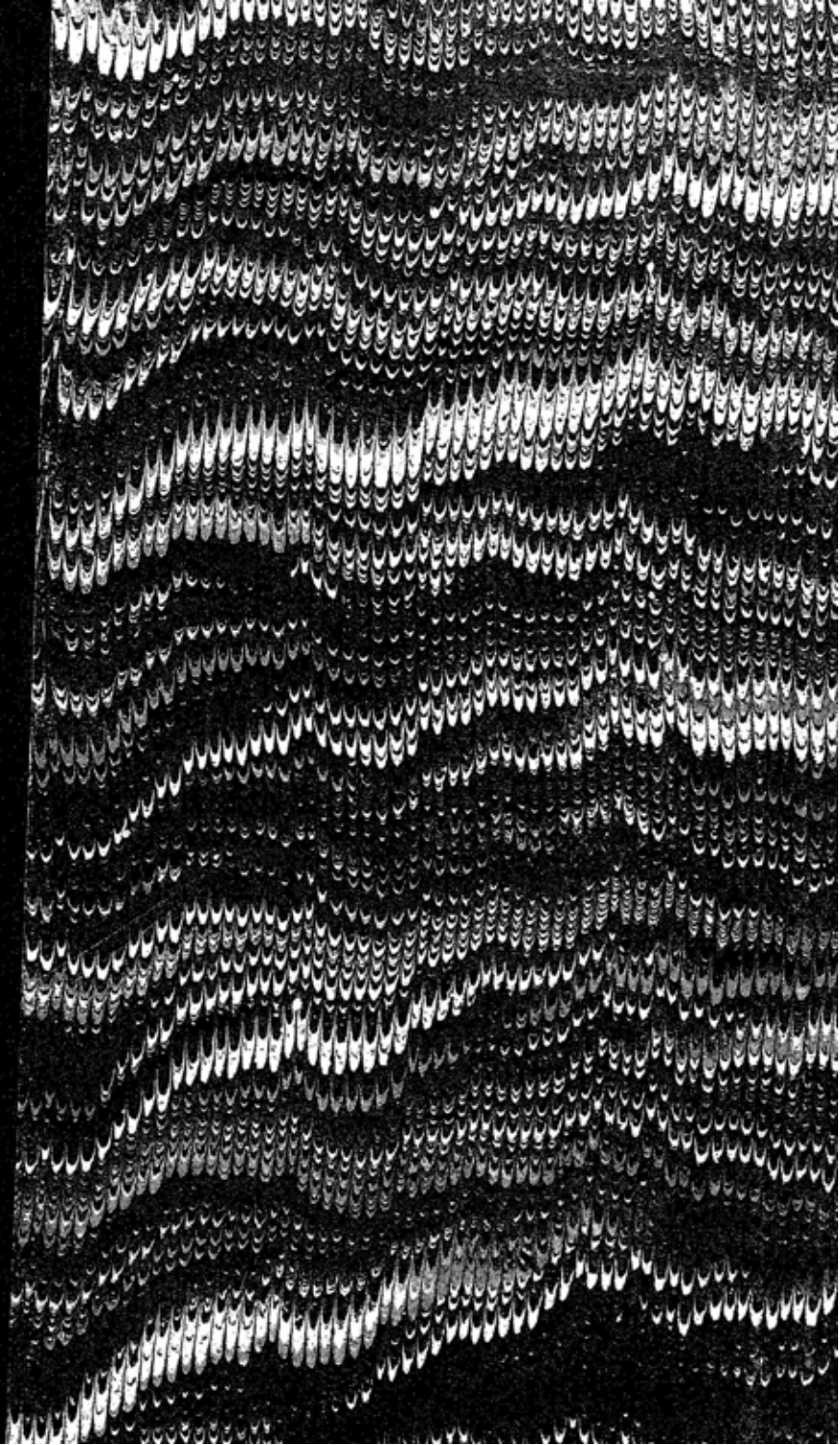
GOVERNMENT OF INDIA
DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY
CENTRAL ARCHÆOLOGICAL
LIBRARY

CALL No. BPa 4 / Kat / Tay
ACC. No. 9193

D.G.A. 79.

GIPN—S4—2D. G. Arch. N. D./57.—25-9-58—1,00,000.

KATHĀVATTHU.

Pali Text Society.

KATHĀVATTHU.

9.93

EDITED BY

ARNOLD C. TAYLOR, B.A.

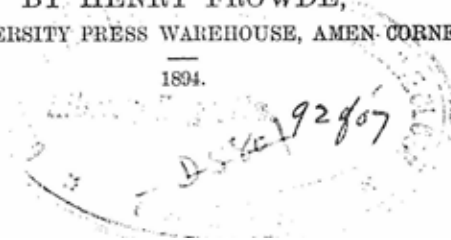
VOL. I.

BP a 4
Tat / 192

LONDON:

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY,
BY HENRY FROWDE,
OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN-CORNER, E.C.

1894.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. .... 9193 .....

Date..... 1.8.57 .....

Call No. .... BPa 4 .....

Kat/Tay

The Gresham Press,

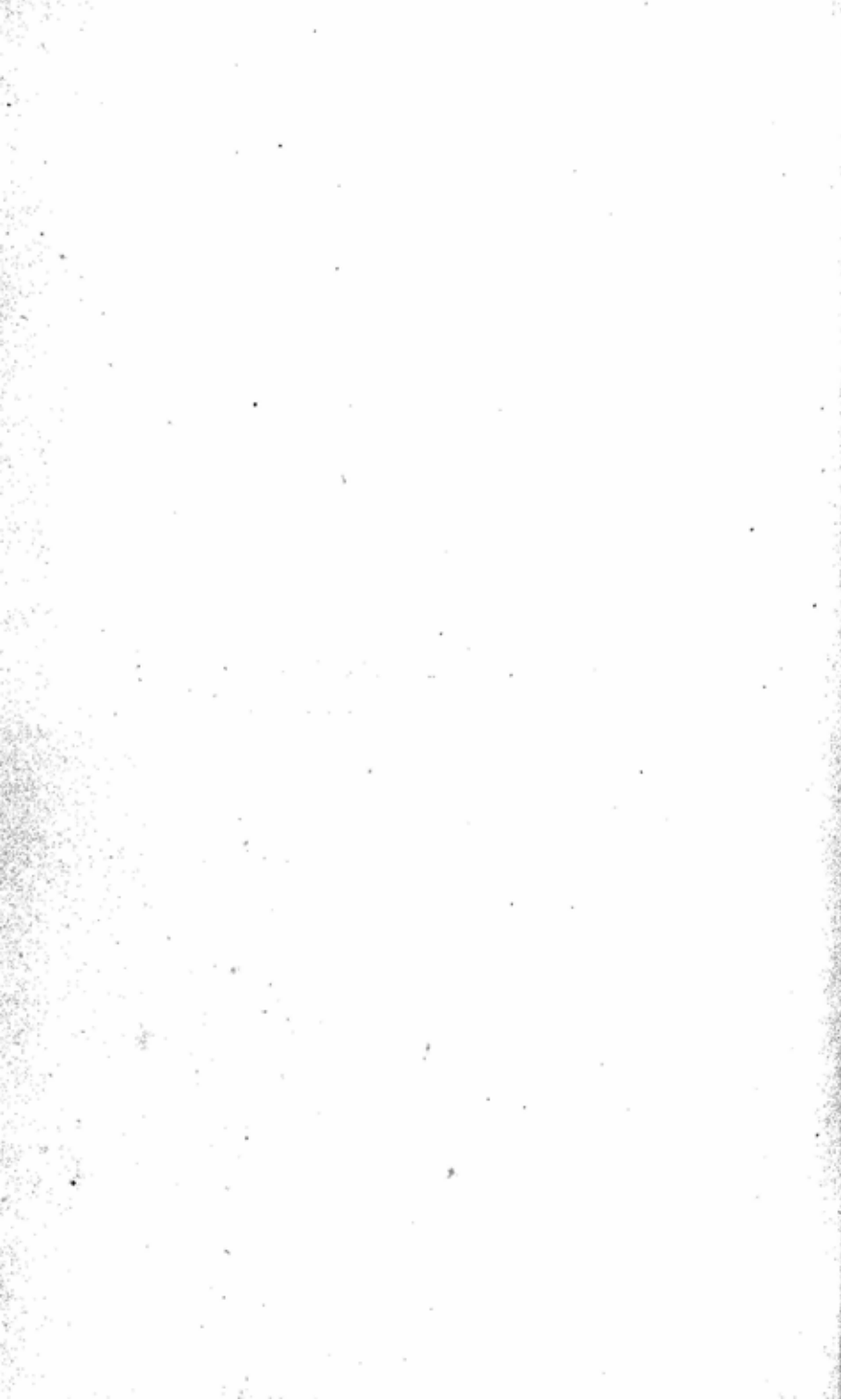
UNWIN BROTHERS,

WORKING AND LONDON.

PROFESSORI T. W. RHYS DAVIDS

HANC REDACTIONEM DEDICO, PALICARUM LITTERARUM VETERANO
INEXERCITATUS, AMICUS AMICO.

PREFACE.

IN the preparation of this edition I have used the following MSS. :—

I. In Sinhalese character :

- (a) A paper MS. from the collection of Professor Rhys Davids = P.
- (b) A palm-leaf MS. also belonging to Professor Rhys Davids = S.
- (c) A palm-leaf MS. from the collection of the late Dr. Morris, belonging to the Royal Asiatic Society = S₂.

II. In Burmese character :

Mandalay palm-leaf MS. from the India Office collection = M.

III. I have also made use of the edition of the Kathā Vatthu recently published in Siamese character, and presented by the King of Siam to the Library of the India Office. I have occasionally noted its readings, and have distinguished it as K.

It may be of interest to Pāli scholars to know that this edition—at any rate as far as may be inferred from the Kathā Vatthu—approximates much more closely to the Burmese tradition than to the Sinhalese, in spelling as well as in textual readings. Broadly speaking, there is little difference between it and the Mandalay MS., a fact

which would seem to point to the derivation of the literary side at least of Siamese Buddhism from Burmese rather than Sinhalese sources. It is, however, perhaps premature to generalise from a single instance, and it would be interesting to know the opinion of scholars who have examined any other of the Piṭaka texts in this edition.

The three Sinhalese MSS. are exceedingly corrupt, and it would have been impossible to have produced an edition of the text without the help of the Mandalay MS. The Sinhalese MSS. are all based on a single archetype, as may be inferred from the fact that they agree in making the same omissions and mistakes (see notes on pp. 209, 227, 344, 380, 393, &c.). They are evidently the work of scribes who did not understand what they were writing, and a complete collation of their blunders would require a separate issue of the Pāli Text Society.

It is interesting to notice that in all the MSS. I have used, the form *vyo* never occurs, even in the Sinhalese MSS., but always *byo*. Trenckner has pointed out in the preface to his edition of the *Milindapañho* that his oldest Sinhalese MSS. (as well as the Burmese) have *byo*, whereas by Childers in his Dictionary and by most of the editors of Piṭaka Texts the form *vyo* has been employed.

It is a curious coincidence that the two texts in which the *byo* form seems to predominate—the *Kathā Vatthu* and the *Milindapañho*—are rather later than the bulk of the Piṭakas themselves, as we know that the *Kathā Vatthu* dates from the reign of Asoka, while the *Milindapañho* is of still later date. It is, perhaps, then, an admissible conjecture that the form *vyo* is the older, and was used in the earlier portions of the Canonical Texts, but was gradually superseded by the *byo* form, which finally, *e.g.* in the *Kathā Vatthu*, supplanted the original spelling of the word. But a far more accurate knowledge of our MSS. than we possess at present is needed to decide the question, which is still further complicated by

the uncertainty of the date at which the Piṭakas were committed to writing.

In conclusion, my thanks are due to Professor C. H. Tawney, Librarian of the India Office, for the loan of the Mandalay MS. and the Siamese edition, and above all to Professor Rhys Davids, for his ever ready help and encouragement.

ARNOLD C. TAYLOR.

LONDON, *August*, 1897.

[*The issue of this volume has been delayed by the fire which unfortunately took place at the printers' works in Surrey, on Nov. 23rd, 1895.*]

INDEX OF QUESTIONS DISCUSSED IN THE KATHĀVATTHU.

CONTENTS OF VOL. I.

Paṭhamo Vaggo.

No.	PAGE
1. Puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatṭhe- nāti?	1
2. Parihāyati Arahā arahattā ti?	69
3. N'atthi devesu brahmacariyavāso ti?	93
4. Odhisodhiso kilese jahatīti?	103
5. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti?	109
6. Sabbam atthīti?	115
7. Atītaṃ khandhā ti?	143
8. Atītaṃ atthīti?	151
9. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?	155
10. Atītaṃ atthīti?	159

Dutiyo Vaggo.

1. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?	163
2. Atthi Arahato aññānan ti?	173
3. Atthi Arahato kaṅkhā ti?	180
4. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?	187
5. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?	195
6. Dukkāhāro maggaṅgaṃ maggapariyāpannan ti?	203

No.	PAGE
7. Ekaṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti ? ...	204
8. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti ? ...	208
9. Anupubbābhisamayo ti ? ...	212
10. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti ? ...	221
11. Dve nirodhā ti ? ...	225

Tatiyo Vaggo.

1. Tathāgatabalaṃ sāvakaśādhāraṇaṃ ti ? ...	228
2. Thānāthāne yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti ? ...	232
3. Sarāgaṃ cittaṃ vimuccatīti ? ...	238
4. Vimuttaṃ vimuccamānaṃ ti ? ...	241
5. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti ? ...	243
6. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyaṃ ti ? ...	247
7. Maṃsacakkhuṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhuṃ hotīti ? ...	251
8. Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti ? ...	254
9. Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhuṃ ti ?	256
10. Atthi devesu saṃvaro ti ? ...	258
11. Asaññasattesu saññā atthīti ? ...	260
12. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ saññā atthīti ? ...	263

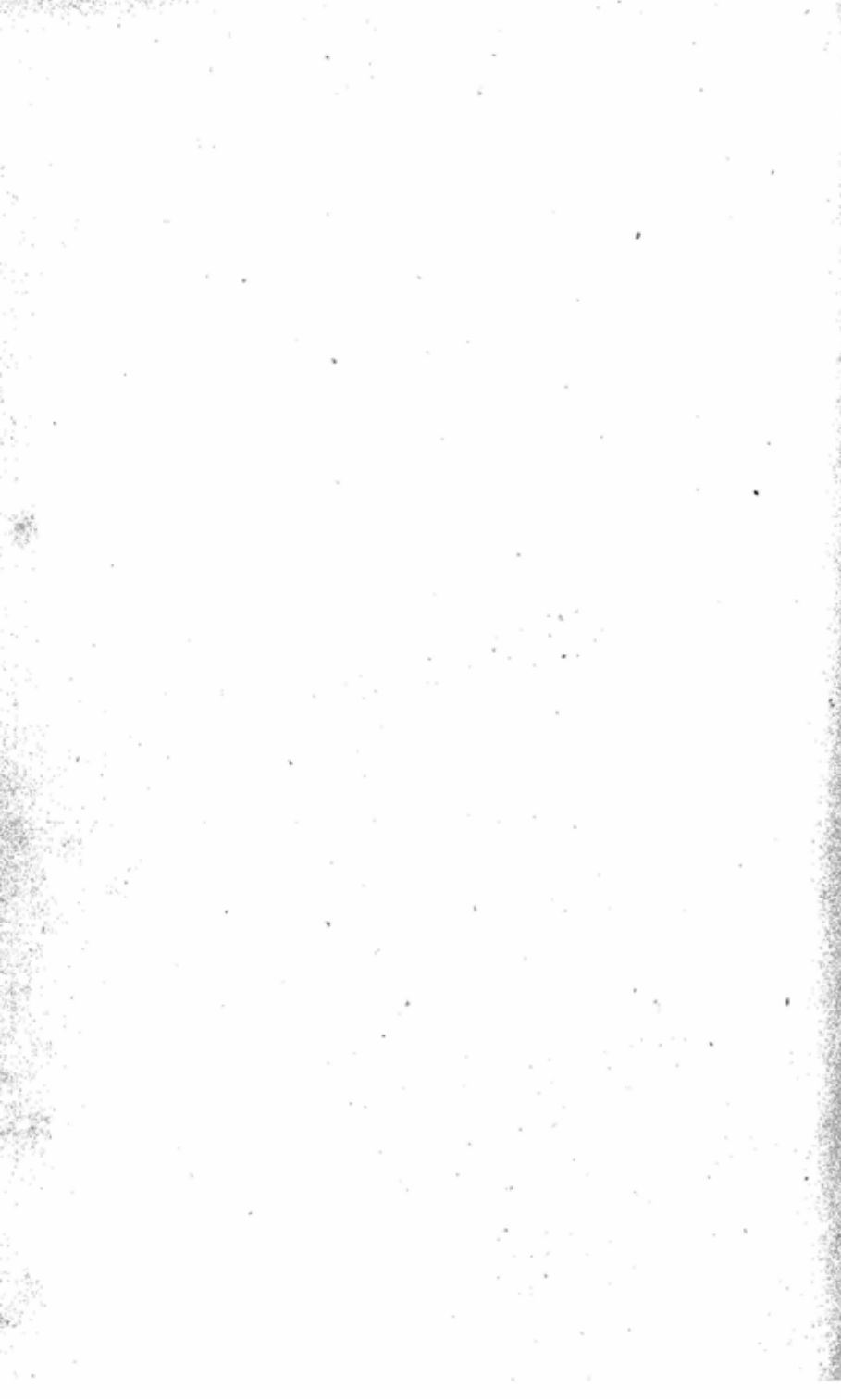
Catuttho Vaggo.

1. Gihī'ssa Arahā ti ? ...	267
2. Saha uppattiyā Arahā ti ? ...	268
3. Arahato sabbe dhammā anāsavā ti ? ...	271
4. Arahā catūhi phalehi samannāgato ti ? ...	274
5. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti ? ...	280
6. Bodhiyā Buddhō ti ? ...	281
7. Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti ? ...	283

No.	PAGE
8. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti? ...	286
9. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti? ...	290
10. Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ arahattaṃ ti? ...	298

Pañcama Vaggo.

1. Vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ ti? ...	301
2. Sekhassa asekhañāṇaṃ atthīti? ...	303
3. Pathavīkasīpasamāpattim samāpannassa viparīte ñāṇaṃ ti? ...	305
4. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇaṃ ti? ...	307
5. Sabbam ñāṇaṃ paṭisambhidā ti?... ...	309
6. Na vattabbaṃ " Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti " ? ...	310
7. Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇena aññāram- maṇaṃ ti?... ...	311
8. Anāgate ñāṇaṃ atthīti? ...	313
9. Paccuppanne ñāṇaṃ atthīti? ...	314
10. Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti? ...	315

Kathāvatthu.

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀSAMBUDDHASSI.

I. 1.

1. Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti ?
Āmantā.

Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati
saccikatthaparamatthenāti ?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi niggaham : hañci puggalo upalabbhati sacci-
katthaparamatthena, tena vata re vattabbe " Yo sacci-
kattho paramattho tato so puggalo upalabbhati sacci-
katthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi " Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati
saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho
paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthapara-
matthenāti,' " micchā.

No ce pana vattabbe " Yo saccikattho paramattho tato
so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca
vata re vattabbe " Puggalo upalabbhati saccikatthapara-
matthenāti."

Yam tattha vadesi " Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati
saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho
paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthapara-
matthenāti,' " micchā.

Anuloma-pañcakan.

2. Puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti ?
Āmantā.

¹ saccikatthaparamatthenāti, P.S₂; sacchikattha, S.

Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi paṭikammam: hañci puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

Paṭikamma-catukkam.

3. Tvañ ce pana maññasi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" tena tava¹ tattha h'etāya² paṭiññāya h'evam paṭijānantam³ h'evam niggaḥetabbe; atha tam niggaṇhāma, suniggaḥito ca hosi.⁴ Hañci puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

¹ tvam, K.; tava all MSS.

² so tāya, P.S.S₂.

³ paṭijānanam, P.S₂; paṭijānam, S.

⁴ hoti, P.S.S₂.

No ce pana vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,’” idan¹ te micchā.

Niggaha-catukkam.

4. Ese² ce dunniggaḥite, h’evameva³ tattha dakkha; Vattabbe kho “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,” no ca vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,” no ca mayaṃ tayā tattha h’etāya paṭiññāya h’evaṃ paṭi-janantā⁴ h’evaṃ niggahetabbā; atha maṃ nigganḥāsi dunniggaḥitā ca homa. Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena, tena vata re vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramaṭṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti,’” idan⁵ te micchā.

Upanayana⁶-catukkam.

¹ idam, M.

² So P.S.S₂.

³ Evamevaṃ, M.

⁴ paṭijānanto, S.

⁵ idam, S.M.

⁶ upanaya, S.S₂; upanāya, P.

5. Na h'evaṃ niggahetabbe, tena hi yaṃ nigganḥāsi—
Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena
vata re vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so pug-
galo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho
paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭha-
paramatṭhenāti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato
so puggalo apalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca
vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhapara-
matṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho
paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhapara-
matṭhenāti,’” idan te micchā—tena hi ye kate niggahe se¹
niggahe dukkate, sukate² paṭikamme, sukataṃ paṭipādanā
ti.

Niggamana-catukkaṃ.

Paṭhamo Niggaḥo.

Paṭhamasaccikaṭṭho.

6. Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalab-
bhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ: hañci puggalo n’upalabbhati sac-
kaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Yo sac-
kaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati sac-
kaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalab-
bhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo

¹ so, P.S.₂.

² sukkaṭe, P.S.S.₂.

saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,' " micchā.

No ce pana vattabbe " Yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe " Puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi " Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,' " micchā.

Paccanika-pañcakam.¹

7. Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Āmantā.

Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ: hañci puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe " Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi " Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,' " micchā.

No ce pana vattabbe " Yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe " Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yaṃ tattha vadesi " Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'yo saccikattho paramattho tato so puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,' " micchā.

Paṭikamma-catukkam.

¹ P.S.S₂. omit Paccanika-pañcakam.

8. Tvañ ce pana maññasi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’” tena tava tattha h’etāya¹ paṭiññāya h’evaṃ paṭijānantam² h’evaṃ niggaḥetabbe; atha taṃ niggaṇhāma suniggaḥito ca hosi. Hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’” idan ṭe micchā.

Niggaha-catukkaṃ.

9. Ese³ ce dunniggaḥīte, h’evameva tattha dakkha; Vattabbe kho “Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,” no ca vattabbe “yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca mayam tayā⁴ tattha h’etāya paṭiññāya h’evaṃ paṭijānantā h’evaṃ niggaḥetabbā; atha maṃ niggaṇhāsi dunniggaḥitā ca homa. Hañci puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalab-

¹ hotā, S.

² pari jānantam, P.

³ eso, P.S.S₂.

⁴ P.S.S₂. omit tayā.

bhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,' " micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,' " idan te micchā.

Upanayana-catukkam.

10. Na h'evaṃ niggaḥetabbe, tena hi yaṃ niggaḥāsi—Hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,' " micchā.

No ce pana vattabbe "Yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'yo saccikaṭṭho paramatṭho tato so puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.' " idan te micchā—tena hi ye kate niggahe se ¹ niggahe dukkate, sukate paṭikamme, sukatā paṭipādanā ti.

Niggamana-catukkam.

Dutiyo Niggaho.

11. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbattha puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā
—pe—

Tatiyo Niggaho.

12. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Sabbadā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'sab-

badā puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,' ” micchā.

Catuṭṭho Niggaho.

13. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmanta.

Sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “ Sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “ Sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,” no ca vata re vattabbe “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘sabbesu puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” micchā.

Pañcamo Niggaho.

14. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Sabbattha puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Na h'evam vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “ Sabbattha puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “ Vattabbe kho ‘puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘sabbattha puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “Sabbattha puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthena,’ no ca vattabbe ‘sabbattha puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,’” micchā—pe—

Chaṭṭho Niggaho.

15. Puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti? Āmantā.

Sabbadā puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggaham; hañci puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe “Sabbadā puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthena,’ no ca vattabbe ‘sabbadā puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Sabbadā puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthena,’ no ca vattabbe ‘sabbadā puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,’” micchā.

Sattamo Niggaho.

16. Puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti? Āmantā.

Sabbesu puggalo n’upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggaham ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti," no ca vata re vattabbe "Puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'sabbesu puggalo n'upalabbhati saccikatthaparamatthenāti,'" micchā.

Aṭṭhako Niggaho.

17. Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, rūpañ ca upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggaham : hañci puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, rūpañ ca upalabbhati saccikatthaparamatthena, tena vata re vattabbe "Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena rūpañ ca upalabbhati saccikatthaparamatthena,' no ca vattabbe 'aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena, rūpañ ca upalabbhati saccikatthaparamatthenāti."

Yam tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthena rūpañ ca upalabbhati sacci-

kaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe ' aññaṃ rūpaṃ añño
puggalo ti,' " micchā—pe—

18. = 17. reading vedanā for rūpaṃ.
19. = 17. reading saññā for rūpaṃ.
20. = 17. reading saṃkhārā for rūpaṃ.
21. = 17. reading viññāṇaṃ for rūpaṃ.
22. = 17. reading cakkhāyatanaṃ for rūpaṃ.
23. = 17. reading sotāyatanaṃ for rūpaṃ.
24. = 17. reading ghāṇāyatanaṃ for rūpaṃ.
25. = 17. reading jivhāyatanaṃ for rūpaṃ.
26. = 17. reading kāyāyatanaṃ for rūpaṃ.
27. = 17. reading rūpāyatanaṃ for rūpaṃ.
28. = 17. reading saddāyatanaṃ for rūpaṃ.
29. = 17. reading gandhāyatanaṃ for rūpaṃ.
30. = 17. reading rasāyatanaṃ for rūpaṃ.
31. = 17. reading phoṭṭhabbāyatanaṃ for rūpaṃ.
32. = 17. reading manāyatanaṃ for rūpaṃ.
33. = 17. reading dhammāyatanaṃ for rūpaṃ.
34. = 17. reading cakkhudhātu for rūpaṃ.
35. = 17. reading sotadhātu for rūpaṃ.
36. = 17. reading ghāṇadhātu for rūpaṃ.
37. = 17. reading jivhādhātu for rūpaṃ.
38. = 17. reading kāyadhātu for rūpaṃ.
39. = 17. reading rūpadhātu for rūpaṃ.
40. = 17. reading saddadhātu for rūpaṃ.
41. = 17. reading gandhadhātu for rūpaṃ.
42. = 17. reading rasadhātu for rūpaṃ.
43. = 17. reading phoṭṭhabbadhātu for rūpaṃ.
44. = 17. reading cakkhuvīññāṇadhātu for rūpaṃ.
45. = 17. reading sotaviññāṇadhātu for rūpaṃ.
46. = 17. reading ghānaviññāṇadhātu for rūpaṃ.
47. = 17. reading jivhāviññāṇadhātu for rūpaṃ.
48. = 17. reading kāyaviññāṇadhātu for rūpaṃ.
49. = 17. reading manodhātu for rūpaṃ.
50. = 17. reading manoviññāṇadhātu¹ for rūpaṃ.
51. = 17. reading dhammadhātu for rūpaṃ.

¹ P.S.S₂. omit.

52. = 17. reading cakkhundriyaṃ for rūpaṃ.
 53. = 17. reading sotindriyaṃ for rūpaṃ.
 54. = 17. reading ghānindriyaṃ for rūpaṃ.
 55. = 17. reading jivhindriyaṃ for rūpaṃ.
 56. = 17. reading kāyindriyaṃ for rūpaṃ.
 57. = 17. reading manindriyaṃ for rūpaṃ.
 58. = 17. reading itthindriyaṃ for rūpaṃ.
 59. = 17. reading purisindriyaṃ for rūpaṃ.
 60. = 17. reading jīvitindriyaṃ for rūpaṃ.
 61. = 87. reading sukhindriyaṃ for rūpaṃ.
 62. = 17. reading dukkhindriyaṃ for rūpaṃ.
 63. = 17. reading somanassindriyaṃ for rūpaṃ.
 64. = 17. reading domanassindriyaṃ for rūpaṃ.
 65. = 17. reading upekkhindriyaṃ for rūpaṃ.
 66. = 17. reading saddhindriyaṃ for rūpaṃ.
 67. = 17. reading viriyindriyaṃ for rūpaṃ.
 68. = 17. reading satindriyaṃ for rūpaṃ.
 69. = 17. reading samādhindriyaṃ for rūpaṃ.
 70. = 17. reading paññindriyaṃ for rūpaṃ.
 71. = 17. reading anaññataññassāmitindriyaṃ for rūpaṃ.

72. = 17. reading aññindriyaṃ for rūpaṃ.

73. = 17. reading aññātāvindriyaṃ for rūpaṃ.

74. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
 Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭi-
 panno, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
 Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ : hañci vuttaṃ Bhagavatā—Atthi
 puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati
 saccikaṭṭhaparamatṭhenāti, tena vata re vattabbe “Aññaṃ
 rūpaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā—
 Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati
 saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ
 añño puggalo ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

75. = 74. reading vedanā for rūpaṃ.

76. = 74. reading saññā for rūpaṃ.

77. = 74. reading saṃkhārā for rūpaṃ.

78. = 74. reading viññāṇaṃ for rūpaṃ.

79. = 74. reading cakkhāyatanam for rūpaṃ—pe—.

129. = 74. reading aññātāvindriyaṃ for rūpaṃ.

Suddhika-saṃsandanā.

130. Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ añña vedanā ti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ añña vedanā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ añña vedanā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhāhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

131. = 130. reading saññā for vedanā.

132. = 130. reading saṃkhārā for vedanā.

133. = 130. reading viññāṇaṃ for vedanā.

134. Vedanā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, saññā ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti—pe—viññāṇaṃ ca upalabbhati—pe—rūpaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe ;

Saññā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, saṃkhārā ca upalabbhanti—pe—viññāṇaṃ ca upalabbhati—pe—rūpaṃ ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe ;

Samkhārā upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatṭhena, viññāṇaṃ ca upalabbhati—pe—rūpaṃ ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati—pe—saññā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe ;

Viññāṇaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṃ ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati—pe—saññā ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ viññāṇaṃ añño saṃkhārā ti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti ?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggamaṃ ; hañci viññāṇaṃ upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena, saṃkhārā ca upalabbhanti saccikāṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā, puggalo upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kṇo ‘viññāṇaṃ upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti saccikāṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā, puggalo upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe ” viññāṇaṃ upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti saccikāṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā, puggalo upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘viññāṇaṃ upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti saccikāṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ viññāṇaṃ aññe saṃkhārā, puggalo upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena, viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ viññāṇaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

135. Cakkhāyatanaṃ upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena, sotāyatanaṃ ca upalabbhati—pe—, dhammāyatanaṃ ca upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena—pe—sotāyatanaṃ upalabbhati—pe—dhammāyatanaṃ upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena, cakkhāyatanaṃ ca upalabbhati—pe—manāyatanaṃ ca upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena—pe—;

Cakkhūdhātu upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena, sotadhātu ca upalabbhati—pe—dhammadhātu ca upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena—pe—sotadhātu upalabbhati—pe—dhammadhātu upalabbhati saccikāṭṭhaparamatṭhena, cakkhūdhātu ca upalabbhati—pe—mano-viññāṇadhātu ca upalabbhati sacchikāṭṭhaparamatṭhena—pe—,

Cakkhundriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena sotindriyaṃ ca upalabbhati—pe—aññātāvindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—sotindriyaṃ upalabbhati—pe—aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, cakkhundriyaṃ ca upalabbhati—pe—aññindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ ti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññātāvindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ ; hañci aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññātāvindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘annaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññindriyaṃ ca upalabbhati, aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṃ, puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññātāvindriyaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

136. Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññaṃ rūpaṃ aññā vedanā ti ?

Āmantā.

Vuttam Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Aññam rūpañ añño puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ : hañci rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññam rūpaṃ aññā vedanā, vuttam Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Aññam rūpaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññam rūpaṃ aññā vedanā, vuttam Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno rūpañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññam rūpaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññam rūpaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññam rūpaṃ aññā vedanā, vuttam Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, rūpañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena vedanā ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, aññam rūpaṃ aññā vedanā, vuttam Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭipanno rūpañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘Aññam rūpaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

137. Rūpaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, saññā ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti—pe—viññāṇaṃ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—

Vedanā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, saññā ca upalabbhati—pe—saṃkhārā ca upalabbhanti—pe—viññāṇaṃ ca upalabbhati—pe—rūpañ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—

Saññā upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, saṃkhārā

ca upalabbhanti—pe—viññāpaṇ ca upalabbhati—pe—
rūpaṇ ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena—pe—.

Samkhārā upalabbhanti saccikaṭṭhaparamatṭhena, viñ-
ñāpaṇ ca upalabbhati—pe—rūpaṇ ca upalabbhati—pe—
vedanā ca upalabbhati—pe—saññā ca upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena—pe—.

Viññānaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, rūpaṇ
ca upalabbhati—pe—vedanā ca upalabbhati—pe—saññā
ca upalabbhati—pe—samkhārā ca upalabbhanti sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena—pe—.

Cakkhāyatanaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,
sotāyatanaṇ ca upalabbhati—pe—dhammāyatanaṇ ca
upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—sotāyatanaṃ
upalabbhati—pe—dhammāyatanaṃ upalabbhati sacci-
kaṭṭhaparamatṭhena, cakkhāyatanaṇ ca upalabbhati—pe—
manāyatanaṇ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—
pe—.

Cakkhudhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, sota-
dhātu ca upalabbhati—pe—dhammadhātu ca upalabbhati
saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—sotadhātū upalabbhati—pe—
—dhammadhātu upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,
cakkhudhātu ca upalabbhati—pe—manoviññādhātu ca
upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—.

Cakkhundriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,
sotindriyaṇ ca upalabbhati—pe—aññātāvindriyaṇ ca upa-
labbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—sotindriyaṃ upa-
labbhati—pe—aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭha-
paramatṭhena, cakkhundriyaṇ ca upalabbhati—pe—
aññindriyaṇ ca upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena
aññaṃ aññātāvindriyaṃ aññaṃ aññindriyaṇ ti ?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—Atthi puggalo attahitāya paṭi-
panno, aññātāvindriyaṇ ca upalabbhati saccikaṭṭhapa-
ramatṭhenāti ?

Āmantā.

Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggaham ; hañci aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Aññātāvindriyaṃ upalabbhati—pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘aññātāvindriyaṃ upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena—pe—aññaṃ aññindriyaṃ, vuttaṃ Bhagavatā—pe—saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ aññātāvindriyaṃ añño puggalo ti,’” micchā.

· O p a m m a - s a m s a n d a n a m .

138. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Rūpaṃ puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggaham ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ puggalo ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Rūpaṃ puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo ti,’” micchā.

139. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?
Āmantā.

Rūpasmim puggalo—pe—aññatra rūpā puggalo—pe—puggalasmim rūpaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Puggalasmiṃ rūpan ti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmiṃ rūpan ti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Puggalasmiṃ rūpan ti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmiṃ rūpan ti,'" micchā.

140. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Vedanā puggalo—pe—vedanāya puggalo—pe—aññatra vedanāya puggalo—pe—puggalasmiṃ vedanā—pe—

Saññā puggalo—pe—saññāya puggalo—pe—aññatra saññāya puggalo—pe—puggalasmiṃ saññā—pe—

Samkhārā puggalo—pe—samkhāresu puggalo—pe—aññatra samkhārehi puggalo—pe—puggalasmiṃ samkhārā—pe—

Viññāṇaṃ puggalo—pe—viññāṇasmiṃ puggalo—pe—aññatra viññāṇā puggalo—pe—puggalasmiṃ viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe "Puggalasmiṃ viññāṇan ti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmiṃ viññāṇan ti,'" micchā.

No ce pana vattabbe "Puggalasmiṃ viññāṇan ti," no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti." Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,' no ca vattabbe 'puggalasmiṃ viññāṇan ti,'" micchā.

141. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ puggalo—pe—cakkhāyatanasmiṃ puggalo—pe—aññatra cakkhāyatanaṃ puggalo—pe—puggalasmiṃ cakkhāyatanaṃ—pe—

Aññātāvindriyaṃ puggalo — pe — aññātāvindriyaṃ puggalo — pe — aññātra aññātāvindriyā puggalo — pe — puggalasmiṃ aññātāvindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ; hañci puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Puggalasmiṃ aññātāvindriyaṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmiṃ aññātāvindriyaṃ ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “Puggalasmiṃ aññātāvindriyaṃ ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe puggalasmiṃ aññātāvindriyaṃ ti,” micchā.

142. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Rūpaṃ puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ puggalo ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “Rūpaṃ puggalo ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘rūpaṃ puggalo ti,’ ” micchā.

143. Puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Rūpasmiṃ puggalo — pe — aññātra rūpā puggalo — pe — puggalasmiṃ rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ; hañci puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Puggalasmiṃ rūpaṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n'upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmiṃ rūpaṃ ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “Puggalasmim rūpan ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim rūpan ti,’” micchā.

144. Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Vedanā puggalo—pe—vedanāya puggalo—pe—aññatra vedanāya puggalo—pe—puggalasmim vedanā—pe—

Saññā puggalo—pe—saññāya puggalo—pe—aññatra saññāya puggalo—pe—puggalasmim saññā—pe—

Samkhārā puggalo—pe—samkhāresu puggalo—pe—aññatra samkhārehi puggalo—pe—puggalasmim samkhārā—pe—

Viññāṇaṃ puggalo—pe—viññāṇasmim puggalo—pe—aññatra viññāṇā puggalo—pe—puggalasmim viññāṇan ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ; hānci puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Puggalasmim viññāṇan ti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe puggalasmim viññāṇan ti,” micchā.

No ce pana vattabbe puggalasmim viññāṇan ti, no ca vata re vattabbe “Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe puggalasmim viññāṇan ti,” micchā.

145. Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti? Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ puggalo—pe—cakkhāyatanaasmim puggalo—pe—aññatra cakkhāyatanā puggalo—pe—puggalasmim cakkhāyatanaṃ—pe—

Aññātāvindriyaṃ puggalo—pe—aññātāvindriyasim puggalo—pe—aññatra aññātāvindriyā puggalo—pe—puggalasmim aññātāvindriyan ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ; hañci puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena, tena vata re vattabbe “Puggalas-

mim aññātāvindriyan ti. Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim aññātāvindriyan ti,’” micchā.

No ce pana vattabbe “Puggalasmim aññātāvindriyan ti,” no ca vata re vattabbe “Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhena,’ no ca vattabbe ‘puggalasmim aññātāvindriyan ti,’” micchā.

Catukkanaya—saṃsandanam.

146. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Puggalo sappaccayo—pe—puggalo appaccayo, puggalo saṃkhato puggalo asaṃkhato, puggalo sassato, puggalo asassato, puggalo sanimitto puggalo animitto ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

147. Puggalo n’upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti?”

Āmantā.

Puggalo sappaccayo—pe—puggalo appaccayo, puggalo saṃkhato puggalo asaṃkhato, puggalo sassato, puggalo asassato, puggalo sanimitto puggalo animitto ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Lakkhaṇāyuttikathā.

148. Puggalo upalabbhati, upalabbhati puggalo ti?

Puggalo upalabbhati, upalabbhati kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici upalabbhati, kehici na upalabbhatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

149. Puggalo saccikaṭṭho saccikaṭṭho puggalo ti?

Puggalo saccikaṭṭho, saccikaṭṭho kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici saccikaṭṭho, kehici na saccikaṭṭho ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

150. Puggalo vijjamāno vijjamāno puggalo ti ?

Puggalo vijjamāno, vijjamāno kehici puggalo, kehici na puggalo ti ?

Puggalo kehici vijjamāno, kehici na vijjamāno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

151. Puggalo saṃvijjamāno saṃvijjamāno puggalo ti ?

Puggalo saṃvijjamāno, saṃvijjamāno kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici saṃvijjamāno, kehici na saṃvijjamāno ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

152. Puggalo atthi atthi puggalo ti ?

Puggalo atthi, atthi kehici puggalo, kehici na puggalo ti.

Puggalo kehici atthi, kehici n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

153. Puggalo atthi, atthi na sabbo¹ puggalo ti ?

Āmantā.

Puggalo n'atthi, n'atthi na sabbo puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vacanasodhanam.

154. Rūpadhātuyā rūpī² puggalo ti ?

Āmantā.

Kāmadhātuyā kāmī puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā rūpino sattā³ ti ?

Āmantā.

Kāmadhātuyā kāmīno sattā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā arūpī puggalo ti ?

Āmantā.

¹ sabbe, S.P.

² rupi, M.

³ satthā, S.

Kāmadhātuyā kāmī puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā arūpino sattā ti ?

Āmantā.

Kāmadhātuyā kāmīno sattā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

155. Rūpadhātuyā rūpī puggalo arūpadhātuyā arūpī puggalo, atthi ca koci ¹ rūpadhātuyā cuto arupadhātum ² upapajjatīti ?

Āmantā.

Rūpī puggalo upacchinno ³ arūpī puggalo jāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā rūpino sattā, arūpadhātuyā arūpino sattā, atthi ca koci rūpadhātuyā cuto arūpadhātum upapajjatīti ?

Āmantā.

Rūpī satto upacchinno arūpī satto jāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

156. Kāyo ti vā sarīran ti vā ⁴ sarīran ti vā kāyo ti vā kāyaṃ ⁵ appiyaṃ karitvā, esese chaṭṭhe same samabhāge ⁶ tājāte ti ?

Āmantā.

Puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti ?

Āmantā.

Añño kāyo añño puggalo ti ?

Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīran ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ : hañci kāyo ti vā sarīran ti vā sarīran ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese

¹ keci, S.

² S. °tuyā ; P. °tu.

³ ucchinno, S.P.

⁴ vā omit S.

⁵ ayaṃ, P.

⁶ sabhāge, P.

ekatṭhe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo, tena vata re vattabbe “Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti,’ ” micchā.

No ce pana vattabbe “Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti,” no ca vata re vattabbe “Kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, puggalo ti vā jīvo ti vā jīvo ti vā puggalo ti vā puggalaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, añño kāyo añño puggalo,’ no ca vattabbe ‘aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti,’ ” micchā.

157. Kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte ti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti”?

Āmantā.

Añño kāyo añño puggalo ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Ājānāhi paṭikammaṃ: hañci kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā “Atthi puggalo attahitāya paṭipanno,” tena vata re vattabbe “Añño kāyo añño puggalo ti.”

Yaṃ tattha vadesi “Vattabbe kho ‘kāyo ti vā sarīraṃ ti vā sarīraṃ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekatṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā—

Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ' no ca vattabbe ' añño kāyo añño puggalo ti,' " micchā.

No ce pana vattabbe " Añño kāyo añño puggalo ti," no ca vata re vattabbe " Kāyo ti vā sarīraṇ ti vā sarīraṇ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti."

Yaṃ tattha vadesi " Vattabbe kho ' kāyo ti vā sarīraṇ ti vā sarīraṇ ti vā kāyo ti vā kāyaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte, vuttaṃ Bhagavatā — Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ' no ca vattabbe ' añño kāyo añño puggalo ti,' " micchā.

Paññattānuyogo.

158. Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

So puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Añño puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

So ca añño ca sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

N'eva so sandhāvati na añño sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

So puggalo sandhāvati, añño puggalo sandhāvati, so ca añño ca sandhāvati, n'eva so sandhāvati na añño sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

159. Na vattabbaṃ “Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti”? Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sa¹ sattakkhattuparamaṃ sandhāvitvāna puggalo Dukkassantakaro hoti sabbasaññojanakkhayā ti.”

Atth'eva suttanto ti? Āmantā.

Tena hi puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti.

Na vattabbaṃ “Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti”? Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Anamataggāyaṃ Bhikkhave saṃsāro, pubbā² koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānaṃ sattānaṃ tanhāsaññojanānaṃ sandhāvataṃ saṃsāratan³ ti.” Atth'eva suttanto ti? Āmantā.

Tena hi puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti.

160. Puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti? Āmantā.

Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Atthi koci manusso hutvā devo hotīti?

Āmantā.

Sv'eva manusso so devo ti?

¹ Sa omitted in MSS. but cf. Itivuttaka III. 4. (Windisch). ² obba, M. ³ osaran, ti S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva manusso so devo ti?

Āmantā.

Manusso hutvā devo hoti, devo hutvā manusso¹ hoti manussabhūto, añño devo añño manussabhūto, sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā—pe—

Sace hi sandhāvatī sv'eva puggalo ito cuto paraṃ lokam² anañño,² h'evaṃ maraṇam na hehiti² pāṇātipāto n'upalabbhati, kammaṃ atthi, kammavipāko atthi, katānam kammānam vipāko atthi, kusalākusale vipaccamāne sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā.

161. Sv'eva puggalo sandhāvatī asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Atthi koci manusso hutvā yakkho hoti, peto hoti, nerayiko hoti, tiracchānagato hoti, oṭṭho hoti, goṇo hoti, gadrabbho hoti, sūkaro hoti, mahiso³ hotīti?

Āmantā.

Sv'eva manusso so mahiso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva manusso so mahiso ti?

Āmantā.

Manusso hutvā mahiso hoti, mahiso hutvā manusso hoti manussabhūto, añño mahiso añño manussabhūto, sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā—pe—

Sace hi sandhāvatī sv'eva puggalo ito cuto paraṃ lokam anañño, h'evaṃ maraṇam na hehiti pāṇātipāto n'upalabbhati, kammaṃ atthi, kammavipāko atthi, katānam kammānam vipāko atthi, kusalākusale vipaccamāne sv'evāyaṃ sandhāvatīti, micchā.

162. Sv'eva puggalo sandhāvatī asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

¹ K. omits manusso.

² paralokā, P.; añño, P.S.; hehīti, M., hotīti, P.S.; in next section P. has paralokam, anañño, hehīti.

³ mahimso, M.

Āmantā.

Atthi koci Khattiyo hutvā Brāhmaṇo hotīti?

Āmantā.

Sv'eva Khattiyo so Brāhmaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Khattiyo hutvā Vesso hoti, Suddo hotīti?

Āmantā.

Sv'eva Khattiyo so Suddo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Brāhmaṇo hutvā Vesso hoti Suddo hoti Khattiyo hotīti?

Āmantā.

Sv'eva Brāhmaṇo so Khattiyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Vesso hutvā Suddo hoti Khattiyo hoti Brāhmaṇo hotīti?

Āmantā.

Sv'eva Vesso so Brāhmaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci Suddo hutvā Khattiyo hoti Brāhmaṇo hoti Vesso hotīti?

Āmantā.

Sv'eva Suddo so Vesso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

163. Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Hatthacchinno hatthacchinno va hoti, pādacchinno pādacchinno va hoti, hatthapādacchinno hatthapādacchinno va hoti, kaṇṇacchinno nāsacchinno kaṇṇanāsacchinno, aṅglicchinno aḷacchinno kaṇḍaracchinno, kuṇi-hatthako phaṇahatthako kuṭṭhiyo gandhiyo kilāsiyo sosiyo apamāriyo oṭṭho goṇo gadrabho sūkaro mahiso mahiso va hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

164. Na vattabbam "Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokam parasmā lokā imaṃ lokan ti"?

Āmantā.

Nanu sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi sotāpanno va hotīti ?

Āmantā.

Hañci sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi sotāpanno va hoti, tena vata re vattabbe “ Sv’eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokaṃ parasmā lokā imaṃ lokaṃ ti.”

Sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi sotāpanno va hotīti katvā tena ca kāraṇena sv’eva puggalo sandhāvati asmā lokā paraṃ lokaṃ parasmā lokā imaṃ lokaṃ ti ?

Āmantā.

Sotāpanno puggalo manussalokā cuto devalokaṃ upapanno tattha pi manusso hotīti ?^{*}

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

165. Sv’eva puggalo sandhāvati—pe—imaṃ lokaṃ ti ?

Āmantā.

Anañño avigato sandhāvātīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Anañño avigato sandhāvātīti ?

Āmantā.

Hatthacchinno hatthacchinno va hoti mahiso va hotīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

166. Sv’eva puggalo sandhāvati—pe—imaṃ lokaṃ ti ?

Āmantā.

Sarūpo sandhāvātīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sarūpo sandhāvātīti ?

Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Savedano—pe—sasañño—pe—sasamkhāro—pe—saviññāno sandhāvātīti ?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saviññāno sandhāvātīti ?

---

^{*} M. has katvā after hotīti.

Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

167. Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā—pe—imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Arūpo sandhāvātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpo sandhāvātīti?

Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avedano—pe—asañño—pe—asamkhāro—pe—aviññāṇo sandhāvātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aviññāṇo sandhāvātīti?

Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

168. Sv'eva puggalo sandhāvati asmā lokā—pe—imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ sandhāvātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sandhāvātīti?

Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ sandhāvātīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Viññāṇaṃ sandhāvātīti? Āmantā.

Taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

169. Sv'eva puggalo sandhāvati—pe—imaṃ lokan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ na sandhāvātīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ na sandhāvātīti? Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ na sandhāvattīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇaṃ na sandhāvattīti? Āmantā.

Aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

170. Khandhesu bhijjamānesu ¹ so ce bhijjati puggalo
 Ucchedā bhavati ² diṭṭhi yā Buddhena vivajjitā.
 Khandhesu bhijjamānesu no ce bhijjati puggalo
 Puggalo sassato hoti nibbānena samasamo ³ ti.

171. Rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Rūpaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Puggalo pi anicco saṃkhato paṭiccasamuppanno khaya-dhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

172. Vedanaṃ upādāya—pe—saññaṃ upādāya—pe—saṃkhāre upādāya—pe—viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Viññāṇaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Puggalo pi anicco—pe—vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

173. Rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Ñīlaṃ rūpaṃ upādāya ñīlakassa puggalassa paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pītaṃ rūpaṃ upādāya,
 Lohitaṃ rūpaṃ upādāya,
 Odātaṃ rūpaṃ upādāya,
 Sanidassanaṃ rūpaṃ upādāya,
 Anidassanaṃ rūpaṃ upādāya,
 Sappaṭighaṃ rūpaṃ upādāya,
 Appaṭighaṃ rūpaṃ upādāya appaṭighassa puggalassa
 paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

174. Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Kusalaṃ vedanaṃ upādāya kusalassa puggalassa pañ-
 ñattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalaṃ vedanaṃ upādāya kusalassa puggalassa pañ-
 ñattīti?

Āmantā.

Kusalā vedanā saphalā savipākā iṭṭhaphalā kantaphalā
 manuññaphalā asecanakaphalā¹ sukhudrayā² sukhavipākā
 ti?

Āmantā.

Kusalo pi puggalo saphalo savipāko iṭṭhaphalo kanta-
 phalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavi-
 pāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

175. Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Akusalaṃ vedanaṃ upādāya akusalassa puggalassa
 paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṃ vedanaṃ upādāya akusalassa puggalassa
 paññattīti?

Āmantā.

Akusalā vedanā saphalā savipākā aniṭṭhaphalā akanta-

¹ asecanaphalā, P.S.

² sukhindriyā, P.S. S₂ always.

phalā amanuññaphalā secanakaphalā dukkhudrayā dukkhavipākā ti?

Āmantā.

Akusalo pi puggalo saphalo savipāko anittaphalo akantaphalo amanuññaphalo secanakaphalo dukkhudrayo dukkhavipako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

176. Vedanaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Abyākatam vedanaṃ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abyākatam vedanaṃ upādāya abyākatassa puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Abyākatā vedanā aniccā samkhata paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgaḍhammanirodhadhammā vipariṇāmadhammā ti?

Āmantā.

Abyākato pi puggalo anicco samkhato—pe—vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

177. Saññaṃ upādāya, samkhāre upādāya, viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Kusalam viññāṇaṃ upādāya kusalassa puggalassa paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kusalam viññāṇaṃ saphalam savipākaṃ itthaphalam, kantaphalam manuññaphalam asecanakaphalam sukhudrayaṃ sukhavipākaṃ ti?

Āmantā.

Kusalo pi puggalo saphalo savipāko itthaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhudrayo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

178. Viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Akusalaṃ viññāṇaṃ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṃ viññāṇaṃ upādāya akusalassa puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Akusalaṃ viññāṇaṃ saphalaṃ savipākaṃ anittaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhu-
drayaṃ dukkhavipākaṃ ti?

Āmantā.

Akusalo pi puggalo saphalo savipāko anittaphalo
akantaphalo amanuññaphalo secanakaphalo dukkhubudrayo
dukkhavipako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

179. Viññāṇaṃ upādāya puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Abyākataṃ viññāṇaṃ upādāya abyākatassa puggalassa
paññattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abyākataṃ viññāṇaṃ upādāya abyākatassa puggalassa
paññattīti?

Āmantā.

Abyākataṃ viññāṇaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamup-
pannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhamma-
nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Abyākato pi puggalo anicco saṃkhato—pe—vipariṇā-
madhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

180. Cakkhum upādāya cakkhumā puggalo ti vattabbo
ti?

Āmantā.

Cakkhumhi niruddhe cakkhumā puggalo niruddho ti
vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotaṃ upādāya

ghānaṃ upādāya

jivhaṃ upādāya

kāyaṃ upādāya
 manam upādāya manavā puggalo ti vattabbo ti?
 Āmantā.

Manamhi niruddhe manavā puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

181. Micchādiṭṭhiṃ upādāya micchādiṭṭhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Micchādiṭṭhiyā niruddhāya micchādiṭṭhiyo puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Micchāsaṅkappaṃ upādāya,

Micchāvācam upādāya,

Micchākammantaṃ upādāya,

Micchā-ājīvaṃ upādāya,

Micchāvāyāmaṃ upādāya,

Micchāsatiṃ upādāya,

Micchāsamādhim upādāya micchāsamādhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Micchāsamādhimhi niruddhe micchāsamādhiyo puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

182. Sammādiṭṭhiṃ upādāya sammādiṭṭhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhiyā niruddhāya sammādiṭṭhiyo puggalo niruddho ti vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsaṅkappaṃ upādāya,

Sammāvācam upādāya,

Sammākammantaṃ upādāya,

Sammā-ājīvaṃ upādāya,

Sammāvāyāmaṃ upādāya,

Sammāsatiṃ upādāya,

Sammāsamādhim upādāya sammāsamādhiyo puggalo ti vattabbo ti?

Āmantā.

Sammāsamādhimhi niruddhe sammāsamādhiyo puggalo
niruddho ti vattabbo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

183. Rūpaṃ upādāya vedanaṃ upādāya puggalassa
paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnam khandānaṃ upādāya dvinnam puggalānaṃ
paññattīti ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Rūpaṃ upādāya,

vedanaṃ upādāya,

saññaṃ upādāya,

samkhare upādāya,

viññānaṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Pañcannaṃ khandānaṃ upādāya pañcannaṃ pug-
galānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

184. Cakkhāyatanaṃ upādāya, sotāyatanaṃ upādāya
puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnam āyatanānaṃ upādāya dvinnam puggalānaṃ
paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanaṃ upādāya, sotāyatanaṃ upādāya—pe—
dhammāyatanaṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvādasannaṃ āyatanānaṃ upādāya dvādasannaṃ pug-
galānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

185. Cakkhūdhātum upādāya sotadhātum upādāya
puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnam dhātūnaṃ upādāya dvinnam puggalānaṃ
paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhūdhātum upādāya sotadhātum upādāya—pe—
dhammadhātum upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Aṭṭhārasannaṃ dhātūnaṃ upādāya aṭṭhārasannaṃ puggalānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

186. Cakkhundriyaṃ upādāya sotindriyaṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ indriyānaṃ upādāya dvinnāṃ puggalānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhundriyaṃ upādāya sotindriyaṃ upādāya—pe—
aññātāvindriyaṃ upādāya puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Bāvisatīnaṃ indriyānaṃ upādāya bāvisatīnaṃ puggalānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

187. Ekavokārabhavaṃ upādāya ekassa puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Catuvokārabhavaṃ upādāya catunnaṃ puggalānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekavokārabhavaṃ upādāya ekassa puggalassa paññattīti ?

Āmantā.

Pañcavokārabhavaṃ upādāya pañcannaṃ puggalānaṃ paññattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

188. Ekavokārabhave eko va puggalo ti ?

Āmantā.

Catuvokārabhave cattāro va puggalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekavokārabhave eko va puggalo ti ?

Āmantā.

Pañcavokārabhave pañc'eva puggalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

189. Yathā rukkhamaṃ upādāya chāyāya paññatti, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, yathā rukkhamaṃ upādāya chāyāya paññatti, rukkho pi anicco chāyā pi aniccā, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti rūpaṃ aniccaṃ puggalo pi anicco ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā rukkhamaṃ upādāya chāyāya paññatti añño rukkho aññā chāyā, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

190. Yathā gāmaṃ upādāya gāmikassa paññatti, evaṃ eva rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, yathā gāmaṃ upādāya gāmikassa paññatti, añño gāmo añño gāmiko, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti, aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

191. Yathā raṭṭhaṃ upādāya rañño paññatti, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññattīti, yathā raṭṭhaṃ upādāya rañño paññatti, añño raṭṭho añño rājā, evameva rūpaṃ upādāya puggalassa paññatti, aññaṃ rūpaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

192. Yathā na nigalo negaliko, yassa nigalo so negaliko, evameva na rūpaṃ rūpavā, yassa rūpaṃ so rūpavā ti, yathā na nigalo negaliko yassa nigalo so negaliko, añño nigalo añño negaliko, evaṃ evaṃ na rūpaṃ rūpavā yassa rūpaṃ so rūpavā, aññaṃ rūpaṃ añño rūpavā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

193. Citte citte puggalassa paññattīti?

Āmantā.

Citte citte puggalo jāyati jīyyati ¹ miyyati ² cavati uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

194. Dutīye citte uppanne na vattabbaṃ “So ti vā añño ti vā ti”?

¹ jiy°, P.

² P. and S. omit.

Āmantā.

Dutiye citte uppanne na vattabbam “Kumārako ti vā kumārikā ti vā ti”? Vattabbam.

Ājānāhi niggaham: hañci dutiye citte uppanne na vattabbam “So ti vā añño ti vā,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbam kumārako ti vā kumārikā ti vā ti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbam kumārako ti vā kumārikā ti vā ti,’” micchā.

Hañci vā pana dutiye citte uppanne vattabbam “Kumārako ti vā kumārikā ti vā,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā ti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbam kumārako ti vā kumārikā ti vā ti,’” micchā.

195. Dutiye citte uppanne na vattabbam “So ti vā añño ti vā ti”?

Āmantā.

Dutiye citte uppanne na vattabbam “Itthīti vā puriso ti vā, gahaṭṭho ti vā pabbajito ti vā, devo ti vā manusso ti vā ti”? Vattabbam.

Ājānāhi niggaham: hañci dutiye citte uppanne na vattabbam “So ti vā añño ti vā,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbam devo ti vā manusso ti vā ti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbam kumārako ti vā kumārikā ti vā ti,’” micchā.

Hañci vā pana dutiye citte uppanne vattabbam “Devo ti vā manusso ti vā ti,” tena vata re vattabbe “Dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā ti.”

Yam tattha vadesi “Vattabbe kho ‘dutiye citte uppanne na vattabbam so ti vā añño ti vā,’ ‘dutiye citte uppanne vattabbam devo ti vā manusso ti vā ti,’” micchā.

196. Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramatthenāti”?

Āmantā.

Nanu yo passati yaṃ passati yena passati, so passati taṃ passati tena passatīti?

Āmantā.

Hañci yo passati yaṃ passati yena passati, so passati taṃ passati tena passati, tena vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Na vattabbaṃ "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti"?

Āmantā.

Nanu yo suṇāti, yo ghāyati, yo sāyati, yo phusati,¹ yo vijānāti, yaṃ vijānāti, yena vijānāti, so vijānāti, taṃ vijānāti, tena vijānātīti?

Āmantā.

Hañci yo vijānāti, yaṃ vijānāti, yena vijānāti, so vijānāti, taṃ vijānāti, tena vijānātīti, tena vata re vattabbe, "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

197. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Nanu yo na passati, yaṃ na passati, yena na passati, so na passati, taṃ na passati, tena na passatīti?

Āmantā.

Hañci yo na passati, yaṃ na passati, yena na passati, so na passati, taṃ na passati, tena na passati, no ca vata re vattabbe "Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti."

Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Nanu yo na suṇāti yo na ghāyati yo na sāyati yo na phusati yo na vijānāti, yaṃ na vijānāti, yena na vijānāti so na vijānāti, taṃ na vijānāti, tena na vijānātīti?

Āmantā.

Hañci yo na vijānāti, yaṃ na vijānāti, yena na vijānāti, so na vijānāti taṃ na vijānāti tena na vijānāti, no ca vata

re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.”

198. Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti”? Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Passām’ aham Bhikkave dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte cavamāne uppajjamāne hīne paṇite suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti.

199. Vuttam Bhagavatā “Passām’ aham Bhikkave dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte cavamāne uppajjamāne hīne paṇite suvaṇṇe dubbaṇṇe sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmīti” katvā, ten’eva kāraṇena puggalo upalabbhati saccikatthaparamatthenāti?

Āmantā.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, rūpaṃ passati, rūpaṃ puggalo, rūpaṃ cavati, rūpaṃ uppajjati, rūpaṃ yathākammūpagan ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, puggalaṃ passati, puggalo rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlam pītakaṃ lohitaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyam cakkhusmim¹ paṭihaññati cakkhussa āpātham² āgacchatīti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Bhagavā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena rūpaṃ passati puggalaṃ passatīti, ubho passati, ubho rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu, ubho nīlā, ubho pītakā, ubho lohitaṃ, ubho odātā, ubho cakkhuviññeyyā,

¹ cakkhumhi, S.S₂.

² ābādham, S. ; āpātham, M.

ubho cakkhusmim paṭihaññanti, ubho cakkhussa āpātham
āgacchanti, ubho cavanti, ubho uppajjanti, ubho yathā-
kammūpagā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Upādāpaññattānuyoyo.

200.¹ Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti?

Āmantā.

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalab-
bhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

201. Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhantīti kalyā-
ṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa kattā kāretā upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa kattā kāretā upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriyā n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhanti kalyāṇapāpa-
kānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti, puggalassa kattā kāretā upalab-
bhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhanti kalyāṇapāpa-
kānaṃ kammānaṃ kattā kāretā upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti, nibbānassa kattā kāretā upa-
labbhatīti?

¹ P. and S. omit sec. 200.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Mahāpathavi upalabbhatīti, mahāpathaviyā kattā kāretā
upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Mahāsamuddo upalabbhatīti, mahāsamuddassa kattā
kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, Sinerussa pabbata-
rañño kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Āpo upalabbhatīti, āpassa kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Tejo upalabbhatīti, tejassa kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Vāyo upalabbhatīti vāyassa kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Tiṇakaṭṭhavanappatiyo upalabbhanti, tiṇakaṭṭhavanap-
patīnaṃ kattā kāretā upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni—pe—kāretā upalabbhatīti ?
Āmantā.

Aññā kalyāṇapāpakāni kammāni añño kalyāṇapāpa-
kānaṃ kammānaṃ kattā kāretā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

202. Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti ?

Āmantā.

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī¹ upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

203. Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti, kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriyā n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko—pe—vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko upalabbhatīti, kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ—pe—vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti,

tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tinakatthavanappa-
tiyo upalabbhatīti, tinakatthavanappatinam paṭisaṃvedī
upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ—pe—vipākapaṭisaṃ-
vedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Añño kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipāko, añño
kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ vipākapaṭisaṃvedīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

204. Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti ?

Āmantā.

Dibbassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

205. Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti dibbassa sukhassa
paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti; dibbassa sukhassa paṭi-
saṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalab-
bhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, dibbassa sukhassa paṭi-
saṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalab-
bhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, dibbassa sukhassa paṭi-
saṃvedī upalabbhatīti ?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakatṭhavanappa-tiyo upalabbhatīti, tiṇakatṭhavanappatiṇaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dibbaṃ sukhaṃ upalabbhatīti, dibbassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Aññaṃ dibbaṃ sukhaṃ añño dibbassa sukhassa paṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

206. Mānusakāṃ sukhaṃ upalabbhatīti?

Āmantā.

Mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

207. Mānusakāṃ sukhaṃ upalabbhatīti mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mānusakāṃ sukhaṃ upalabbhatīti, mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mānusakāṃ sukhaṃ upalabbhatīti, mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Mānusakam sukham upalabbhatīti, mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Mahāpathavi upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tinakatṭhavanappatiyo upalabbhatīti, tinakatṭhavanappatīṇaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mānusakam sukham upalabbhatīti, mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Aññaṃ mānusakam sukham añño mānusakassa sukhassa paṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

208. Āpāyikam dukkham upalabbhatīti?

Āmantā.

Āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

209. Āpāyikam dukkham upalabbhatīti āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriyā n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āpāyikam dukkham upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti pugglassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āpāyikam dukkham upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappa-tiyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āpāyikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Aññaṃ āpāyikaṃ dukkhaṃ añño āpāyikassa dukkhassa paṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

210. Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti?

Āmantā.

Nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

211. Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriyā n'atthi vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Puggalo upalabbhatīti puggalassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ upalabbhatīti nibbānassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Mahāpathavī upalabbhatīti, mahāsamuddo upalabbhatīti, Sineru pabbatarājā upalabbhatīti, āpo upalabbhatīti, tejo upalabbhatīti, vāyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatiyo upalabbhatīti, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī upalabbhatīti? Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nerayikaṃ dukkhaṃ upalabbhatīti, nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Aññaṃ nerayikaṃ dukkhaṃ añño nerayikassa dukkhassa paṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

212. Kalyāṇapāpakāni kammāni upalabbhatīti, kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ kattā kārētā vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

So karoti so paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

So karoti so paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Sayaṃ kataṃ sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

Añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Paraṃ kataṃ sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedentīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

So ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedentīti?

Āmantā.

Sayaṃ katañ ca paraṃ katañ ca sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe.

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

N'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Asayaṃ kāraṃ aparāṃ kāraṃ adhiccasamuppannaṃ sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kalyāṇapāpakāni kammāni — pe — vipākapaṭisaṃvedī upalabbhatīti?

Āmantā.

So karoti so paṭisaṃvedeti, añño karoti añño paṭisaṃvedeti, so ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedenti, n'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

So karoti so paṭisaṃvedeti, añño karoti añño paṭisaṃvedeti, so ca añño ca karonti, so ca añño ca paṭisaṃvedenti, n'eva so karoti na so paṭisaṃvedeti, na añño karoti na añño paṭisaṃvedetīti?

Āmantā.

Sayaṃ kataṃ sukhadukkhaṃ, paraṃ kataṃ sukhadukkhaṃ, sayaṃ katañ ca paraṃ katañ ca sukhadukkhaṃ, asayaṃ kāraṃ aparāṃ kāraṃ adhiccasamuppannaṃ sukhadukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

213. Kammaṃ atthīti?

Āmantā.

Kammakārako atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

214. Kammaṃ atthīti kammakārako atthīti ?

Āmantā.

Tassa kārako atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa kārako atthīti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃ atthīti kammakārako atthīti ?

Āmantā.

Puggalo atthīti, puggalassa kārako atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃ atthīti kammakārako atthīti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthīti, nibbānassa kārako atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃ atthīti kammakārako atthīti ?

Āmantā.

Mahāpathavi atthīti—pe—mahāsamuddo atthīti—

Sineru pabbatarājā atthīti—pe—āpo atthīti—tejo atthīti
—pe—vāyo atthīti—tiṇakaṭṭhavanappatiyo atthīti, tiṇa-
kaṭṭhavanappatināṃ kārako atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃ atthīti kammakārako atthīti ?

Āmantā.

Aññaṃ kammaṃ añño kammakārako ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

215. Vipāko atthīti ?

Āmantā.

Vipākapaṭisaṃvedī atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

216. Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti ?

Āmantā.

Tassa paṭisaṃvedī atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Tassa paṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya n'atthi
vaṭṭupacchedo n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Puggalo atthīti paggalassa paṭisaṃvedī atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthīti nibbānassa paṭisaṃvedī atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Mahāpathavi atthīti—pe—mahāsamaddo atthīti—pe—

Sineru pabbatarājā atthīti—pe—āpo atthīti—pe—tejo
atthīti—pe—vāyo atthīti—pe—tiṇakaṭṭhavanappatiyo
atthīti, tiṇakaṭṭhavanappatīnaṃ paṭisaṃvedī atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko atthīti vipākapaṭisaṃvedī atthīti?

Āmantā.

Añño vipāko añño vipākapaṭisaṃvedīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

K a l y ā ṇ a v a g g o p a ṭ h a m o .

217. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti?”

Āmantā.

Nanu atthi koci iddhivikubbatīti? *

Āmantā.

Hañci atthi koci iddhivikubbati, tena vata re vattabbe
“Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti.”

* iddhiṃ vikuppati, M. ; iddhiṃ vikubbati, K.

Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?”

Āmantā.

Nanu atthi koci dibbāya sotadhātuyā saddam suṇāti—pe—paracittam jānāti, pubbenivāsam anussarati, dibbena cakkhunā rūpam passati, āsavānam khayam saccikarotīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci āsavānam khayam saccikaroti, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

218. Atthi koci iddhivikubbatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Yo iddhivikubhati sv'eva puggalo, yo iddhiṃ¹ na vikubhati na so puggalo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Yo dibbāya sotadhātuyā saddam suṇāti—pe—yo paracittam jānāti, yo pubbenivāsam anussarati, yo dibbena cakkhunā rūpam passati, yo āsavānam khayam saccikaroti sv'eva puggalo, yo āsavānam khayam na saccikaroti na so puggalo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

A b h i ṇ ñ ā n u y o g o .

219. Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?”

Āmantā.

Nanu mātā atthīti?

Āmantā.

Hañci mātā atthi, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?”

Āmantā.

¹ iddhi, P.S₂.

Nanu pitā atthi—pe—bhātā atthi, bhaginī atthi, Khattiyo atthi, Brāhmaṇo atthi, Vesso atthi, Suddo atthi, gahaṭṭho atthi, pabbajito atthi, devo atthi, manusso atthīti?

Āmantā.

Hañci manusso atthi, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

220. Mātā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Atthi koci na mātā hutvā mātā hotīti?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci na pitā hutvā—pe—na bhātā hutvā—na bhaginī hutvā, na Khattiyo hutvā, na Brāhmaṇo hutvā, na Vesso hutvā, na Suddo hutvā, na gahaṭṭho hutvā, na pabbajito hutvā, na devo hutvā, na manusso hutvā manusso hotīti?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Atthi koci mātā hutvā na mātā hotīti?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe —pe—

Atthi koci pitā hutvā, bhātā hutvā, bhaginī hutvā, Khattiyo hutvā, Brāhmaṇo hutvā, Vesso hutvā, Suddo hutvā, gahaṭṭho hutvā, pabbajito hutvā, devo hutvā, manusso hutvā na manusso hotīti?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe —pe—

221. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti”?

Āmantā.

Nanu sotāpanno atthīti?

Āmantā.

Hañci sotāpanno atthi, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti”?

Āmantā.

Nanu sakadāgāmī atthi, anāgāmī atthi, Arahā atthi, ubhatobhāgavimutto atthi, paññāvimutto atthi, kāyasakkhī atthi, diṭṭhippatto atthi, saddhāvimutto atthi, dhammānusārī atthi, saddhānusārī atthīti?

Āmantā.

Hañci saddhānusārī atthi tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

222. Sotāpanno atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Atthi koci na sotāpanno hutvā sotāpanno hotīti?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci na sakadāgāmī hutvā—pe—na anāgāmī hutvā, na Arahā hutvā, na ubhatobhāgavimutto hutvā, na paññāvimutto hutvā, na kāyasakkhī hutvā, na diṭṭhippatto hutvā, na saddhāvimutto hutvā, na dhammānusārī hutvā, na saddhānusārī hutvā saddhānusārī hotīti?

Āmantā.

Atthi koci na puggalo hutvā puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpanno atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Atthi koci sotāpanno hutvā na sotāpanno hotīti?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci sakadāgāmī hutvā anāgāmī hutvā na anāgāmī hotīti ?

Āmantā.

Atthi koci puggalo hutvā na puggalo hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

223. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramaṭṭhenāti” ?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthīti ?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthi, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramaṭṭhenāti.”

224. Cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā atthīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramaṭṭhenāti ?

Āmantā.

Cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā Buddhapātu-bhāvā pātubhavantīti ?

Āmantā.

Puggalo Buddhapātubhāvā pātubhavatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo Buddhapātubhāvā pātubhavatīti ?

Āmantā.

Buddhassa Bhagavato parinibbute ucchinno puggalo, n'atthi puggalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

225. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamaṭṭhenāti ?

Āmantā.

Puggalo saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo n'eva saṃkhato nāsaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Puggalo n'eva saṃkhato nāsaṃkhato ti ?

Āmantā.

Samkhatañ ca asamkhatañ ca ṭhapetvā atth'aññā tatiyā koṭīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhatañ ca asamkhatañ ca ṭhapetvā atth'aññā tatiyā koṭīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Dve'mā Bhikkave dhātuyo, katamā dve? Samkhata ca dhātu asamkhata ca dhātu. Imā kho Bhikkave dve dhātuyo ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Samkhatañ ca asamkhatañ ca ṭhapetvā atth'aññā tatiyā koṭīti."

226. Puggalo n'eva samkhato nāsamkhato ti?

Āmantā.

Aññaṃ samkhataṃ aññaṃ asamkhataṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Khandhā samkhata nibbānaṃ asamkhataṃ puggalo n'eva samkhato nāsamkhato ti?

Āmantā.

Aññe khandhā aññaṃ nibbānaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ samkhataṃ nibbānaṃ asamkhataṃ puggalo n'eva samkhato nāsamkhato ti?

Āmantā.

Aññaṃ rūpaṃ aññaṃ nibbānaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Vedanā saññā samkhārā viññānaṃ samkhataṃ nibbānaṃ asamkhataṃ puggalo n'eva samkhato nāsamkhato ti?

Āmantā.

Aññaṃ viññānaṃ aññaṃ nibbānaṃ añño puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

227. Puggalassa uppādo paññāyati vayo paññāyati ṭhitassa aññathattaṃ¹ paññāyatīti?

Āmantā.

Puggalo samkhato ti?

¹ aññattaṃ S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vuttaṃ Bhagavatā—“Tīṇ'imāni Bhikkave saṃkhatassa saṃkhatalakkaṇāni; saṃkhatānaṃ Bhikkave dhammānaṃ uppādo paññāyati vayo paññāyati t̥hitānaṃ aññathattaṃ paññāyatīti,” puggalassa uppādo paññāyati vayo paññāyati t̥hitassa aññathattaṃ paññāyati, tena hi puggalo saṃkhato ti.

Puggalassa na uppādo paññāyati na vayo paññāyati na t̥hitassa aññathattaṃ paññāyatīti?

Āmantā.

Puggalo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vuttaṃ Bhagavatā—“Tīṇ'imāni Bhikkave asaṃkhatassa asaṃkhatalakkaṇāni, asaṃkhatānaṃ Bhikkave dhammānaṃ na uppādo paññāyati na vayo paññāyati na t̥hitānaṃ aññathattaṃ paññāyatīti,” puggalassa na uppādo paññāyati na vayo paññāyati na t̥hitassa aññathattaṃ paññāyati, tena hi puggalo asaṃkhato ti.

228. Parinibbuto puggalo atthattamhi natthattamhīti? Atthattamhīti.

Parinibbuto puggalo sassato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Natthattamhīti parinibbuto puggalo ucchinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo kiṃ nissāya tiṭṭhatīti? Bhavaṃ nissāya tiṭṭhatīti.

Bhavo anicco saṃkhato paṭiccasamuppanno khaya-dhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo ti?

Āmantā.

Puggalo pi anicco saṃkhato paṭiccasamuppanno khaya-dhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

229. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramatṭhenāti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānāti, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci dukkhaṃ vedanaṃ vediyamāno—pe—adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānāti, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

230. Atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti katvā, tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Yo sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānāti sv’eva puggalo, yo sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti na pajānāti na so puggalo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Yo dukkhaṃ vedanaṃ vediyamāno—pe—yo adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānāti sv’eva puggalo, yo adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyamāno adukkhamasukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti na pajānāti, na so puggalo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Aññā sukhā vedanā, añño sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyamāno sukhaṃ vedanaṃ vediyāmīti pajānātīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Aññā dukkhā vedanā—pe—aññā adukkhamasukhā vedanā, añño adukkhamasukham vedanam vediyamāno adukkhamasukham vedanam vediyāmīti pajānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

231. Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci kāye kāyānupassī viharati, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.”

Na vattabbam “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci vedanāsu—pe—citte—pe—dhammesu dhammānupassī viharatīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci dhammesu dhammānupassī viharati, tena vata re vattabbe “Puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatthenāti.”

232. Atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatthenāti?

Āmantā.

Yo kāye kāyānupassī viharati sv'eva puggalo, yo na kāye kāyānupassī viharati na so puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yo vedanāsu—pe—citte—pe—dhammesu dhammānupassī viharati sv'eva puggalo, yo na dhammesu dhammānupassī viharati na so puggalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

233. Atthi koci kāye kāyānupassī viharatīti katvā tena ca kāraṇena puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatthenāti?

Āmantā.

Añño kāyo añño kāye kāyānupassī viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aññā vedanā aññaṃ cittaṃ aññe dhammā añño¹ dhammesu dhammānupassī viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

234. Puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Suññato lokam avekkhassu

Mogharāja sadā² sato

Attānuddiṭṭhiṃ ūhacca³

Evam maccutaro siyā.

Evam lokam avekkhantaṃ

Maccurājā na passatīti.” Atth' eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati sacchikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

235. Puggalo avekkhatīti?

Āmantā.

Saha rūpena avekkhati vinā rūpena avekkhatīti? Saha rūpena avekkhatīti.

Tam jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vinā rūpena avekkhatīti, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puggalo avekkhatīti?

Āmantā.

Abbhantaragato avekkhati bahiddhā nikkhamitvā avekkhatīti? Abbhantaragato avekkhatīti.

Tam jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bahiddhā nikkhamitvā avekkhatīti aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ aññesu, P.S.

² saddhā, S₂.P.

³ uhacca, M.; ahicca, S.; ohacca, K.

236. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramatthenāti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Atthi puggalo attahitāya paṭipanno ti.” Atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

237. Na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramatthenāti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—“Ekapuggalo Bhikkhave loke uppajjamāno uppajjati bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānanti.”

Atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti.

238. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī—pe—anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Sabbe dhammā anattā ti”; atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭha-paramatthenāti.”

239. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatthenāti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī—pe—anaññathavādīti ?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Dukkhaṃ eva uppajjamānaṃ uppajjati, dukkhaṃ eva nirujjhamānaṃ nirujjhatīti na kaṅkhati na vicikicchati, aparappaccayaññaṃ ‘ev’assa ettha hoti, ettāvatā kho Kaccāna sammādiṭṭhi hotīti ;” atth’eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

240. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Nanu Vajirā Bhikkhunī Māraṃ pāpimantaṃ etad avoca—

“Kin nu satto ti ¹ paccesi
Māra diṭṭhigataṃ nu te
suddhasaṃkhārappuñño ² yaṃ ³
nayidha sattūpalabbhati.⁴
Yathā pi aṅgasambhārā ⁵
hoti saddo ⁶ ratho ⁷ iti,
evaṃ khandhesu santesu
hoti satto ti sammuti.
Dukkhaṃ eva hi sambhoti
dukkhaṃ tiṭṭhati veti ca
nāññatra ⁸ dukkhā sambhoti
nāññaṃ ⁹ dukkhā nirujjhatīti.”

Atth’eva suttanto ti ? Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

241. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti ?

Āmantā.

Nanu ayasmā Ānando Bhagavantam etad avoca—

¹ Kan na sapposi, S. ; kan nu, P.

² puñño, S.

³ saṃ, P.S.S₂.

⁴ satthupalabbhati, M. ; tattha, P.S₂.

⁵ bhāro, S.

⁶ satto, P.S.S₂.

⁷ rato, S₂.

⁸ aññatra, S.

⁹ añño, S. ; na aññā, P. : na aññaṃ, S₂.

“ Suñño loko suñño loko ti bhante vuccati. Kittāvatā nu kho bhante suñño loko ti vuccatīti? ” “ Yasmā kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, tasmā suñño loko ti vuccati. Kiñ c’ Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā? Cakkhu kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, rūpā suññā—pe—cakkhuviññāṇaṃ suññaṃ, cakkhusamphasso suñño yaṃ p’ idaṃ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi suññaṃ attena vā attaniyena vā, soṭaṃ suññaṃ—pe—saddā suññā, ghānaṃ suññaṃ, gandhā suññā, jivhā suññā, rasā suññā, kāyo suñño, phoṭṭhabbā suññā, mano suñño, dhammā suññā, manoviññāṇaṃ suññaṃ, manosamphasso suñño, yaṃ p’ idaṃ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitaṃ sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi suññaṃ attena vā attaniyena vā; yasmā kho Ānanda suññaṃ attena vā attaniyena vā, tasmā suñño loko ti vuccatīti.” Atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

242. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādi kālavādi bhūtavādi tathavādi avitathavādi anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—“ Attani vā Bhikkave sati attaniyaṃ me ti assāti.” “ Evaṃ bhante.” “ Attaniye vā Bhikkave sati attā me ti assāti.” “ Evaṃ bhante.” “ Attani ca Bhikkave attaniye ca saccato thetato anupalabbhiyamāne yaṃ p’ idaṃ diṭṭhiṭhānaṃ so loko so attā so pecca bhavissāmi, nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo sassati samaṃ tath’ eva ṭhassāmīti. Nanvāyaṃ Bhikkave kevalo paripūro bāladhammo ti.” “ Kiñci no siyā bhante kevalo hi bhante paripūro bāladhammo ti.” Atth’ eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

243. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?
Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādi kālavādi bhūtavādi tathavādi
avitathavādi anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Tayo’ me Seniya satthāro santo
samvijjamānā lokasmin. Katame tayo? Idha Seniya
ekacco satthā diṭṭh’ eva dhamme attānaṃ saccato thetato
paññāpeti, abhisamparāyaṇ ca attānaṃ saccato thetato
paññāpeti; idha pana Seniya ekacco satthā diṭṭh’ eva hi
kho dhamme attānaṃ saccato thetato paññāpeti, no ca
kho abhisamparāyaṃ attānaṃ saccato thetato paññāpeti;
idha pana Seniya ekacco satthā diṭṭhe c’eva dhamme attā-
naṃ saccato thetato na paññāpeti, abhisamparāyaṇ ca
attānaṃ saccato thetato na paññāpeti. Tatra Seniya
yvāyaṃ satthā diṭṭhe c’eva dhamme attānaṃ saccato the-
tato paññāpeti, abhisamparāyaṇ ca attānaṃ saccato thetato
paññāpeti, ayaṃ vuccati Seniya satthā sassatavādo. Tatra
Seniya yvāyaṃ diṭṭh’ eva hi kho dhamme attānaṃ saccato
thetato paññāpeti, no ca kho abhisamparāyaṃ attānaṃ
saccato thetato paññāpeti, ayaṃ vuccati Seniya satthā
ucchedavādo. Tatra Seniya yvāyaṃ satthā diṭṭhe c’eva
dhamme attānaṃ saccato thetato na paññāpeti, abhisam-
parāyaṇ ca attānaṃ saccato thetato na paññāpeti, ayaṃ
vuccati Seniya satthā sammāsambuddho. Ime kho Seniya
tayo satthāro santo samvijjamānā lokasmin ti.” Atth’ eva
suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭ-
ṭhaparamatṭhenāti.”

244. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādi kālavādi bhūtavādi tatha-
vādi avitathavādi anaññathavādīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Sappikumbho ti”? *

Āmantā.

Atthi koci sappissa kumbhaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.”

245. Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā saccavādī kālavādī bhūtavādī tathavādī avitathavādī anaññathavadīti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā “Telakumbho, madhukumbho, phāṇitakumbho, khīrakumbho, udakakumbho, pāniyathālakaṃ, pāniyakosakaṃ, pāniyasarāvakaṃ, niccabhattaṃ, dhuva-yāgūti”?

Āmantā.

Atthi koci yāgu niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Puggalo upalabbhati saccikaṭṭhaparamatṭhenāti.” Saṃkhittaṃ.

Aṭṭhakaniggahapeyyāla.¹ Sandhāvanīyā upādāya, cit-tena pañcamaṃ kalyāṇaṃ, iddhi. Suttāhārena aṭṭhamaṃ.

P u g g a l a k a t h ā.

I. 2.

1. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sabbattha Arahā arahattā parihāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbattha Arahā arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Sabbattha Arahato parihānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Parihāyati Arahā arahattā ti?

¹ peyyālā, M.K.; tā, M.

Āmantā.

Sabbadā Arahā arahattā parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbadā Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Sabbadā Arahato parihānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Sabbe 'va Arahanto arahattā parihāyantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe 'va Arahanto arahattā parihāyantīti ?

Āmantā.

Sabbesañ ñeva Arahantānaṃ parihānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno catūhi phalehi parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Catūhi satahassehi seṭṭhi seṭṭhittam karento satahasse parihīne¹ seṭṭhittā parihīno hotīti ?

Āmantā.

Sabbasāpateyyā parihīno hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Catūhi satahassehi seṭṭhi seṭṭhittam karento satahasse parihīne bhabbo² sabbasāpateyyā³ parihāyitun ti ?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno bhabbo catūhi phalehi parihāyitun ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?

¹ P.S.S₂. omit the next 5 lines.

² anibho, S. ; catabbo, P.S₂.

³ pateyo, P.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihaṃyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Na parihaṃyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihaṃyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Na parihaṃyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihaṃyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Na parihaṃyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihaṃyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Na parihaṃyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihaṃyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno kattha saṇṭhātīti? ¹

Anāgāmiphale ti.

Anāgāmī anāgāmiphalā parihāyamāno kattha saṇṭhātīti?

Sakadāgāmiphale ti.

Sakadāgāmī sakadāgāmiphale parihāyamāno kattha saṇṭhātīti?

Sotāpattiphale ti.

Sotāpanno sotāpattiphale parihāyamāno puthujjanabhūmiyaṃ saṇṭhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājanahi niggahaṃ : hañci Arahā arahattā parihāyamāno anāgāmiphale saṇṭhāti, anāgāmī anāgāmiphalā parihāyamāno sakadāgāmiphale saṇṭhāti, sakadāgāmī sakadāgāmiphalā parihāyamāno sotāpattiphale saṇṭhāti, tena vata re vattabbe “Sotāpanno sotāpattiphalā parihāyamāno puthujjanabhūmiyaṃ saṇṭhātīti.”

Arahā arahattā parihāyamāno sotāpattiphale saṇṭhātīti?

Āmantā.

Sotāpattiphalassa anantarā arahattañ ñeva saccikaroti ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

¹ saṇṭhahatīti, P.S₂.

Kassa bahutarā kilesā pahīnā Arahato vā sotāpannassa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato bahutarā kilesā pahīnā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe "Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti."

9. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā Arahato vā sakadāgāmiṣṣa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe "Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti."

10. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā Arahato vā anāgāmiṣṣa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato bahutarā kilesā pahīnā, parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe "Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti."

11. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā anāgāmiṣṣa vā sotāpannassa vā ti?

Anāgāmiṣṣa.

Hañci anāgāmiṣṣa bahutarā kilesā pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe "Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti."

12. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā anāgāmissa vā sakadāgāmissa vā ti?

Anāgāmissa.

Hañci anāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti.”

13. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa bahutarā kilesā pahīnā sakadāgāmissa vā sotāpannassa vā ti?

Sakadāgāmissa.

Hañci sakadāgāmissa bahutarā kilesā pahīnā parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

14. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā Arahato vā sotāpannassa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā maggabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

15. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa adhimattā satipaṭṭhānabhāvanā, sammappadhānabhāvanā, iddhipādabhāvanā, indriyabhāvanā, balabhāvanā, bojjhaṅgabhāvanā Arahato vā sotāpannassa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

16. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgamī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā Arahato vā sakadāgāmissa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sakadāgamī sakadāgāmiphalā ti.”

17. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā Arahato vā anāgāmissa vā ti?

Arahato.

Hañci Arahato adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati Arahā arahattā, tena vata re vattabbe “Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti.”

18. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā anāgāmissa vā sotāpānassa vā ti?

Anāgāmissa.

Hañci anāgāmissa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

19. Parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sakadāgamī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā anāgāmissa vā sakadāgāmissa vā ti?

Anāgāmissa.

Hañci anāgāmissa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā parihā-

yati anāgāmī anāgāmiphalā, tena vata re vattabbe “Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti.”

20. Parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Kassa adhimattā maggabhāvanā—pe—bojjhaṅgabhāvanā sakadāgāmiṣṣa vā sotāpannassa vā ti?

Sakadāgāmiṣṣa.

Hañci sakadāgāmiṣṣa adhimattā bojjhaṅgabhāvanā pari-
hāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā, tena vata re vattabbe
“Parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti.”

21. Arahataṃ dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannena dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sotāpanno
sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahataṃ samudayo diṭṭho parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannena samudayo diṭṭho parihāyati sotāpanno
sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahataṃ nirodho diṭṭho parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannena nirodho diṭṭho parihāyati sotāpanno sotā-
pattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahataṃ maggo diṭṭho parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannena maggo diṭṭho parihāyati sotāpanno sotā-
pattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahataṃ cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati Arahā
arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannena cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sotā-
panno sotāpattiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

22. Arahatā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arahatā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattari saccāni diṭṭhāni parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā cattari saccāni diṭṭhāni parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

23. Arahatā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arahatā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattari saccāni diṭṭhāni parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāminā cattari saccāni diṭṭhāni parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

24. Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpannena dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anāgāminā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattari saccāni diṭṭhāni parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpannena cattari saccāni diṭṭhāni parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

25. Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāminā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

26. Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpannena dukkhaṃ diṭṭhaṃ parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāminā samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpannena cattāri saccāni diṭṭhāni parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

27. Sotāpannena dukkhaṃ diṭṭhaṃ na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahataṃ dukkhaṃ diṭṭhaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpannena samudayo diṭṭho, nirodho diṭṭho, maggo diṭṭho, cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahataṃ cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

28. Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

29. Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahatā cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

30. Sotāpānna dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

31. Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Anāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

32. Sotāpānna dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā dukkhaṃ diṭṭhaṃ—pe—cattāri saccāni diṭṭhāni na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

33. Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpānna sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparā-māso pahīno—pe—apāyagamaniyo¹ rāgo pahīno—pe—apāyagamaniyo doso pahīno—pe—apāyagamaniyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—māno pahīno—pe—diṭṭhi pahīnā, vicikicchā pahīnā, thīnaṃ pahīnaṃ, uddhaccaṃ pahīnaṃ, ahirikaṃ pahīnaṃ, anottappam pahīnaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato anottappam pahīnaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparāmāso pahīno—pe—apāyagamaniyo rāgo pahīno—pe—apāyagamaniyo doso pahīno—apāyagamaniyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

34. Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyadiṭṭhi pahīnā parihāyati sakadāgāmī sakadāgamiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparāmāso pahīno—pe—oḷāriko kāmarāgo pahīno, oḷāriko byāpādo pahīno, parihāyati sakadāgāmī sakadāgamiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—olāriko byāpādo pahīno parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

35. Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato rāgo pahīno parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparāṃsāso pahīno, aṇusahagato kāmarāgo pahīno, aṇusahagato byāpādo pahīno parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

36. Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyadit̐thi pahīnā—pe—apāyagama-
nīyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?
Na h'evaṃ vattabbe.

37. Anāgāmissa sakkāyadit̐thi pahīnā parihāyati anā-
gāmī anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyadit̐thi pahīnā parihāyati sakadā-
gāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmissa sakkāyadit̐thi pahīnā parihāyati anāgāmī
anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—sīlabbataparā-
māso pahīno—pe—oḷāriko kāmarāgo pahīno—pe—oḷāriko
byāpādo pahīno parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—aṇusahagato byā-
pādo pahīno parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyadit̐thi pahīnā—pe—oḷāriko byā-
pādo pahīno parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

38. Sakadāgāmissa sakkāyadit̐thi pahīnā parihāyati
sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyadit̐thi pahīnā parihāyati sotāpanno
sotāpattiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmissa sakkāyadit̐thi pahīnā parihāyati sakadā-
gāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo
moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—oḷāriko kāma-
rāgo pahīno oḷāriko byāpādo pahīno parihāyati sakadā-
gāmī sakadāgāmiphalā ti ?

Āmantā.

Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā—pe—apāyagamanīyo moho pahīno parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

39. Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpannassa sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahato doso pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo moho pahīno na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

40. Sakadāgāmiṃ sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmiṃ vicikicchā pahīnā—pe—oḷāriko byāpādo pahīno na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

41. Anāgāmiṃ sakkāyadiṭṭhi pahīnā na parihāyati anāgāmī anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Arahato rāgo pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ na parihāyati Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

42. Sotāpannassa sakkāyaditṭhi pahīnā na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā aṇusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo moho pahīno na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā aṇusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

43. Sakadāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā na parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmissa vicikicchā pahīnā—pe—oḷāriko byāpādo pahīno na parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Āmantā.

Anāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—aṇusahagato byāpādo pahīno na parihāyati anāgāmi anāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

44. Sotāpannassa sakkāyaditṭhi pahīnā na parihāyati sotāpanno sotāpattiphalā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—oḷāriko byāpādo pahīno na parihāyati sakadāgāmi sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpannassa vicikicchā pahīnā—pe—apāyagamanīyo

moho pahīno na parihāyati sotāpanno sotāpattiṭṭhā ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiṣṣa sakkāyaditṭhi pahīnā—pe—oḷāriko byāpādo pahīno na parihāyati sakadāgāmī sakadāgāmiphalā ti?

Na h'evaṃ vattaṃbe.

45. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo, no vata re vattaṃbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno, māno pahīno, ditṭhi pahīnā, vicikicchā pahīnā, thīnaṃ pahīnaṃ uddhaccaṃ pahīnaṃ, ahirikaṃ pahīnaṃ, anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatiṃ anuppādadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatiṃ anuppādadhammaṃ, no vata re vattaṃbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

46. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, no vata re vattaṃbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—pe—sammappadhānā bhāvitā iddhipādā bhāvitā indriyā bhāvitā balā bhāvitā bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

47. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇiyo ohitabhāro anuppattasadattho ¹ parikkhīṇabhavasaññojano sammadañña vimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho ² abbuḷhesiko ³ niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbam pahīnam, bhāvetabbam bhāvitam, sacchikātabbam sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vītarāgo vītadoso—pe—sacchikātabbam sacchikatam, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

48. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Samayavimutto Arahā arahattā parihāyati, asamaya-vimutto Arahā arahattā na parihāyatīti.

Samayavimutto Arahā arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Asamayavimutto Arahā arahattā parihāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Asamayavimutto Arahā arahattā na parihāyatīti?

Āmantā.

Samayavimutto Arahā arahattā na parihāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

¹ sadatto, M.

² kkho, P.S.

³ abyulhesiko, P.; abbuḷhesiko, M.S.

49. Samayavimuttassa Arahato rāgo pahīno, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato rāgo pahīno, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Samayavimuttassa Arahato doso pahīno—pe—anottappam pahīnaṃ, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato doso pahīno—pe—anottappam pahīnaṃ, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

50. Samayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Samayavimuttassa Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—pe—sammappadhānā bhāvitā iddhipādā bhāvitā indriyā bhāvitā balā bhāvitā bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Samayavimuttassa Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimuttassa Arahato anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

51. Samayavimutto Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇa-

bhavaśaṇṇojano sammadaṇṇā vimutto ukkhittapaligho samkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaṇṇutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariṇṇātaṃ, samudayo paḥiṇo, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiṇṇeyyaṃ abhiṇṇātaṃ, pariṇṇeyyaṃ pariṇṇātaṃ, pahātabbaṃ paḥiṇaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Asamayavimutto Arahā vītarāgo vītadoso—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

52. Asamayavimuttassa Arahato rāgo paḥiṇo, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato rāgo paḥiṇo, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Asamayavimuttassa Arahato doso paḥiṇo—pe—anottappaṃ paḥiṇaṃ, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato anottappaṃ paḥiṇaṃ, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

53. Asamayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Asamayavimuttassa Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimuttassa Arahato anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

54. Asamayavimutto Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, na parihāyati asamayavimutto Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Samayavimutto Arahā vītarāgo, vītadoso—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, na parihāyati samayavimutto Arahā arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

55. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Sāriputto thero¹ parihāyittha Arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Mahā Moggallāno thero, Mahā Kassapo thero, Mahā Kaccāyano thero, Mahā Koṭṭhiko thero, Mahā Panthako thero parihāyittha arahattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sāriputto thero na parihāyittha arahattā ti?

Āmantā.

Hañci Sāriputto thero na parihāyittha arahattā, no vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

Mahā Moggallāno thero, Mahā Kassapo thero, Mahā Kaccāyano thero, Mahā Koṭṭhiko thero, Mahā Panthako thero na parihāyittha arahattā ti?

Āmantā.

Hañci Mahā Moggallāno thero—pe—Mahā Panthako thero na parihāyittha arahattā, no vata re vattabbe “Parihāyati Arahā arahattā ti.”

56. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Uccāvacā hi paṭipadā samaṇena pakāsītā

Na pāraṃ diguṇaṃ² yanti nayidaṃ ekaguṇaṃ mutan ti.”

¹ thero, P.

² pāradiguṇaṃ, P.S₂.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ. "Parihāyati Arahā arahattā ti."

57. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Atthi chinnassa chediyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atthi chinnassa chediyaṃ ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Vitatanho anādāno kiccaṃ yassa na vijjati
Chinnassa chediyaṃ n'atthi oghapāso¹ samūhato ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atthi chinnassa chediyaṃ ti."

58. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Atthi katassa paticayo² ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atthi katassa paticayo³ ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Tassa sammāvimuttassa santacittassa bhikkhuno
Katassa paticayo³ n'atthi karaṇīyaṃ na vijjati.
Selo yathā ekaghano⁴ vātena na samīrati
Evaṃ rūpā rasā saddā gandhā phassā ca kevalā
Itthā dhammā aniṭṭhā ca n'appavedhenti⁵ tādino
Thitaṃ cittaṃ vippamuttaṃ vayaṃ c'⁶ assānupassatīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

¹ oghā°, M. ; oghavāso, S.

³ pati°, P.S.

⁵ vadenti, P. ; vedenti, S.

² paricayo, P.S.

⁴ °ghaṇo, P.

⁶ p'ass, P.S.₂.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi katassa paticayo ti.”

59. Na vattabbaṃ “Parihāyati Arahā arahattā ti”?
Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc’ ime Bhikkhave dhammā samayavimuttassa bhikkhuno parihānāya saṃvattanti. Katame pañca? Kammārāmatā bhassārāmatā niddārāmatā saṃgaṇikārāmatā yathā vimuttaṃ cittaṃ na paccavekkhati. Ime kho Bhikkhave pañca dhammā samayavimuttassa bhikkhuno parihānāya saṃvattantīti.”
Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi parihāyati Arahā arahattā ti.

60. Atthi Arahato kammārāmatā ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato kammārāmatā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato bhassārāmatā atthi Arahato niddārāmatā atthi Arahato saṃgaṇikārāmatā ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato saṃgaṇikārāmatā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

61. Parihāyati Arahā arahattā ti?

Āmantā.

Arahā arahattā parihāyamāno kiṃpariyuṭṭhito pari hāyatīti?

Rāgapariyuṭṭhito parihāyatīti.

Pariyuṭṭhānaṃ kiṃ paṭicca uppajjatīti?

Anusayaṃ paṭicca uppajjatīti.

Atthi Arahato anusayā ti?

Na h’evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato anusayā ti ?

Āmantā.

Atthi Arahato kāmarāgānusayo patighānusayo mānānusayo diṭṭhānusayo vicikicchānusayo bhavarāgānusayo avijjānusayo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Dosapariyuṭṭhito parihāyatīti—pe—mohapariyuṭṭhito parihāyatīti.

Pariyuṭṭhānaṃ kiṃ paṭicca uppajjatīti ?

Anusayaṃ paṭicca uppajjatīti.

Atthi Arahato anusayā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato anusayā ti ?

Āmantā.

Atthi Arahato kāmarāgānusayo—pe—avijjānusayo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

62. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Arahato arahattā parihāyamānassa kiṃ upacayaṃ gacchatīti ?

Rāgo upacayaṃ gacchatīti.

Sakkāyadiṭṭhi upacayaṃ gacchatīti, vicikicchā upacayaṃ gacchatīti, silabbataparāmāso upacayaṃ gacchatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Doso upacayaṃ gacchatīti—pe—moho upacayaṃ gacchatīti, sakkāyadiṭṭhi upacayaṃ gacchatīti, vicikicchā upacayaṃ gacchatīti, silabbataparāmāso upacayaṃ gacchatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

61. Parihāyati Arahā arahattā ti ?

Āmantā.

Arahā ācinatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā apacinatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā pajahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā upādiyatīti ?¹

¹ udapādayati, P.

Na h'evam vattabbe.

Arahā visinetīti?

Na h'evam vattabbe.

Arahā ussinetīti?¹

Na h'evam vattabbe.

Arahā vidhupetīti?

Na h'evam vattabbe.

Arahā sandhupetīti?

Na h'evam vattabbe.

Nanu Arahā n'ev' ācinati, na apacinati apacinitvā ñhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'ev' ācinati na apacinati apacinitvā ñhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Nanu Arahā n'eva pajahati na upādiyati pajahitvā ñhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'eva pajahati na upādiyati pajahitvā ñhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Nanu Arahā n'eva visineti na ussineti visinitvā ñhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'eva visineti na ussineti visinitvā ñhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Nanu Arahā n'eva vidhupeti na sandhupeti vidhupetvā ñhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā n'eva vidhupeti na sandhupeti vidhupetvā ñhito, no vata re vattabbe "Parihāyati Arahā arahattā ti."

Parihānikathā

I. 3.

1. N'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

¹ usineti, P.

samvācikā paṭibalā subhāsita dubbhāsitanāṃ atthaṃ aññā-
tum—pe—abyāpannacittā sammādiṭṭhikā, no vata re
vattabbe “N’atthi devesu brahmacariyavāso ti.”

3. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Atthi tattha pabbajjā muṇḍiyaṃ kāsāvadhāraṇā patta-
dhāraṇā, devesu sammāsambuddhā uppajjanti, pacceka-
sambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjati?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. Devesu pabbajjā n’atthīti, n’atthi devesu brahma-
cariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi pabbajjā tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi pabbajjā n’atthi tattha brahmacariyavāso
ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi pabbajjā tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi pabbajjā n’atthi tattha brahmacariyavāso
ti?

Āmantā.

Yo pabbajjati tass’eva¹ brahmacariyavāso, yo na
pabbajjati n’atthi tassa brahmacariyavāso ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. Devesu muṇḍiyaṃ n’atthīti, n’atthi devesu brahma-
cariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi muṇḍiyaṃ tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi muṇḍiyaṃ, n’atthi tattha brahmacariya-
vāso ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi muṇḍiyaṃ tatth’eva brahmacariyavāso,
yattha n’atthi muṇḍiyaṃ n’atthi tattha brahmacariya-
vāso ti?

Āmantā.

Yo muṇḍo hoti tass’eva brahmacariyavāso, yo muṇḍo
na hoti n’atthi tassa brahmacariyavāso ti?

¹ tatth’eva, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Devesu kāsāvadhāraṇā n'atthīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi kāsāvadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi kāsāvadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi kāsāvadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi kāsāvadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yo kāsāvaṃ dhāreti tass'eva brahmacariyavāso, yo kāsāvaṃ na dhāreti n'atthi tassa brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Devesu pattadhāraṇā n'atthīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha atthi pattadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi pattadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha atthi pattadhāraṇā tatth'eva brahmacariyavāso, yattha n'atthi pattadhāraṇā n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yo pattam dhāreti tass'eva brahmacariyavāso, yo pattam na dhāreti n'atthi tassa brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Devesu sammāsambuddhā n'uppajjantīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha sammāsambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, yattha sammāsambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha sammāsambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, yattha sammāsambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Lumbiniyā¹ Bhagavā jāto Bodhiyā mūle abhisambuddho Bārāṇasiyaṃ Bhagavatā dhammacakkaṃ pavattitaṃ tatth'eva brahmacariyavāso, n'atth' aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Devesu Paccekasambuddhā n'uppajjantīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha Paccekasambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, yattha Paccekasambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha Paccekasambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, yattha Paccekasambuddhā n'uppajjanti n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Majjhimesu janapadesu² Paccekasambuddhā uppajjanti tatth'eva brahmacariyavāso, n'atth' aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Devesu sāvakayugaṃ n'uppajjantīti, n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Yattha sāvakayugaṃ uppajjati tatth'eva brahmacariyavāso, yattha sāvakayugaṃ n'uppajjati n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yattha sāvakayugaṃ uppajjati tatth'eva brahmacariyavāso, yattha sāvakayugaṃ n'uppajjati n'atthi tattha brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Magadhesu sāvakayugaṃ uppannaṃ tatth'eva brahmacariyavāso, n'atth' aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

¹ Lambiniyā, P.S.

² janappadesu, M.

Āmantā.

Sabbadevesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi manussesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Sabbamanussesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Asaññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi manussesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Paccantimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso milakkhūsu¹ aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

12. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Atthi yattha atthi,² atthi yattha n'atthīti.

Asaññasattesu devesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso, saññasattesu³ devesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Devesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Kattha atthi kattha n'atthīti?

Asaññasattesu devesu n'atthi brahmacariyavāso, saññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti.

Asaññasattesu devesu n'atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Saññasattesu devesu n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Saññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

¹ milakkhesu, P.

² P.S. omit atthi.

³ saññasattesu, K.; asaññasattesu all MSS.

Asaññasattesu devesu atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

13. Atthi manussesu brahmacariyavāso ti?

Atthi yattha atthi atthi yattha n'atthīti.

Paccantimesu janapadesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ, majjhimesu janapadesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Manussesu atthi yattha atthi, atthi yattha n'atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Kattha atthi kattha n'atthīti?

Paccantimesu janapadesu n'atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ, majjhimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso ti.

Paccantimesu janapadesu n'atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ ti?

Āmantā.

Majjhimesu janapadesu n'atthi brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Majjhimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Paccantimesu janapadesu atthi brahmacariyavāso milakkhūsu aviññātāresu, yattha n'atthi gati bhikkhūnaṃ bhikkhunīnaṃ upāsakānaṃ upāsikānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

14. Atthi devesu brahmacariyavāso ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā. "Tīhi Bhikkhave tṭhānehi Jambudīpakā manussā Uttarakuruke ca manusse adhigaṇhanti deve ca Tāvatinīse. Katamehi tīhi? Surā satimanto idha brahmacariyavāso ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi n'atthi devesu brahmacariyavāso ti.

Sāvatthiyaṃ vuttaṃ Bhagavatā "Idha brahmacariyavāso ti"?

Āmantā.

Sāvatthiyañ ñeva brahmacariyavāso, n'atthi aññatra brahmacariyavāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

15. Anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha uppannassa kuhiṃ phaluppattiti? ¹

Tatth'eva.

Hañci anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni, ito cutassa tattha uppannassa tahiṃ phaluppatti, no vata re vatabbe "N'atthi devesu brahmacariyavāso ti."

16. Anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni ito cutassa tattha uppannassa kuhiṃ bhāroharapaṃ kuhiṃ dukkha-pariññātaṃ kuhiṃ kilesappahānaṃ kuhiṃ nirodhasacchikiriyā kuhiṃ akuppapaṭivedho ti?

Tatth'eva.

Hañci anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni ito cutassa tattha uppannassa tahiṃ akuppapaṭivedho, no vata re vattabbe "N'atthi devesu brahmacariyavāso ti."

Anāgāmissa puggalassa pañc' orambhāgiyāni saññojanāni pahīnāni pañc' uddhambhāgiyāni saññojanāni appahīnāni ito cutassa tattha uppannassa tahiṃ phaluppatti tahiṃ bhāroharapaṃ tahiṃ dukkha-pariññātaṃ tahiṃ kilesappahānaṃ tahiṃ nirodhasacchikiriyā tahiṃ akuppapaṭivedho; ken' aṭṭhena vadesi "n'atthi devesu brahmacariyavāso ti?"

Handa hi anāgāmi puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikaroti.

17. Anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Sotāpanno puggalo tattha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Sakadāgāmī puggalo idha parinibbāyī puggalo tattha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sotāpanno puggalo idha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Anāgāmī puggalo tattha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmī puggalo idha parinibbāyī puggalo idha bhāvitena maggena idha phalaṃ sacchikarotīti?

Āmantā.

Anāgāmī puggalo tattha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

18. Idha viḥāyaniṭṭhassa¹ puggalassa maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti?

Āmantā.

Sotāpatti phalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Idha viḥāyaniṭṭhassa puggalassa maggo ca bhāvīyati na ca kilesā pahīyantīti?

Āmantā.

Sakadāgāmī phalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa maggo ca bhāvīyati, na ca kilesā pahīyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Āmantā.

Idha vihāyanīṭṭhassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmiṃ phalasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa —pe— arahattasacchikiriyaṃ paṭipannassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Āmantā.

Idha vihāyanīṭṭhassa puggalassa apubbaṃ acarimaṃ maggo ca bhāvīyati kilesā ca pahīyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

19. Anāgāmiṃ puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano tattha uppajjatīti?

Āmantā.

Arahā uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahā uppajjatīti?

Āmantā.

Atthi Arahato punabbhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atthi Arahato punabbhavo ti?

Āmantā.

Arahā bhavena bhavaṃ gacchati gatiyā gatiṃ gacchati saṃsārena saṃsāraṃ gacchati uppattiyaṃ uppattiṃ gacchati?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmiṃ puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano anohi-tabhāro¹ tattha uppajjatīti?

Āmantā.

Bhāroharanāya puna maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

¹ anohaṭabhāro, M.; anohatabhāro, S.K.

20. Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano apariññātadukkhho appahīnakilesa asacchikatanirodho appaṭividdhākuppo tattha uppajjātī ?

Āmantā.

Akuppapaṭivedhāya puna maggaṃ bhavetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano anohitabhāro tattha uppajjati, na ca bhāroharanāya puna maggaṃ bhavetīti ?

Āmantā.

Anohitabhāro ca tattha parinibbāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmī puggalo katakaraṇīyo bhāvitabhāvano apariññātadukkhho appahīnakilesa asacchikatanirodho appaṭividdhākuppo tattha uppajjati, na ca akuppapaṭivedhāya puna maggaṃ bhāvetīti ?

Āmantā.

Apaṭividdhākuppo ca tattha parinibbāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

21. Yathā migo sallena viddho ¹ dūraṃ pi gantvā kālaṃ karoti evaṃ evaṃ anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha phalaṃ sacchikarotīti.

Yathā migo sallena viddho dūraṃ pi gantvā sasallo ² va kālaṃ karoti, evaṃ evaṃ anāgāmī puggalo idha bhāvitena maggena tattha sasallo va parinibbāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Brahmacariyakathā.

I. 4.

1. Odhisodhiso ³ kilese ⁴ jahatīti ?

Āmantā.

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti ?

¹ sallaviddho, P.

³ odhiso, P.

² asallo, S.

⁴ kilesaṃ, P.S.₂.

Sakkāyadit̐thim vicikiccham sīlabbataparāmāsam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno, ekadesam sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā¹ viharati, ekadesam na kāyena phusitvā viharati, ekadesam sattakkhattuparamo, kolamkolo, ekabījī, Buddheaveccappasādena samannāgato, Dhamme—pe—, Saṃghe—pe—, ariyakantehi sīlehi samannāgato, ekadesam ariyakantehi sīlehi na samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Samudayadassanena kim jahatīti?

Sakkāyadit̐thim jahati, vicikiccham sīlabbataparāmāsam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno—pe—ekadesam ariyakantehi sīlehi na samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Nirodhadassanena kim jahatīti?

Vicikiccham jahati, sīlabbataparāmāsam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahitīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno—pe—ekadesam ariyakantehi sīlehi na samannāgato ti?

Nā h'evam vattabbe—pe—

4. Maggadassanena kim jahatīti?

Sīlabbataparāmāsam tadekaṭṭhe ca kilese ekadesa jahatīti.

Ekadesam sotāpanno, ekadesam na sotāpanno—pe—ekadesam ariyakantehi sīlehi na samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

5. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kim jahatīti?

Oḷārikam kāmarāgam jahati, oḷārikam byāpādam tadekaṭṭhe ca kilese ekādesa jahatīti.

Ekadesam sakadāgāmī, ekadesam na sakadāgāmī, ekadesam sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesam na kāyena phusitvā viharatīti?

¹ phussitvā, P.S.₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Samudayadassanena kiṃ jahatīti?

Olārikaṃ kāmarāgaṃ jahati, olārikaṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ sakadagāmi ekadesaṃ na sakadāgāmi ekadesaṃ sakadāgāmi phalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vuttabbe—pe—

7. Nirodhadassanena kiṃ jahatīti?

Olārikaṃ byāpādaṃ jahati, tad ekaṭṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ sakadagāmi ekadesaṃ na sakadāgāmi ekadesaṃ sakadāgāmi phalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Maggadassanena kiṃ jahatīti?

Tadekaṭṭhe kilese jahatīti.

Ekadesaṃ sakadagāmi ekadesaṃ na sakadāgāmi ekadesaṃ sakadāgāmi phalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Anāgāmi phalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ jahati, aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmi phalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasāṃkhārāparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmi?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Samudayadassanena kiṃ jahatīti?

Āṇusahagataṃ kāmarāgaṃ jahati, āṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasāṃkhārāparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmi?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Nirodhadassanena kiṃ jahatīti?

Āṇusahagataṃ byāpādaṃ jahati, tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasāṃkhārāparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmi?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Maggadassanena kiṃ jahatīti?

Tadekaṭṭhe kilese jahatīti.

Ekadesaṃ anāgāmi, ekadesaṃ na anāgāmi, ekadesaṃ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasāṃkhārāparinibbāyī, uddhamsoto akaniṭṭhagāmi, ekadesaṃ na uddhamsoto akaniṭṭhagāmi?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadesaṃ jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahatappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena

phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṇa-bhavaśaṇṇojano sammadaṇṇā vimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaṇṇutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Samudayadassanena kiṃ jahatīti?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahat-tappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṇa-bhavaśaṇṇojano sammadaṇṇā vimutto ukkhittapaligho saṃkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaṇṇutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

15. Nirodhadassanena kiṃ jahatīti?

Mānaṃ jahati, uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahat-tappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṇa-

bhavaśāññojano sammadaññā vimutto ukkhittapaligho samkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Maggadassanena kiṃ jahatīti ?

Uddhaccaṃ jahati, avijjāṃ tadekaṭṭhe ca kilese ekadese jahatīti.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā, ekadesaṃ arahat-tappatto, paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho, katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho, parikkhīṇa-bhavaśāññojano sammadaññā vimutto ukkhittapaligho samkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggaḷo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbaṃ pahīnaṃ, bhāvetabbaṃ bhāvitaṃ, sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

17. Na vattabbaṃ—“Odhisodhiso kilese jahatīti” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā.

“Anupubbena medhāvī thokaṃ thokaṃ khaṇe khaṇe Kammāro rajatass’¹ eva niddhame malaṃ attano ti.”

Atth’ eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ—“Odhisodhiso kilese jahatīti.”

¹ rajakass’, P.S₂.

18. Odhisodhiso kilese jahatīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Sahā v'assa ¹ dassanasampadāya
Tayas su dhammā jahitā bhavanti
Sakkāyadiṭṭhi vicikicchitañ ca
Sīlabbatam vā pi yad atthi kiñci,
Catuh' apāyehi ca vippamutto,
Cha cābhiṭṭhānāni abhabbo kātun ² ti.”

Atth' eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ—“ Odhisodhiso kilese jahatīti.”

19. Odhisodhiso kilese jahatīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Yasmiṃ Bhikkhave samaye
ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkuṃ
udapādi 'yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ
nirodhadhammaṃ ti,' saha dassanuppādā ³ Bhikkhave
ariyasāvakassa tīṇi saññojanāni pahīyanti, sakkāyadiṭṭhi
vicikicchā sīlabbataparāmāso ti.”

Atth' eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ—“ Odhisodhiso kilese jahatīti.”

O d h i s o k a t h ā.

I. 5.

1. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti ?

Āmantā.

Accantaṃ jahati, anavasesaṃ jahati, appaṭisandhiyaṃ
jahati, samūlaṃ jahati, satanṇaṃ jahati, sānusayaṃ
jahati, ariyena ñāṇena jahati, ariyena maggena jahati,

¹ Sahā vasaddassana, M.

² abhabbakātun, M.

³ sahassānupādā, S. ; sahassānupāvā, P.

akuppaṃ paṭivijjhanto jahati, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ ti ?

Āmantā.

Accantaṃ vikkhambheti, anavasesaṃ vikkhambheti, appaṭisaṇḍhiyaṃ vikkhambheti, samūlaṃ vikkhambheti, sataṇhaṃ vikkhambheti, sānusayaṃ vikkhambheti, ariyena ñāṇena vikkhambheti, ariyena maggena vikkhambheti, akuppaṃ paṭivijjhanto vikkhambheti, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Jahati anāgāmiphalaṃ sacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ jahati, anavasesaṃ jahati, appaṭisaṇḍhiyaṃ jahati, samūlaṃ jahati, sataṇhaṃ jahati, sānusayaṃ jahati, ariyena ñāṇena jahati, ariyena maggena jahati, akuppaṃ paṭivijjhanto jahati, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Āmantā.

Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ jahati, anavasesaṃ jahati, appaṭisaṇḍhiyaṃ jahati, samūlaṃ jahati, sataṇhaṃ jahati, sānusayaṃ jahati, ariyena ñāṇena jahati, ariyena maggena jahati, akuppaṃ paṭivijjhanto jahati, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Vikkhambheti anāgāmiphalaṃ sacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ vikkhambheti, anavasesaṃ vikkhambheti, appaṭisaṇḍhiyaṃ vikkhambheti, samūlaṃ vikkhambheti, sataṇhaṃ vikkhambheti, sānusayaṃ vikkhambheti, ariyena ñāṇena vikkhambheti, ariyena maggena vikkhambheti, akuppaṃ paṭivijjhanto vikkhambheti, anāgāmiphalaṃ sacchikaronto jahatīti ?

Āmantā.

Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca accantaṃ vikkhambheti, anavasesaṃ vikkhambheti, appaṭisaṇḍhiyaṃ vikkhambheti, samūlaṃ vikkhambheti, sataṇhaṃ vikkhambheti, sānusayaṃ vikkhambheti, ariyena

ñāṇena vikkhambheti, ariyena maggena vikkhambheti, akuppaṃ paṭivijjhanto vikkhambheti, anāgāmi-phalaṃ sacchikaronto jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

5. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ jahati, na anavasesaṃ jahati—pe—na anāgāmi-phalaṃ sacchikaronto jahatīti?

Āmantā.

Jahati anāgāmi-phalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ jahati—pe—na anāgāmi-phalaṃ sacchikaronto jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

6. Vikkhambheti puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ vikkhambheti, na anavasesaṃ vikkhambheti—pe—na anāgāmi-phalaṃ sacchikaronto jahatīti?

Āmantā.

Vikkhambheti anāgāmi-phalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo kāmarāgabyāpādaṃ, so ca na accantaṃ vikkhambheti, na anavasesaṃ vikkhambheti,—pe—na anāgāmi-phalaṃ sacchikaronto vikkhambhetīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

7. Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādaṃ ti?

Āmantā.

Katamena maggenāti?

Rūpāvacarena¹ maggenāti.

Rūpāvacaro maggo niyyāniko khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi anāsavo asaṇṇojaniyo aganthaniyo anoghaniyo ayoganiyo anīvaraṇiyo aparamatṭho anupādāniyo asaṃkilesiyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

8. Nanu rūpāvacaro maggo aniyyāniko na khayagāmi na bodhagāmi na apacayagāmi sāsavo saṇṇojaniyo—pe—saṃkilesiyo ti?

Āmantā.

Hañci rūpāvacaro maggo aniyyāniko na khayagāmi—pe—saṃkilesiyo, no vata re vattabbe “Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādaṃ ti.”

¹ vacare, P.S₂.

9. Jahati anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo anāgāmimaggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo niyyāniko khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi anāsavo —pe— asaṅkilesiyo ti?

Āmantā.

Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo niyyāniko khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi anāsavo —pe— asaṅkilesiyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—.

10. Jahati puthujjano rūpāvacarena maggena kāmarāgabyāpādaṃ, so ca maggo aniyāniko na khayagāmi na bodhagāmi na apacayagāmi sāsavo —pe— saṅkilesiyo ti?

Āmantā.

Jahati anāgāmisacchikiriya paṭipanno puggalo anāgāmimaggena kāmarāgabyāpādaṃ —pe— so ca maggo aniyāniko na khayagāmi na bodhagāmi na apacayagāmi sāsavo —pe— saṅkilesiyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

11. Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṅghātīti?

Āmantā.

Arahatte saṅghātīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṅghātīti?

Āmantā.

Apubbaṃ acarimaṃ tayo magge bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Apubbaṃ acarimaṃ tayo magge bhāvetīti?

Āmantā.

Apubbaṃ acarimaṃ tīṇi sāmāññaphalāni sacchikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Apubbaṃ acarimaṃ tīṇi sāmāññaphalāni sacchikarotīti?

Āmantā.

Tiṇṇaṃ phassānaṃ tiṇṇaṃ vedanānaṃ tiṇṇaṃ saññānaṃ tiṇṇaṃ cetanānaṃ tiṇṇaṃ cittānaṃ tiṇṇaṃ saddhā-

nam tiṇṇaṃ viriyānaṃ tiṇṇaṃ satīnaṃ tiṇṇaṃ samādhīnaṃ tiṇṇaṃ paññānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

12. Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisa-mayā anāgāmi-phale saṇṭhātīti?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sakadāgāmi-maggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Katamena maggenāti?

Anāgāmi-maggenāti.

Anāgāmi-maggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlab-bataparāmāsaṃ jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgāmi-maggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlab-bataparāmāsaṃ jahatīti?

Āmantā.

Nanu tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānā sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānā sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Anāgāmi-maggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ jahatīti."

13. Anāgāmi-maggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmi-maggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti?

Āmantā.

Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvā¹ sakadāgāmi-phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvā sākadāgāmi-phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Anāgā-

¹ patanu°, P.S.S₂.

mimaggena oḷārikaṃ kāmārāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ jahatīti."

Puthujjano kāmesu vītarāgo saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhātīti?

Āmantā.

Ye ¹ keci dhammaṃ abhisamenti sabbe te saha dhammābhisamayā anāgāmiphale saṇṭhahantīti? ²

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Na vattabbaṃ "Jahati puthujjano kāmārāgabyāpādan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Ahesuṃ te atītaṃse
Cha Satthāro ³ yasassino,⁴
Nirāmagandhā ⁵ karuṇā ⁶
Vimuttā ⁷ kāmasaññojanā ti.
Kāmārāgaṃ virājetvā ⁸
Brahmalokūpagā ahu.
Ahesuṃ sāvakaṃ tesam
Anekāni satāni pi,
Nirāmagandhā ⁹ karuṇā ¹⁰
Vimuttā kāmasaññojanā ti.
Kāmārāgaṃ virājetvā ¹¹
Brahmalokūpagā ahūti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi jahati puthujjano kāmārāgabyāpādan ti.

15. Jahati puthujjano kāmārāgabyāpādan ti?

Āmantā.

¹ Ye om. P.S.

² saṇṭhapentīti, P.S.

³ jasakkāro, P.

⁴ yassāsino, S.

⁵ niggamma, P.S.; nigama, S.

⁶ karuṇo, P.S.

⁷ vimuttaṃ, P.S.

⁸ vibhajitvā, P.S.; vibbhajjitvā, S.

⁹ P.S.S., have nirāmagandhā here.

¹⁰ karuṇo, P.S.

¹¹ viharitvā, S.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"So hi nāma Bhikkhave sunetto satthā¹ evaṃ dīghāyuko samāno evaṃ ciraṭṭhiko aparimutto ahosi jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi "aparimutto dukkhasmā² ti" vadāmi. Taṃ kissa hetu? Catunnaṃ dhammānaṃ ananubodhā appaṭivedhā. Kāmesaṃ catunnaṃ? Ariyassa sīlassa ananubodhā appaṭivedhā, ariyassa samādhissa, ariyāya paññāya, ariyāya vimuttiyā ananubodhā appaṭivedhā, tayidaṃ Bhikkhave ariyaṃ sīlaṃ anubuddhaṃ paṭividdhaṃ, ariyo samādhi anubuddho paṭividdho, ariyā paññā anubuddhā paṭividdhā, ariyā vimutti anubuddhā paṭividdhā, ucchinnā bhavataṇhā khīṇā bhavanetti n'atth'idāni punabbhavo ti.

Sīlaṃ samādhi paññā ca

Vimutti ca anuttarā,

Anubuddhā ime dhammā

Gotamena yasassinā.

Iti Buddho abhiññāya

Dhammaṃ akkhāsi bhikkhūnaṃ

Dukkhaṃ antakaro Satthā

Cakkhumā parinibbuto ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Jahati puthujjano kāmarāgabyāpādan ti."

Jahatikathā.

I. 6.

1. Sabbam atthīti?

Āmantā.

Sabbattha sabbam atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Sabbam atthīti?

Āmantā.

Sabbadā sabbam atthīti?

¹ sattā, P.S.

² dukkhamhā, P.

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Sabbena sabbam atthīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Sabbesu sabbam atthīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Ayogān ti katvā sabbam atthīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Yam pi n'atthi taṃ ¹ p'atthīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Sabbam atthīti ?

Āmantā.

Sabbam atthīti yā diṭṭhi sā diṭṭhi micchādiṭṭhīti, yā diṭṭhi ² sā diṭṭhi sammādiṭṭhīti h'evaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Atītaṃ atthīti ?

Āmantā.

Nanu atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ ³ abbatthaṅgatan ⁴ ti ?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgataṃ, na vata re vattaḃbe "Atītaṃ atthīti."

Anāgataṃ atthīti ?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ ⁵ anib-

¹ taṃ atthīti, P.S.S₂.

² From yā to end S. has, Yā diṭṭhiti yo ca m'atthi ; P.S₂., so ca m'atthi.

³ atthagataṃ, P.S.S₂.

⁴ abbatthakatanti, P.S₂.

⁵ asaṅṇātaṃ, S.

battam anabhinibbattam apātubhūtan ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattam anabhinibbattam apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe “Anāgataṃ atthīti.”

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ aniruddhaṃ avigataṃ vipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbatthaṅgatan ti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ aniruddhaṃ avigataṃ vipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbatthaṅgatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ jātaṃ bhūtaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtan ti?

Āmantā.

Anāgataṃ atthi, anāgataṃ jātaṃ bhūtaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atthi, atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgatan ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ atthi, anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtan ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

3. Atītaṃ rūpaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbatthaṅgatan ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ—pe—abbatthaṅgataṃ, no vata re vattabbe “Atītaṃ rūpaṃ atthīti.”

Anāgataṃ rūpaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ rūpaṃ ajātaṃ—pe—apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe “Anāgataṃ rūpaṃ atthīti.”

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ aniruddhaṃ avigataṃ vipariṇataṃ na atthaṅgataṃ na abbhatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ aniruddhaṃ—pe—na abbhatthaṅgataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ jātaṃ bhūtaṃ sañjātaṃ nibbattaṃ abhinibbattaṃ pātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ jātaṃ—pe—pātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbhatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbhatthaṅgataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asañjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītā vedanā atthi, saññā atthi, saṃkhārā atthi, viññānaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ viññānaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṅgataṃ abbhatthaṅgataṃ ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ—pe—abbhatthaṅgataṃ, no vata re vattabbe “Atītaṃ viññāṇaṃ atthīti.”

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṅjātaṃ anibbattaṃ anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ—pe—apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe “Anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti.”

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ aniruddhaṃ—pe—na abbhatthaṅgataṃ ti ?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ aniruddhaṃ—pe—na abbhatthaṅgataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ jātaṃ—pe—pātubhūtaṃ ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi, anāgataṃ viññāṇaṃ jātaṃ—pe—pātubhūtaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ—pe—abbhatthaṅgataṃ ti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ niruddhaṃ—pe—abbhatthaṅgataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthi, anāgataṃ viññāṇaṃ ajātaṃ—pe—apātubhūtaṃ ti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthi, paccuppannaṃ viññāṇaṃ ajātaṃ—pe—apātubhūtaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paccuppannaṃ ti vā rūpaṃ ti vā rūpaṃ ti vā paccuppannaṃ ti vā paccuppannaṃ rūpaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same samabhāge ¹ tājāte ti ?

Āmantā.

¹ sabhāge, P. and S.

Paccuppannam rūpaṃ nirujjhamānaṃ paccuppanna-
bhāvaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Rūpabhāvaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannan ti vā rūpan ti vā rūpan ti vā paccup-
pannan ti vā paccuppannam rūpaṃ appiyaṃ karitvā esese
ekaṭṭhe same samabhāge tajiāte ti ?

Āmantā.

Paccuppannam rūpaṃ nirujjhamānaṃ rūpabhāvaṃ na
jahatīti ?

Āmantā.

Paccuppannabhāvaṃ na jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Odātan ti vā vatthan ti vā vatthan ti vā odātan ti vā
odātaṃ vatthaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same
samabhāge tajiāte ti ?

Āmantā.

Odātaṃ vatthaṃ rajamānaṃ odātabhāvaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Vatthabhāvaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Odātan ti vā vatthan ti vā vatthan ti vā odātan ti vā
odātaṃ vatthaṃ appiyaṃ karitvā esese ekaṭṭhe same
samabhāge tajiāte ti ?

Āmantā.

Odātaṃ vatthaṃ rajamānaṃ vatthabhāvaṃ na jahatīti ?

Āmantā.

Odātabhāvaṃ na jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti ?

Āmantā.

Rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadham-
man ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāma-
dhamman ti ?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, no
vata re vattabbe “Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti.”

8. Nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahatīti, nibbānaṃ
niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti, rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ
sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ rūpabhāvaṃ na jahatīti, rūpaṃ aniccaṃ adhu-
vaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahatīti, nibbānaṃ anic-
caṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Anāgataṃ atthi, anāgataṃ anāgatabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ paccuppanna-
bhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

10. Anāgataṃ atthi, anāgataṃ anāgatabhāvaṃ na
jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ atthi, paccuppannaṃ paccuppanna-
bhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

11. Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ
ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Nanu atītaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāma-
hamman ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāma-
dhammaṃ, no vata re vattabbe "Atītaṃ atthi, atītaṃ
atītabhāvaṃ na jahatīti."

12. Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na
jahatīti, nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāma-
dhamman ti?

Āmantā.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti, atītaṃ
niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ atthi, atītaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti atītaṃ
aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahatīti,
nibbānaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadham-
man ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

13. Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na
jahatīti?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ anāgatabhā-
vaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na
jahatīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ pac-
cuppannabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

14. Anāgataṃ rūpaṃ atthi, anāgataṃ rūpaṃ anāgata-
bhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na
jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ rūpaṃ atthi, paccuppannaṃ rūpaṃ paccuppannabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, no vata re vattabbe “Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti.”

16. Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati, nibbānaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ ti?

Amantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahati, atītaṃ rūpaṃ niccaṃ dhuvaṃ sassataṃ avipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ rūpaṃ atthi, atītaṃ rūpaṃ atītabhāvaṃ na jahati, atītaṃ rūpaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati, nibbānaṃ aniccaṃ adhuvaṃ asassataṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Atītā vedanā atthi, atītā saññā atthi, atītā saṃkhārā atthi, atītaṃ viññānaṃ atthi, atītaṃ viññānaṃ atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Anāgatam viññāṇam atthi, anāgatam viññāṇam anāgatabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītam viññāṇam atthi, atītam viññāṇam atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Paccuppannam viññāṇam atthi, paccuppannam viññāṇam paccuppannabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

18. Anāgatam viññāṇam atthi, anāgatam viññāṇam anāgatabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītam viññāṇam atthi, atītam viññāṇam atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannam viññāṇam atthi, paccuppannam viññāṇam paccuppannabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītam viññāṇam atthi, atītam viññāṇam atītabhāvaṃ na jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Atītam viññāṇam atthi, atītam viññāṇam atītabhāvaṃ na jahatīti?

Āmantā.

Atītam viññāṇam niccam dhuvam sassatam avipariṇāmadhamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atītam viññāṇam aniccam adhuvam asassatam vipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Hañci atītam viññāṇam aniccam—pe—vipariṇāmadhammam, no vata re vattabbe “Atītam viññāṇam atthi, atītam viññāṇam atītabhāvaṃ na jahatīti.”

20. Nibbānam atthi nibbānam nibbānabhāvaṃ na jahati, nibbānam niccam dhuvam sassatam avipariṇāmadhamman ti?

Āmantā.

Atītam viññāṇam atthi, atītam viññāṇam viññāṇa-

bhāvaṃ na jahati, atītaṃ viññāṇaṃ niccaṃ dhuvāṃ
sassaṭaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthi, atītaṃ viññāṇaṃ atītabhāvaṃ
na jahati, atītaṃ viññāṇaṃ aniccaṃ adhuvāṃ asassaṭaṃ
vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānabhāvaṃ na jahati,
nibbānaṃ aniccaṃ adhuvāṃ asassaṭaṃ vipariṇāmadham-
maṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

21. Atītaṃ nv'atthīti? ¹

Āmantā.

Hañci atītaṃ nv'atthi,² atītaṃ atthīti micchā, hañci
vā pana atthi nvātītaṃ,³ atthi atītaṃ ti micchā.

Anāgataṃ nv'atthīti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ nv'atthi, anāgataṃ atthīti micchā, hañci
vā pana atthi nvānāgataṃ,⁴ atthi anāgataṃ ti micchā.

22. Anāgataṃ hutvā paccuppannaṃ hotīti?

Āmantā.

Taṃ ñeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ ñeva anāgataṃ taṃ paccuppannaṃ ti?

Āmantā.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Āmantā.

Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ hutvā atītaṃ hotīti?

Āmantā.

Taṃ ñeva paccuppannaṃ taṃ atītaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Taṃ ñeva paccuppannaṃ taṃ atītaṃ ti?

¹ n'atthīti, P.S.

² n'atthi, P.

³ natthitaṃ, P.

⁴ nanāgataṃ, P.

Āmantā.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Āmantā.

Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgatam hutvā paccuppannam hoti, paccuppannam hutvā atītam hotīti?

Āmantā.

Taṇ ñeva anāgatam tam paccuppannam tam atītan ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Taṇ ñeva anāgatam tam paccuppannam tam atītan ti?

Āmantā.

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Hutvā hoti hutvā hotīti?

Āmantā.

Na hutvā na hoti na hutvā na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

23. Atītam cakkhum atthi rūpā¹ atthi cakkhuviññānam atthi āloko atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Atītena cakkhunā atītam rūpam passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītam sotam atthi saddā² atthi sotaviññānam atthi ākāso atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Atītena sotena atītam saddam suṇotīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītam ghānam atthi gandhā atthi ghānaviññānam atthi vāyo atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Atītena ghānena atītam gandham ghāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītā jivhā atthi rasā atthi jivhāviññānam atthi āpo atthi manasikāro atthīti?

¹ rūpam, P.

² saddo, P.

Āmantā.

Atītāya jivhāya atītaṃ rasaṃ sāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atīto kāyo atthi phoṭṭhabbā atthi kāyaviññāṇaṃ atthi pathavī atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Atītena kāyena atītaṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

24. Anāgatam cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena cakkhunā anāgatam rūpaṃ passatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgatam sotaṃ atthi saddā atthi sotaviññāṇaṃ atthi ākāso atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena sotena anāgatam saddaṃ suṇotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgatam ghānaṃ atthi gandhā atthi ghānaviññāṇaṃ atthi vāyo atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena ghānena anāgatam gandhaṃ ghāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītā jivhā atthi rasā atthi jivhāviññāṇaṃ atthi āpo atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatāya jivhāya anāgatam rasaṃ sāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgato kāyo atthi phoṭṭhabbā atthi kāyaviññāṇaṃ atthi pathavī atthi manasikāro atthīti ?

Āmantā.

Anāgatena kāyena anāgataṃ phoṭṭhabbaṃ phusatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgato mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthīti?

Āmantā.

Anāgatena manena anāgataṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

25. Paccuppannaṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, paccuppanna cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Atītaṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, atītena cakkhunā atītaṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ sotam atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, paccuppanna manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Āmantā.

Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

26. Paccuppannaṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, paccuppanna cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Anāgataṃ cakkhum atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, anāgatena cakkhunā anāgataṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ sotam atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, paccuppanna manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Āmantā.

Atīto mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, anāgatena manena anāgataṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

27. Atītaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca atītena cakkhunā atītaṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ sotam atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca atītena manena atītaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Āmantā.

Paccuppanno mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

28. Anāgataṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca anāgatena cakkhunā anāgataṃ rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ cakkhuṃ atthi rūpā atthi cakkhuviññāṇaṃ atthi āloko atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena cakkhunā paccuppannaṃ rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgataṃ sotam atthi ghānaṃ atthi jivhā atthi kāyo atthi mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca anāgatena manena anāgataṃ dhammaṃ vijānātīti?

Āmantā.

Paccuppanno mano atthi dhammā atthi manoviññāṇaṃ atthi vatthum atthi manasikāro atthi, na ca paccuppannena manena paccuppannaṃ dhammaṃ vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

29. Atītaṃ ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti samudayaṃ pajahati
nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

30. Anāgataṃ ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

Tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti samudayaṃ pajahati
nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe.

31. Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi, tena ñāṇena ñāṇaka-
raṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Atītaṃ ñāṇaṃ atthi, tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ
karotīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi, tena ñāṇena dukkhaṃ
parijānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti
maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Atītaṃ ñāṇaṃ atthi, tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti
samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ
bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

32. Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi, tena ñāṇena ñāṇaka-
raṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Anāgataṃ ñāṇaṃ atthi, tena ñāṇena ñāṇakaraṇīyaṃ
karotīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Paccuppannaṃ ñāṇaṃ atthi, tena ñāṇena dukkhaṃ
parijānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti
maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Anāgataṃ nāṇaṃ atthi, tena nāṇena dukkhaṃ parijānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

33. Atītaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ parijānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ parijānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

34. Anāgataṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena nāṇakaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ parijānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ nāṇaṃ atthi, na ca tena nāṇena dukkhaṃ parijānāti samudayaṃ pajahati nirodhaṃ sacchikaroti maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

35. Arahato atīto rāgo atthīti?

Āmantā.

Arahā tena rāgena sarāgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atīto doso atthīti?

Āmantā.

Arahā tena dosena sadoso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahatā atīto moho atthīti?

Āmantā.

Arahā tena mohena samoho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atīto māno atthīti?

Āmantā.

Arahā tena mānena samāno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītā diṭṭhi atthīti?

Āmantā.

Arahā tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītā vicikicchā atthīti?

Āmantā.

Arahā tāya vicikicchāya savicchikicchā ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahato atītaṃ thīnaṃ atthīti?

Āmantā.

Arahā tena thīnena sathīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītaṃ uddhaccaṃ atthīti?

Āmantā.

Arahā tena uddhaccena sa-uddhaccako¹ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atītaṃ ahirikaṃ atthīti?

Āmantā.

Arahā tena ahirikena sa-ahiriko ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Arahato atītaṃ anottappaṃ atthīti?

Āmantā.

Arahā tena anottappena sa-anottāpī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

36. Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti?

---

¹ S. has Arahato tena uddhaccena uddhaccaṃ hoti.

Āmantā.

Anāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmissa atītā vicikicchā atthi, atīto sīlabbataparā-
māso atthi, atīto aṇusahagato kāmarāgo atthi, atīto
aṇusahagato byāpādo atthīti?

Āmantā.

Anāgāmī tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

37. Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti?

Āmantā.

Sakadāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmissa atītā vicikicchā atthi, atīto sīlabbatapa-
rāmāso atthi, atīto oḷārīko kāmarāgo atthi, atīto oḷārīko
byāpādo atthīti?

Āmantā.

Sakadāgāmī tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

38. Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthīti?

Āmantā.

Sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpannassa atītā vicikicchā atthi, atīto sīlabbatapa-
rāmāso atthi atīto apāyagamanīyo rāgo atthi, atīto apāya-
gamanīyo doso atthi, atīto apāyagamanīyo moho atthīti?

Āmantā.

Sotāpanno teṇa mohena samoho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

39. Puthujjanassa atīto rāgo atthi, puthujjano tena
rāgena sarāgo ti?

Āmantā.

Arahato atīto rāgo atthi Arahā tena rāgena sarāgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atīto doso atthi—pe—atītaṃ anottappaṃ
atthi, puthujjano tena anottappena anottāpī ti?

Āmantā.

Arahato atītaṃ anottappaṃ atthi, Arahā tena anot-
tappena anottāpī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

40. Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, anāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto aṇusa-hagato byāpādo atthi, puthujjano tena byāpādena byā-pannacitto ti?

Āmantā.

Anāgāmissa atīto aṇusahagato byāpādo atthi, anāgāmī tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

41. Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, sakadāgāmī tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto oḷāriko byāpādo atthi, puthujjano tena byāpādena byāpannacitto ti?

Āmantā.

Sakadāgāmissa atīto oḷāriko byāpādo atthi, sakadāgāmī tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

42. Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puthujjanassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto apāya-gamanīyo moho atthi, puthujjano tena mohena samoho ti?

Āmantā.

Sotāpannassa atīto apāyagamanīyo moho atthi, sotā-panno tena mohena samoho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

43. Arahato atīto rāgo atthi, na ca Arahā tena rāgena sarāgo ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto rāgo atthi, na ca puthujjano tena rāgena sarāgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato atīto doso atthi—pe—atītaṃ anottappaṃ atthi, na ca Arahā tena anottappena anottāpī ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītaṃ anottappaṃ atthi, na ca puthujjano tena anottappena anottāpī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

44. Anāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca anāgāmi tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmissa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto aṇusahagato byāpādo atthi, na ca anāgāmi tena byāpādena byāpannacitto ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto aṇusahagato byāpādo atthi, na ca puthujjano tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

45. Sakadāgāmissa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca sakadāgāmi tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmissa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto oḷāriko byāpādo atthi, na ca sakadāgāmi tena byāpādena byāpannacitto ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto oḷāriko byāpādo atthi, na ca puthujjano tena byāpādena byāpannacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

46. Sotāpannassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca sotāpanno tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atītā sakkāyadiṭṭhi atthi, na ca puthujjano tāya diṭṭhiyā sadiṭṭhiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpannassa atītā vicikicchā atthi—pe—atīto apāyagamaniyo moho atthi, na ca sotāpanno tena mohena samoho ti?

Āmantā.

Puthujjanassa atīto apāyagamaniyo moho atthi, na ca puthujjano tena mohena samoho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

47. Atītā hatthā atthīti?

Āmantā.

Atītesu hatthesu sati ādānanikkhepanaṃ ¹ paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītā pādā atthīti?

Āmantā.

Atītesu pādesu sati abhikkamapaṭikkamo paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītā pabbā atthīti?

Āmantā.

Atītesu pabbesu sati samīñjaṇapasāraṇaṃ paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto kucchi atthīti?

Āmantā.

Atītasmiṃ kucchismiṃ sati jighacchāpipāsā paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

48. Atīto kāyo atthīti?

Āmantā.

Atīto kāyo paggahaniggahūpago ² chedanabhedanūpago kākehi gijjhehi kulalehi sādāraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ ādānaṃ P. and S.; nikkhamanaṃ (P. only).

² pagganha°, P.

Atīte kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā atīto kāyo anubandhanena¹ bandhituṃ rajju-bandhanena bandhituṃ saṃkhalikabandhanena bandhituṃ gāma-bandhanena bandhituṃ nigama-bandhanena bandhituṃ nagara-bandhanena bandhituṃ janapada-bandhanena bandhituṃ kaṇṭhapāñcamehi² bandanehi bandhituṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

49. Atīto āpo atthīti ?

Āmantā.

Tena āpena āpakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto tejo atthīti ?

Āmantā.

Tena tejena tejakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto vāyo atthīti ?

Āmantā.

Tena vāyena vāyakaraṇīyaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

50. Atīto rūpakkhando atthi, anāgato rūpakkhando atthi, paccuppanno rūpakkhando atthīti ?

Āmantā.

Tayo rūpakkhanda ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītā pañcakkhandā atthi, anāgatā pañcakkhandā atthi, paccuppannā pañcakkhandā atthīti ?

Āmantā.

Pannarasakkhandā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

51. Atītaṃ cakkhāyatanaṃ atthi, anāgataṃ cakkhāyatanaṃ atthi, paccuppannaṃ cakkhāyatanaṃ atthīti ?

Āmantā.

Tiṇi cakkhāyatanāni ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ addubandh°, M. K.

² kaṇḍa, M. ; kaṇha, P.S.

Atītāni dvādas'āyatanāni atthi, anāgatāni dvādas'āyatanāni atthi, paccuppannāni dvādas'āyatanāni atthīti?

Āmantā.

Chattims'āyatanānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

52. Atītā cakkhudhātu atthi, anāgatā cakkhudhātu atthi, paccuppannā cakkhudhātu atthīti?

Āmantā.

Tisso cakkhudhātuyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītā atṭhārasa dhātuyo atthi, anāgatā atṭhārasa dhātuyo atthi, paccuppannā atṭhārasa dhātuyo atthīti?

Āmantā.

Catupaññāsa dhātuyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

53. Atītā cakkhundriyaṃ atthi, anāgataṃ cakkhundriyaṃ atthi, paccuppannaṃ cakkhundriyaṃ atthīti?

Āmantā.

Tīpi cakkhundriyānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāni bāvisat' indriyāni atthi, anāgatāni bāvisat' indriyāni atthi, paccuppannāni bāvisat' indriyāni atthīti?

Āmantā.

Chasatṭh' indriyānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

54. Atīto rājā cakkavattī atthi, anāgato rājā cakkavattī atthi, paccuppanno rājā cakkavattī atthīti?

Āmantā.

Tiṇṇannaṃ rājānaṃ cakkavattīnaṃ sammukkhībhāvo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīto Sammāsambuddho atthi, anāgato Sammāsambuddho atthi, paccuppanno Sammāsambuddho atthīti?

Āmantā.

Tiṇṇannaṃ Sammāsambuddhānaṃ sammukkhībhāvo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

55. Atītaṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi atītaṃ ti?

Atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ ti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ, tenātītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītaṃ ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ ti, tenātītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītaṃ ti,” micchā. No ce pana atītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītaṃ ti, no vata re vattabbe “Atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Atītaṃ atthi, atthi siyā atītaṃ siyā nvātītaṃ, tenātītaṃ nvātītaṃ nvātītaṃ atītaṃ ti,” micchā.

56. Anāgataṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi anāgataṃ ti?

Atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ ti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ, tenānāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgataṃ ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ ti, tenānāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgataṃ ti,” micchā. No ce pana anāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgataṃ ti, no vata re vattabbe “Anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Anāgataṃ atthi, atthi siyā anāgataṃ siyā nvānāgataṃ, tenānāgataṃ nvānāgataṃ nvānāgataṃ anāgataṃ ti,” micchā.

57. Paccuppannaṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi paccuppannaṃ ti?

Atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ ti.

Ājānāhi niggahaṃ—hañci paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ ti, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti,” micchā. No ce pana paccuppan-

naṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti, no vata re vattabbe “Paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Paccuppannaṃ atthi, atthi siyā paccuppannaṃ siyā no paccuppannaṃ, tena paccuppannaṃ no paccuppannaṃ no paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti,” micchā.

58. Nibbānaṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi atītaṃ ti?

Atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti.

Ājānāhi niggaḥaṃ—hañci nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti. Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti,” micchā. No ce pana nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti, no vata re vattabbe “Nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti.” Yaṃ tattha vadesi, “Vattabbe kho—Nibbānaṃ atthi, atthi siyā nibbānaṃ siyā no nibbānaṃ ti, tena nibbānaṃ no nibbānaṃ no nibbānaṃ nibbānaṃ ti,” micchā.

59. Na vattabbaṃ “Atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti?”

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavata—“Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ atītānāgata-paccuppannaṃ ajjhataṃ vā bahiddhā vā oḷārikaṃ vā sukhumaṃ vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati rūpakkhandho, yā kāci vedanā, yā kāci saññā, ye keci saṃkhārā, yaṃ kiñci viññānaṃ atītānāgata-paccuppannaṃ ajjhataṃ vā bahiddhā vā oḷārikaṃ vā sukhumaṃ vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati viññānakkhandho ti.” Atth’eva suttantaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti.

60. Atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tayo’me Bhikkhave nirut-

tipathā adhivacanapathā paññattipathā asaṃkiṇṇā asaṃkiṇṇapubbā na saṃkiyanti na saṃkiyissanti appaṭikuttā¹ samaṇehi brahmaṇehi viññūhi. Katame tayo? Yaṃ Bhikkhave rūpaṃ atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ, ahoṣīti tassa saṅkhā, ahoṣīti tassa samaññā, ahoṣīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā-atthīti na tassa saṅkhā bhavissatīti, yā vedanā—pe, yā saññā—pe—ye saṃkhārā—pe—yaṃ viññāṇaṃ atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ, ahoṣīti tassa saṅkhā, ahoṣīti tassa samaññā, ahoṣīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā atthīti na tassa saṅkhā ahoṣīti. Yaṃ Bhikkhave rūpaṃ ajātaṃ apātubhūtaṃ, bhavissatīti tassa saṅkhā, bhavissatīti tassa samaññā, bhavissatīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā atthīti na tassa saṅkhā ahoṣīti, yā vedanā—pe—yā saññā—ye saṃkhārā—pe—yaṃ viññāṇaṃ ajātaṃ apātubhūtaṃ, bhavissatīti tassa saṅkhā, bhavissatīti tassa samaññā, bhavissatīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā atthīti na tassa saṅkhā ahoṣīti. Yaṃ Bhikkhave rūpaṃ jātaṃ pātubhūtaṃ, atthīti tassa saṅkhā, atthīti tassa samaññā, atthīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā ahoṣīti na tassa saṅkhā bhavissatīti, yā vedanā—pe—yā saññā—pe—ye saṃkhārā—pe—yaṃ viññāṇaṃ jātaṃ pātubhūtaṃ, atthīti tassa saṅkhā, atthīti tassa samaññā, atthīti tassa paññatti, na tassa saṅkhā ahoṣīti na tassa saṅkhā bhavissatīti. Ime kho Bhikkhave tayo niruttipathā adhivacanapathā paññattipathā asaṃkiṇṇā asaṃkiṇṇapubbā na saṃkiyanti na saṃkiyissanti appaṭikuttā samaṇehi brahmaṇehi viññūhi. Ye pi te Bhikkhave ahesuṃ ukkalavassabhaññā² ahetukavādā akiriya-vādā n'atthikavādā te pi me tayo niruttipathe adhivacanapathe paññattipathena garahitabbaṃ na paṭikkositaṃ amaññimsu. Tam kissa hetu? Nindābyārosanā-upāram-bhabhayā³ ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atītaṃ atthi anāgataṃ atthīti."

¹ appaṭikuto, P.

² ukkaṇā°, P; ukkanavassabhaññā, S.S₂.

³ upārabha°, M.

61. Atītaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Phagguṇo¹ Bhagavantam etad avoca;
“Atthi nu kho taṃ bhante cakkhum yena cakkhunā
atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavatume²
pariyādiṇṇavatte sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno
paññāpeyyāti, atthi nu kho sā bhante jivhā—pe—
atthi nu kho so bhante mano yena manena atīte Buddhe
parinibbute chinnapapañce chinnavatume pariyādiṇṇa-
vatte sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpey-
yāti?”

“N’atthi kho taṃ Phagguṇa cakkhum yena cakkhunā
atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavatume
pariyādiṇṇavatte sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno
paññāpeyyāti, n’atthi kho sā Phagguṇa jivhā—pe—n’atthi
kho so Phagguṇa mano yena manena atīte Buddhe pari-
nibbute chinnapapañce chinnavatume pariyādiṇṇavatte
sabbadukkhavītivatte paññāpayamāno paññāpeyyāti.”
Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atītaṃ atthīti.”

62. Atītaṃ atthīti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Nandako etad avoca “Ahu pubbe lobho
tad ahu akusalam so etarahi n’atthi icc’etaṃ kusalam,
ahu pubbe doso, ahu pubbe moho tad ahu akusalam so
etarahi n’atthi icc’etaṃ kusalam ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atītaṃ atthīti.”

63. Na vattabbaṃ “Anāgataṃ atthīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Kabaliṃkāre³ ce Bhikkhave
āhāre atthi rāgo atthi nandi atthi taṇhā, paṭiṭṭhitaṃ tattha
viññāṇaṃ virūḷhaṃ, yattha paṭiṭṭhitaṃ viññāṇaṃ virūḷ-
haṃ, atthi tattha nāmarūpassa avakkanti, yattha atthi

¹ Anaño, S.

² vathume, P.; vaṭṭame, S.

³ Kabalīkā, M.

nāmarūpassa avakkanti atthi tattha saṅkhārānaṃ buddhi,
yattha atthi saṅkhārānaṃ buddhi atthi tattha āyatiṃ
punabbhavābhiniḃbatti, yattha atthi āyatiṃ punabbhavā-
bhiniḃbatti atthi tattha āyatiṃ jātijarāmarāṇaṃ, yattha
atthi āyatiṃ jātijarāmarāṇaṃ sasokaṃ ti Bhikkhave saraṇaṃ
sa-upāyāsaṃ ti vadāmi, phasse ce Bhikkhave āhāre, maṇo-
sañcetanāya ce Bhikkhave āhāre, viññāṇe ce Bhikkhave
āhāre atthi rāgo atthi nandi—pe—saraṇaṃ sa-upāyāsaṃ ti
vadāmi.” Atth’eva suttanta ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Anāgatam atthīti.”

64. Anāgatam atthīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Kabalimkāre ce Bhikkhave āhāre n’atthi rāgo n’atthi nandi n’atthi taṇhā appatitṭhitaṃ tattha viññāṇaṃ avirūḷhaṃ, yattha appatitṭhitaṃ viññāṇaṃ avirūḷhaṃ n’atthi tattha nāmarūpassa avakkanti, yattha n’atthi nāmarūpassa avakkanti n’atthi tattha saṃkhārānaṃ buddhi, yattha n’atthi saṃkhārānaṃ buddhi n’atthi tattha āyatiṃ punabbhavābhiniḃbatti, yattha n’atthi āyatiṃ punabbhavābhiniḃbatti n’atthi tattha āyatiṃ jātijarāmarāṇaṃ, yattha n’atthi āyatiṃ jātijarāmarāṇaṃ asokanti Bhikkhave arajaṃ anupāyāsaṃ ti vadāmi, phasse ce Bhikkhave āhāre, manosañcetanāya ce Bhikkhave āhāre, viññāṇe ce Bhikkhave āhāre n’atthi rāgo n’atthi nandi—pe—arajaṃ anupāyāsaṃ ti vadāmi.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam "Anāgataṃ atthīti."

Sabbamatthītikathā.

I. 7.

1. Atītam khandhā ti ?

Āmantā.

Atītāṃ atthīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atītaṃ āyatanan ti ?

Āmantā.

Atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ dhātūti ?

Āmantā.

Atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ khandhādhātuāyatanan ti ?

Āmantā.

Atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgataṃ khandhā ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ āyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ dhātūti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ khandhādhātuāyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ khandhā atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ āyatanan paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ āyatanan atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ dhātu atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ khandhādhātuāyatanam atītaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ khandhā anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ āyatanam paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ āyatanam anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ dhātu anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ khandhādhātuāyatanam anāgataṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atītaṃ khandhā atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ āyatanam atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ āyatanam paccuppannaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Atītaṃ dhātu atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ khandhādhātuāyatanam atītaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ
n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Anāgataṃ khandhā anāgataṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhā paccuppannaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgataṃ āyatanam anāgataṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ āyatanam paccuppannaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgataṃ dhātu anāgataṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ dhātu paccuppannaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Anāgataṃ khandhādhātuāyatanam anāgataṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ
n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atītaṃ rūpaṃ khandho ti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ āyatanan ti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ dhatūti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanan ti?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Anāgataṃ rūpaṃ khandho ti?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ āyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ dhatūti ?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ khandhādhatuāyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Paccuppannaṃ rūpaṃ kandho, paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ kandho, atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ rūpaṃ āyatanan—pe—paccuppannaṃ rūpaṃ dhātu—pe—paccuppannaṃ rūpaṃ kandhādhatuāyatanan, paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ rūpaṃ kandhādhatuāyatanan, atītaṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Paccuppannaṃ rūpaṃ kandho, paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ kandho, anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe.

Paccuppannaṃ rūpaṃ āyatanan—pe—paccuppannaṃ rūpaṃ dhātu—pe—paccuppannaṃ rūpaṃ kandhādhatuāyatanan, paccuppannaṃ rūpaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ rūpaṃ kandhādhatuāyatanan, anāgataṃ rūpaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Atītaṃ rūpaṃ khandho, atītaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho, paccuppannaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ rūpaṃ āyatanam—pe—atītaṃ rūpaṃ dhātu—pe—atītaṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanam, atītaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanam, paccuppannaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Anāgataṃ rūpaṃ khandho, anāgataṃ rūpaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandho, paccuppannaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ āyatanam—pe—anāgataṃ rūpaṃ dhātu—pe—anāgataṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanam, anāgataṃ rūpaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ rūpaṃ khandhādhātuāyatanam, paccuppannaṃ rūpaṃ n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Atītā vedanā, atītā saññā, atītā saṃkhārā, atītaṃ viññāṇaṃ khandho ti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—atītaṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—atītaṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanan ti?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Anāgatā vedanā, anāgatā saññā, anāgatā saṃkhārā, anāgataṃ viññāṇaṃ khandho ti?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—anāgataṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—anāgataṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanan ti ?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandho paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ khandho atītaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—paccuppannaṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Atītaṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam atītaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandho, paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ khandho, anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—paccuppannaṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, paccuppannaṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Āmantā.

Anāgataṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, anāgataṃ viññāṇaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Atītaṃ viññāṇaṃ khandho, atītaṃ viññāṇaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandho, paccuppannaṃ viññāṇaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atitaṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—atitaṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—atitaṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, atitaṃ viññāṇaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, paccuppannaṃ viññāṇaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Anāgataṃ viññāṇaṃ kandho, anāgataṃ viññāṇaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ kandho, paccuppannaṃ viññāṇaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ viññāṇaṃ āyatanam—pe—anāgataṃ viññāṇaṃ dhātu—pe—anāgataṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, anāgataṃ viññāṇaṃ n'atthīti ?

Āmantā.

Paccuppannaṃ viññāṇaṃ khandhādhātuāyatanam, paccuppannaṃ viññāṇaṃ n'atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Na vattabbaṃ “Atitānāgatā khandhādhātuāyatanam n'atthi c'ete ti” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Tayo'me Bhikkhave nirutti-pathā adhivacanapathā paññattipathā—pe—viññūhīti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atitānāgatā khandhādhātuāyatanam n'atthi c'ete ti.”

20. Atitānāgatā khandhādhātuāyatanam n'atthi c'ete ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ atitānāgatapaccuppannaṃ ajjhataṃ vā bahiddhā vā olārikaṃ vā sukhumam vā hīnaṃ vā paṇītaṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati rūpakkhando, yā kāci vedanā, yā kāci saññā, ye keci saṃkhārā, yaṃ kiñci viññāṇaṃ atitānāgatapaccuppannaṃ ajjhataṃ vā

bahiddhā vā oḷārikaṃ vā sukhumaṃ vā hīnaṃ vā paṇi-
taṃ vā yaṃ dure santike vā, ayaṃ vuccati viññāṇa-
khandho ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atītānāgatā khandhādhātu-
āyatanaṃ n’atthi c’ete ti.”

Atītaṃ khandhā ti kathā.

I. 8.

1. Atītaṃ atthīti?

Ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti.

Ekaccaṃ niruddhaṃ ekaccaṃ na niruddhaṃ, ekac-
caṃ vigataṃ ekaccaṃ na vigataṃ, ekaccaṃ atthaṅga-
taṃ ekaccaṃ na atthaṅgataṃ, ekaccaṃ abbatthaṅgataṃ
ekaccaṃ na abbatthaṅgatan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Atītā avipakkavipākā dhammā ekacce atthi ekacce
n’atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Atītā vipakkavipākā dhammā ekacce atthi ekacce
n’atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Atītā avipākā dhammā ekacce atthi ekacce n’atthīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Atītaṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n’atthīti?

Āmantā.

Kim atthi kim n’atthīti?

Atītā avipakkavipākā dhammā te atthi, atītā vipakkavi-
pākā dhammā te n’ atthīti.

Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti?

Āmantā.

Atītā vipakkavipākā dhammā te atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti?

Āmantā.

Atītā avipākā dhammā te atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā vipakkavipākā dhammā te n'atthīti?

Āmantā.

Atītā avipakkavipākā dhammā te n'atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā vipakkavipākā dhammā te n'atthīti?

Āmantā.

Atītā avipākā dhammā te n'atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti?

Āmantā.

Nanu atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā ti?

Āmantā.

Hañci atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā, no vata
re vattabbe "Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti."

4. Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Āmantā.

Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Āmantā.

Atītā avipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Āmantā.

Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Āmantā.

Atītā avipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Na h'evam vattabbe.

Atītā avipakkavipākā dhammā niruddhā te atthīti?

Āmantā.

Atītā vipakkavipākā dhammā niruddhā te n'atthīti?

Āmantā.

Atītā ekadesam vipakkavipākā dhammā ekadesam avipakkavipākā dhammā niruddhā te ekacce atthi ekacce n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbam “Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti”?

Āmantā.

Nanu atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantīti?

Āmantā.

Hañci atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantī, tena vata re vattabbe “Atītā avipakkavipākā dhammā te atthīti.”

Atītā avipakkavipākā dhammā vipaccissantīti katvā te atthīti?

Āmantā.

Vipaccissantīti katvā paccuppannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipaccissantīti katvā paccuppannā ti?

Āmantā.

Paccuppannā dhammā nirujjhissantīti katvā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Anāgataṃ atthīti?

Ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n'atthīti.

Ekaccaṃ jātaṃ ekaccaṃ ajātaṃ, ekaccaṃ sañjātaṃ ekaccaṃ asañjātaṃ, ekaccaṃ nibbattaṃ ekaccaṃ anibbattaṃ, ekaccaṃ pātubhūtaṃ ekaccaṃ apātubhūtaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Anāgatā uppādino dhammā ekacce atthi ekacce n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Anāgatā anuppādino dhammā ekacce atthi ekacce n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Anāgataṃ ekaccaṃ atthi ekaccaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Kiṃ atthi kiṃ n'atthīti?

Anāgatā uppādinō dhammā te atthi, anāgatā anuppādinō dhammā te n'atthīti.

Anāgatā uppādinō dhammā te atthīti?

Āmantā.

Anāgatā anuppādinō dhammā te atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatā anuppādinō dhammā te n'atthīti?

Āmantā.

Anāgatā uppādinō dhammā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Anāgatā uppādinō dhammā te atthīti?

Āmantā.

Nanu anāgatā uppādinō dhammā ajātā ti?

Āmantā.

Hañci anāgatā uppādinō dhammā ajātā, no vata re vattabbe “Anāgatā uppādinō dhammā te atthīti.”

8. Anāgatā uppādinō dhammā ajātā te atthīti?

Āmantā.

Anāgatā anuppādinō dhammā ajātā te atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatā anuppādinō dhammā ajātā te n'atthīti?

Āmantā.

Anāgatā uppādinō dhammā ajātā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Anāgatā uppādinō dhammā te atthīti”?

Āmantā.

Nanu anāgatā uppādinō dhammā uppajjissantīti?

Āmantā.

Hañci anāgatā uppādinō dhammā uppajjissanti, tena vata re vattabbe “Anāgatā uppādinō dhammā te atthīti.”

10. Anāgatā uppādinō dhammā uppajjissantīti katvā te atthīti?

Āmantā.

Uppajjissantīti katvā paccuppannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppajjissantīti katvā paccuppannā ti?

Āmantā.

Paccuppannā dhammā nirujjhissantīti katvā te n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Eka ccaṃ atthītikathā.

I. 9.

1. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā¹ ti?

Āmantā.

Sabbe dhammā sati satindriyaṃ satibalaṃ sammāsati satibojjhaṅgo, ekāyanamaggo khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi, anāsava asaṅṇojaniyā aganthaniyā anoghaniyā ayoganiyā anīvaraniyā aparāmaṭṭhā anuppādāniyā asaṃkilesikā, sabbe dhammā buddhānussati dhammānussati saṃghānussati sīlānussati cāgānussati devatānussati ānāpānasati² maraṇānussati kāyagatāsati³ upasamānussatīti?

Na h'evaṃ vattabbe.

2. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam satipaṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam satipaṭṭhānan ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam sati satindriyaṃ satibalaṃ sammāsati satibojjhaṅgo ekāyanamaggo khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi, anāsavaṃ asaṅṇojaniyaṃ aganthaniyaṃ anoghaniyaṃ ayoganiyaṃ anīvaraniyaṃ aparāmaṭṭham anuppādāniyaṃ asaṃkilesikaṃ, cakkhāyatanam buddhānussati dhammānussati saṃghānussati sīlānussati cāgānussati devatānussati ānāpānasati maraṇānussati kāyagatāsati upasamānussatīti?

¹ oṭṭhānā, M. always.   ² ānāpānānussati, P. and S.

³ kāyagatānussati, P. and S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāyatanam ghāṇāyatanam jivhāyatanam kāyāyatanam rūpāyatanam saddāyatanam gandhāyatanam rasāyatanam phoṭṭhabbāyatanam, rāgo doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thīnam uddhaccaṃ ahirikaṃ anottappam satipaṭṭhānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anottappam satipaṭṭhānaṃ ti?

Āmantā.

Anottappam sati satindriyaṃ satibalaṃ sammāsati satibojjhaṅgo ekāyanamaggo khayagāmi bodhagāmi apacayagāmi anāsavaṃ asaṇṇojanīyaṃ aganthanīyaṃ anoghanīyaṃ ayoganīyaṃ anīvaranīyaṃ aparāmaṭṭham anupādānīyaṃ asaṃkilesikaṃ, anottappam buddhānussati dhammānussati saṃghānussati sīlānussati cāgānussati devatānussati ānāpānasati maraṇānussati kāyagatāsati upasamānussatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sati satipaṭṭhānā sā ca satīti? ¹

Āmantā.

Cakkhāyatanam satipaṭṭhānam taṇ ca satīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sati satipaṭṭhānā sā ca satīti?

Āmantā.

Sotāyatanam ghāṇāyatanam jivhāyatanam kāyāyatanam rūpāyatanam saddāyatanam gandhāyatanam rasāyatanam phoṭṭhabbāyatanam, rāgo doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thīnam uddhaccaṃ ahirikaṃ anottappam satipaṭṭhānam taṇ ca satīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam satipaṭṭhānam taṇ ca na satīti?

Āmantā.

Sati satipaṭṭhānā sā ca na satīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāyatanam ghāṇāyatanam — pe — anottappam satipaṭṭhānam taṇ ca na satīti?

¹ P.S., S₂ omit sec. 4.

Āmantā.

Sati satipaṭṭhānā sā ca na satīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?”

Āmantā.

Nanu sabbe dhamme ārabba sati santiṭṭhatīti?

Āmantā.

Hañci sabbe dhamme ārabba sati santiṭṭhati,¹ tena vata re vattabbe “Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti.”

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba sati santiṭṭhatīti, sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba phasso santiṭṭhatīti, sabbe dhammā phassaṭṭhānā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba sati santiṭṭhatīti, sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbaṃ dhammaṃ ārabba vedanā santiṭṭhati, saññā santiṭṭhati, cetanā santiṭṭhati, cittaṃ santiṭṭhatīti, sabbe dhammā cittapaṭṭhānā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbe sattā upaṭṭhitasatino satiyā samannāgatā satiyā samohitā sabbesaṃ sattānaṃ sati paccupaṭṭhitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Amataṃ te Bhikkhave na paribhuñjanti ye kāyagataṃ satiṃ na paribhuñjanti, amataṃ te Bhikkhave paribhuñjanti ye kāyagataṃ satiṃ paribhuñjantīti.” Atth'eva suttanta ti?

Āmantā.

Sabbe sattā kāyagataṃ satiṃ paribhuñjanti paṭilabhanti āsevanti bhāventi bahulikarontīti?

¹ santiṭṭhatīti, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Ekāyano ayaṃ Bhikkhave maggo sattānaṃ visuddhiyā sokaparidevānaṃ samatik-kamāya dukkhadomanassānaṃ aṭṭhaṅgamāya ñāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya yadidaṃ cattāro satipaṭṭhānā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Sabbe dhammā ekāyanamaggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Raṇṇo Bhikkhave Cakka-vattissa pātubhāvā¹ sattannaṃ ratanānaṃ pātubhāvo hoti. Katamesaṃ sattannaṃ? Cakkaratanassa pātubhāvo hoti, hatthiratanassa pātubhāvo hoti, assaratanassa, maṇiratanassa, itthiratanassa, gahapatiratanassa, pari-ṇāyakaratanassa pātubhāvo hoti, raṇṇo Bhikkhave Cakkavattissa pātubhāvā imesaṃ sattannaṃ ratanānaṃ pātubhāvo hoti. Tathāgatassa Bhikkhave pātubhāvā Arahato Sammāsambuddhassa sattannaṃ bojjhaṅgaratanānaṃ pātubhāvo hoti. Katamesaṃ sattannaṃ? Satisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, dhamma-vicayasambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, viriya-sambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, pītisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, passaddhisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, samādhisambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, upekkhāsambojjhaṅgaratanassa pātubhāvo hoti, Tathāgatassa Bhikkhave Arahato Sammāsambuddhassa imesaṃ sattannaṃ bojjhaṅgaratanānaṃ pātubhāvo hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tathāgatassa pātubhāvā sammāsambuddhassa sabbe dhammā satisambojjhaṅgaratanā va hontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ bhāvāya (but vā afterwards) P.

9. Sabbe dhammā satipaṭṭhānā ti?

Āmantā.

Sabbe dhammā sammappadhānā, iddhipādā, indriyā,
balā, bojjhaṅgā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Satipaṭṭhānakathā.

I. 10.

1. Atītaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo
n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti
vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge
tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgataṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo
n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti
vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge
tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paccuppannaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?

Atītaṃ atītan ti h'ev'atthi, atītaṃ anāgatan ti h'eva n'atthi, atītaṃ paccuppannaṃ ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Anāgataṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?

Anāgataṃ anāgatan ti h'ev'atthi, anāgataṃ atītan ti h'eva n'atthi, anāgataṃ paccuppannaṃ ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Paccuppannaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?

Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti h'ev'atthi, paccuppan-

naṃ atītan ti h'eva n'atthi, paccuppannaṃ anāgatan ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Atītaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, anāgataṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, paccuppannaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti”?

Āmantā.

Atītaṃ anāgatan ti h'ev'atthi, atītaṃ paccuppannaṃ ti h'ev'atthi, anāgataṃ atītan ti h'ev'atthi, anāgataṃ paccuppannaṃ ti h'ev'atthi, paccuppannaṃ atītan ti h'ev'atthi, paccuppannaṃ anāgatan ti h'ev'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atītaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, anāgataṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, paccuppannaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti.

8. Rūpaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?

Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge tajjāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ atthīti?

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 S'ev'atthi s'eva n'atthīti?
 Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo
 n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti
 vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge
 tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 10. Rūpaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?
 Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?
 Rūpaṃ rūpan ti h'ev'atthi, rūpaṃ vedanā ti h'eva
 n'atthi—pe—rūpaṃ saññā ti h'eva n'atthi—pe—rūpaṃ
 saṃkhārā ti h'eva n'atthi, rūpaṃ viññāṇan ti h'eva
 n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 S'ev'atthi s'eva n'atthīti?
 Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho n'atthaṭṭho atthaṭṭho, atthibhāvo
 n'atthibhāvo n'atthibhāvo atthibhāvo, atthīti vā n'atthīti
 vā n'atthīti vā atthīti vā, esese ekaṭṭhe same samabhāge
 tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 11. Vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ h'ev'atthi h'eva
 n'atthīti?
 Āmantā.

Kint'atthi kinti n'atthīti?
 Viññāṇaṃ viññāṇan ti h'ev'atthi, viññāṇaṃ rūpan ti
 h'eva n'atthi—pe—viññāṇaṃ vedanā ti h'eva n'atthi—pe—
 viññāṇaṃ saññā ti h'eva n'atthi—pe—viññāṇaṃ saṃkhārā
 ti h'eva n'atthīti.

S'ev'atthi s'eva n'atthīti?
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—
 S'ev'atthi s'eva n'atthīti?
 Āmantā.

Atthaṭṭho n'atthaṭṭho—pe—tājāte ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Na vattabbam “Rūpaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti, vedanā h'ev'atthi h'eva n'atthīti, saññā h'ev' atthi h'eva n'atthīti, saṃkhārā h'ev'atthi h'eva n'atthīti, viññāṇaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti?”

Āmantā.

Rūpaṃ vedanā ti h'ev'atthi—pe—rūpaṃ saññā ti h'ev' atthi—pe—rūpaṃ saṃkhārā ti h'ev' atthi—pe—rūpaṃ viññāṇaṃ ti h'ev'atthi—pe—vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ rūpaṃ ti h'ev'atthi—pe—viññāṇaṃ vedanā ti h'ev'atthi—pe—viññāṇaṃ saññā ti h'ev'atthi—pe—viññāṇaṃ saṃkhārā ti h'ev'atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rūpaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthi, vedanā h'ev' atthi h'eva n'atthi, saññā h'ev'atthi h'eva n'atthi, saṃkhārā h'ev'atthi h'eva n'atthi, viññāṇaṃ h'ev'atthi h'eva n'atthīti.

H'ev'atthikathā.

Tassa uddānaṃ

Upalabbho, Parihānaṃ, Brahmācariyavāso,
Odhiso,

Pariññakāmarāgappahānaṃ, Sabbatthi-
vādo, Āyatanāṃ,

Atītānāgatesu bhāgo,¹ Sabbe dhammā sati-
paṭṭhānā,

H'ev'atthi h'eva n'atthīti.

Mahāvaggo.

II. 1.

1. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

---

¹ anāgatesu rāgo, P.S.₂.

Atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ
kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchan-
danīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ
kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchan-
danīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato rāgo kāmarāgo kāmarāgapari-
yuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo
kāmacchandanīvaraṇaṃ, no vata re vattabbe “Atthi
Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

2. Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhī, atthi tassa
rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasañño-
janaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhī, atthi tassa rāgo
kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ—pe—kāmacchandanī-
varaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhī, n'atthi tassa rāgo
kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ—pe—kāmacchandanī-
varaṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhī, n'atthi tassa
rāgo kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ—pe—kāmacchan-
danīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Ken'atthenāti? ¹ Handa hi Mārakāyikā devatā Arahato
asucisukkavisatṭhīm ² upasaṃharantīti.

Mārakāyikā devatā Arahato asucisukkavisatṭhīm upa-
saṃharantīti?

Āmantā.

Atthi Mārakāyikānaṃ devatānaṃ asucisukkavisatṭhīti?

¹ atṭh°, P.S₂.

² asuciṃ, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Māraḱāyikānaṃ devatānaṃ asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Māraḱāyikānaṃ devatānaṃ asucisukkavisatṭhī, no vata re vattabbe “Māraḱāyikānaṃ devatānaṃ Araḁato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃḁharantīti.”

4. Māraḱāyikā devatā Araḁato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃḁharantīti?

Āmantā.

Māraḱāyikā devatā attano asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃḁharanti, aññesaṃ asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃḁharanti, tassa asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃḁharantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Māraḱāyikā devatā n'ev'attano na aññesaṃ na tassa asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃḁharantīti?

Āmantā.

Hañci Māraḱāyikā devatā n'ev'¹ attano na aññesaṃ na tassa asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃḁharanti, no vata re vattabbe “Māraḱāyikā devatā Araḁato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃḁharantīti.”

5. Māraḱāyikā devatā Araḁato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃḁharantīti?

Āmantā.

Lomakupehi upasaṃḁharantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Māraḱāyikā devatā Araḁato asucisukkavisatṭhiṃ upasaṃḁharantīti?

Āmantā.

Kiṃkāraṇā ti? Handa hi vimatiṃ gāḁayissāmāti.²

Atthi Araḁato vimatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Araḁato vimatīti?

Āmantā.

Atthi Araḁato Satṭhari vimati, Dhamme vimati, Saṃghe vimati, sikkḁhāya vimati, pubbante vimati, aparante

¹ n'eva attano, P.

² vīmatigāḁissāmāti, P.S.₂.

vimati, pubbantāparante vimati, idappaccayatāpaṭicca-samuppannesu dhammesu vimatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari vimati, Dhamme vimati, Saṃghe vimati, sikkhāya vimati, pubbante vimati, aparante vimati, pubbantāparante vimati, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimati, no vata re vattabbe “Atthi Arahato vimatīti.”

6. Atthi puthujjanassa vimati, atthi tassa Satthari vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti?

Āmantā.

Atthi Arahato vimati, atthi tassa Satthari vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato vimati, n'atthi tassa Satthari vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa vimati, n'atthi tassa Satthari vimati—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu vimatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Arahato asucisukkavisatṭhi kissa nissando ti? Asita-pitakhāyitasāyitassa nissando ti.

Arahato asucisukkavisatṭhi asitapitakhāyitasāyitassa^{*} nissando ti?

Āmantā.

Ye keci asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, sabbesaṃ ñeva atthi asucisukkavisatṭhīti?

^{*} asītapīta°, P.S.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ye keci asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, sabbesañ
ñeva atthi asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Dārakā asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, atthi dāra-
kānaṃ asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṇḍakā asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, atthi paṇḍa-
kānaṃ asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Devā asanti, pivanti, khāyanti, sāyanti, atthi devatānaṃ
asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Arahato asucisukkavisatṭhi asitapitakhāyitasāyitassa
nissando ti?

Āmantā.

Atthi tassa āsayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato uccārapassāvo asitapitakhāyitasāyitassa nis-
sando, atthi tassa āsayo ti?

Āmantā.

Arahato asucisukkavisatṭhi asitapitakhāyitasāyitassa^{*}
nissādo, atthi tassa āsayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato asucisukkavisatṭhi asitapitakhāyitasāyitassa
nissādo, n'atthi tassa āsayo ti?

Āmantā.

Arahato uccārapassāvo asitapitakhāyitasāyitassa nis-
sando, n'atthi tassa āsayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ[†]
dhammaṃ uppādeyya, puttasaṃbādhasayanaṃ ajjhāva-
seyya, kāsikacandanaṃ paccanubhaveyya, mālāgandha-
vilepanaṃ dhāreyya, jātārūparajataṃ sādiyeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhi, puthujjano methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya—pe—jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Āmantā.

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhi, Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya—pe—jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhi, na ca Arahā methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya—pe—jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa asucisukkavisatṭhi, na ca puthujjano methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, methunaṃ dhammaṃ uppādeyya, puttasaṃbādhāsāyanaṃ ajjhāvaseyya, kāsi-kacandaṃ paccaṇubhaveyya, mālāgandhavilepanaṃ dhāreyya, jātarūparajataṃ sādiyeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato¹ anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammo, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno, māno pahīno, diṭṭhi pahīnā, vicikicchā pahīnā, thīnaṃ pahīnaṃ, uddhaccaṃ pahīnaṃ, ahirikaṃ pahīnaṃ—pe—anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ

¹ tālavatthukato, P.

tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatiṃ anuppāda-dhammaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

11. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā—pe—sammappadhānā bhāvitā, iddhipādā bhāvitā, indriyā bhāvitā, balā bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

12. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—mohappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

13. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo ¹ vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavaṣaṇṇojano samnadaṇṇā vimutto ukkhittapaligho sampkiṇṇaparikho abbuḷhesiko ² niraggaḷo ³ ariyo pannaddhajo pannabhāro viṣaṇṇutto suvijitavijayo, dukkhaṃ tassa ⁴ pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ,

¹ vita°, M.

² abbuḷesito, M.

³ niggalo, P.S.₂.

⁴ dukkhaṇtassa, P.S.S.₂.

pahātabbam pahīnaṃ, bhāvetabbam bhāvitaṃ, sacchikātabbam sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Araha vītarāgo vītadoso vītamoho katakaraṇiyo—pe—sacchikātabbam sacchikatan, no vata re vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

14. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti? Sadhammakusalassa Arahato atthi asucisukkavisatṭhi, paradhammakusalassa Arahato n'atthi asucisukkavisatṭhīti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato atthi asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato n'atthi asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n'atthi asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno—pe—anottappam pahīnaṃ, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappam pahīnaṃ, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—dosappahānāya—pe—mohappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjaṅgā bhāvitā, atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Sadhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso—pe—
sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa asucisukkavi-
satṭhīti?

Āmantā.

Paradhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso—pe—
sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa asucisukkavi-
satṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi
tassa asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa
asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—moho
pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa asuci-
sukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ,
n'atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya
maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā—pe—dosappahā-
nāya—pe—mohappahānāya—pe—anottappappahānāya
maggo bhāvito—pe—bojjaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa
asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappappahānāya
bojjaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa asucisukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

20. Paradhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso vīta-
moho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, n'atthi tassa
asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Sadhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—
pe—sacchikātabbāṃ sacchikatāṃ, n'atthi tassa asuci-
sukkavisatṭhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

21. Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā— “Ye te Bhikkhave bhikkhū
puthujjanā sīlasampannā satisampajānā¹ niddaṃ okka-
manti, tesāṃ asuci na muccati. Ye pi te Bhikkhave
bāhirakā² isayo kāmesu vītarāgā, tesāṃ pi asuci na
muccati. Atṭhānam etaṃ Bhikkhave anavakāso, yaṃ³
Arahato asuci mucceyyāti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato asucisukkavi-
satṭhīti.”

22. Na vattabbaṃ “Atthi Arahato asucisukkavi-
satṭhīti”?

Āmantā.

Nanu Arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya-
bhesajjaparikkhāraṃ pare upasaṃhareyyun ti?

Āmantā.

Hañci Arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya-
bhesajjaparikkhāraṃ pare upasaṃhareyyun, tena vata re
vattabbe “Atthi Arahato asucisukkavisatṭhīti.”

23. Arahato cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānapaccaya-
bhesajjaparikkhāraṃ pare upasaṃhareyyun ti; atthi
Arahato parūpahāro ti?

Āmantā.

Arahato sotāpattiṃ phalaṃ vā sakadāgāmiṃ phalaṃ vā anā-
gāmiṃ phalaṃ vā arahattaṃ vā pare upasaṃhareyyun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Parūpahāra kathā.

¹ satā°, M.

² bāhīrakā, M.

³ P. and S. omit yaṃ.

II. 2.

1. Atthi Arahato aññāṇan ti?

Āmantā.

Atthi Arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇan ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato avijjā—pe—avijjānīvaraṇaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇan ti.”

2. Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, atthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇan ti?

Āmantā.

Atthi Arahato aññāṇaṃ, atthi tassa avijjā avijjogho avijjāyogo avijjānusayo avijjāpariyutṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato aññāṇaṃ, n'atthi tassa avijjā—pe—avijjānīvaraṇan ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, n'atthi tassa avijjā—pe—avijjānīvaraṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi Arahato aññāṇan ti?

Āmantā.

Arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya, adinnaṃ ādiyeyya, musā bhaṇeyya, piṣuṇaṃ bhaṇeyya, pharusāṃ bhaṇeyya, samphappalapeyya, sandhiṃ chindeyya, nillopaṃ hareyya, ekagārikaṃ¹ kareyya, paripantho tiṭṭheyya, paradāraṃ gaccheyya, gāmaghātaṃ kareyya, nigamaghātaṃ kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, puthujjano aññāṇapakato

¹ ekagāriyaṃ, M.

pāṇaṃ haneyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi Arahato aññāṇaṃ, Arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi Arahato aññāṇaṃ, na ca Arahā aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, na ca puthujjano aññāṇapakato pāṇaṃ haneyya, adinnaṃ ādiyeyya—pe—nigamaghātaṃ kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ, sikkhāya aññāṇaṃ, pubbante aññāṇaṃ, aparante aññāṇaṃ, pubbantāparante aññāṇaṃ, idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ, sikkhāya aññāṇaṃ, pubbante aññāṇaṃ, aparante aññāṇaṃ, pubbantāparante aññāṇaṃ, idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

7. Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato aññāṇaṃ, atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭīccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato aññāṇaṃ, n'atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa aññāṇaṃ, n'atthi tassa Satthari aññāṇaṃ, Dhamme aññāṇaṃ, Saṃghe aññāṇaṃ—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu aññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatiṃ anuppādadhammo, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukatam anabhāvaṃkatam āyatiṃ anuppādadhamman ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukatam anabhāvaṃkatam āyatiṃ anuppādadhamman, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

9. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

Atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe "Atthi Arahato aññāṇan ti."

10. Atthi Arahato aññāṇan ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbham sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbham sacchikatam, no vata re vattabbe "Atthi Arahato aññāṇan ti."

11. Atthi Arahato aññāṇan ti? Sadhammakusalassa Arahato atthi aññāṇam, paradhammakusalassa Arahato n'atthi aññāṇan ti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi aññāṇan ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato atthi aññāṇan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato n'atthi aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n'atthi aññāṇan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

12. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno—pe—anottappam pahīnam, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappam pahīnam, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

13. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato dosappahānāya—pe—
anottappappahānāya maggo bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhā-
vitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappappahānāya
bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Sadhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho
—pe—sacchikātabbaṃ sacchikatam, atthi tassa aññāṇan
ti?

Āmantā.

Paradhammakusalo Arahā vītarāgo —pe—sacchikā-
tabbaṃ sacchikatam, atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi
tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa
aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—anot-
tappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya
maggo bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—anottappa-
ppahānāya maggo bhāvitā—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi
tassa aññāṇan ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappappahānāya boj-
jhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa aññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalo Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho
—pe—sacchikātabbaṃ sacchikatam, n'atthi tassa aññāṇan
ti?

Āmantā.

Sadhammakusalo Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbamaṃ sacchikatamaṃ, n'atthi tassa aññānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Atthi Arahato aññānaṃ ti?

Āmantā.

Nanu vuttamaṃ Bhagavatā—“Jānatvāhaṃ¹ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiṃ ca² Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayo hoti? Iti rūpaṃ, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo³; iti vedanā—pe—iti saññā—pe—iti saṃkhārā—pe—iti viññānaṃ, iti viññānaṃssa samudayo, iti viññānaṃssa atthaṅgamo ti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayo hotīti.” Atth'eva suttantaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññānaṃ ti.”

18. Atthi Arahato aññānaṃ ti?

Āmantā.

Nanu vuttamaṃ Bhagavatā—“Jānatvāhaṃ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiṃ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayo hoti? Idaṃ dukkhaṃ ti Bhikkhave jānato passato āsavānaṃ khayo hoti, ayaṃ dukkhasamudayo ti jānato passato āsavānaṃ khayo hoti, ayaṃ dukkhanirodho ti jānato passato āsavānaṃ khayo hoti, ayaṃ dukkhanirodhagāminipaṭipadā ti jānato passato āsavānaṃ khayo hoti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayo hotīti.” Atth'eva suttantaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññānaṃ ti.”

19. Atthi Arahato aññānaṃ ti?

Āmantā.

Nanu vuttamaṃ Bhagavatā—“Sabbamaṃ Bhikkhave anabhijānaṃ aparijānaṃ avirājayamaṃ appajamaṃ abhabbo dukkhakkhāyāya. Sabbaṃ ca kho Bhikkhave abhijānaṃ

¹ Jānatāhaṃ, M.

² ci, P.

³ atthagamo, P.S.

parijānaṃ virājayaṃ pajahaṃ bhabbo dukkhakkhāyāyāti.”
Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

20. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sahā v'assa dassanasampadāya¹

Tayas su² dhammā jahitā bhavanti

Sakkāyadiṭṭhi vicikicchitañ ca

Silabbataṃ vāpi yad atthi kiñci,

Catūh' apāyehi ca vippamutto

Cha cābhiṭṭhānāni³ abhabbo kātun ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

21. Atthi Arahato aññāṇaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yasmiṃ Bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ udapādi, ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṃ ti,’ saha dassanuppādā Bhikkhave ariyasāvakassa tīpi saññojanaṇi pahīyanti, sakkāyadiṭṭhi vicikicchā silabbataparāmāso ti.” Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

22. Na vattabbaṃ “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti” ?

Āmantā.

Nanu Arahā iṭṭhipurisānaṃ⁴ nāmagottaṃ na jāneyya, maggāmaggaṃ na jāneyya, tiṇakatṭhavanappatīnaṃ⁵ nāmaṃ na jāneyyāti ?

Āmantā.

Hañci Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagottaṃ na jāneyya,

¹ Sahāva saddassana, M. ; Sahavassa dassana, P. ; Sahā yassa, S₂.

² Tassa su, P.

³ Chaccābbi^o, M. ; chachābi^o, S₂.

⁴ itthi^o, P.S.S₂.

⁵ pahīnaṃ, P.

maggāmaggaṃ na jāneyya, tiṇakatṭhavanappatīnaṃ nāmaṃ na jāneyya, tena vata re vattabbe “Atthi Arahato aññāṇaṃ ti.”

23. Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagottaṃ na jāneyya, maggāmaggaṃ na jāneyya, tiṇakatṭhavanappatīnaṃ nāmaṃ na jāneyyāti, atthi Arahato aññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattiphalaṃ vā sakadāgāmiphalaṃ vā anāgāmiphalaṃ vā arahattaṃ vā na jāneyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—.

Aññāṇakathā.

II. 3.

1. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

2. Atthi puthujjanassa kaṅkhā, atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi Arahato kaṅkhā, atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato kaṅkhā, n'atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa kaṅkhā, n'atthi tassa vicikicchā vicikicchāpariyutṭhānaṃ vicikicchāsaññojanaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā, sikkhāya kaṅkhā, pubbante kaṅkhā, aparante kaṅkhā, pubbantāparante kaṅkhā, idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā, sikkhāya kaṅkhā, pubbante kaṅkhā, aparante kaṅkhā, pubbantāparante kaṅkhā, idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

5. Atthi puthujjanassa kaṅkhā, atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato kaṅkhā, atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato kaṅkhā, n'atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa kaṅkhā, n'atthi tassa Satthari kaṅkhā, Dhamme kaṅkhā, Saṃghe kaṅkhā—pe—idappaccaya-tāpaṭṭiccasamuppannesu dhammesu kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatim anuppādadhammo, no vata re vattabbe "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatim anuppādadhammaṃ, no vata re vattabbe "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

7. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata re vattabbe "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

8. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, no vata re vattabbe "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

9. Atthi Arahato kaṅkhā ti? Sadhammakusalassa

Arahato atthi kaṅkhā, paraddhammakusalassa Arahato n'atthi kaṅkhā ti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato atthi kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paraddhammakusalassa Arahato n'atthi kaṅkhā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n'atthi kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno —pe— anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito —pe— bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito —pe— bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato dosappahānāya —pe— anottappappahānāya maggo bhāvito —pe— bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Āmantā.

Paraddhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa kaṅkhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sadhammakusalassa Arahato vītaraḡo vītadoso vītamoho

—pe—sacchikātabbam sacchikatam, atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Paradhammakusalō Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbam sacchikatam, atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

13. Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—anotappam pahīnam, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—anotappam pahīnam, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

14. Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Paradhammakusalō Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchikātabbam sacchikatam, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Sadhammakusalō Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbam sacchikatam, n'atthi tassa kaṅkhā ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

15. Atthi Arahato kaṅkhā ti ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā — “Jānatvāham Bhikkhave passato āsavānam khayam vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānam khayō

hoti? Iti rūpaṃ, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā—pe—iti saññā—pe—iti saṃkhārā—pe—iti viññāṇaṃ, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamo ti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

16. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Jānatvāhaṃ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayō hoti? Idaṃ dukkhaṃ ti Bhikkhave jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhasamudayo ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodho ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodha-gāminīpaṭipadā ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

17. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sabbāṃ Bhikkhave anabhijānaṃ aparijānaṃ avirājayaṃ appajahaṃ abhabbo dukkhakkhāyāya. Sabbañ ca kho Bhikkhave abhijānaṃ parijānaṃ virājayaṃ pajahaṃ bhabbo dukkhakkhāyāyāti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato kaṅkhā ti.”

18. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

Sahā v’assa dassanasampadāya

Tayas su dhammā jahitā bhavanti

Sakkāyadīṭṭhi vicikicchitañ ca

Sīlabbatam vāpi yad atthi kiñci,

Catūh'apāyehi ca vippamutto
Cha cābhiṭṭhānāni abhabbo kātun " ti.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ " Atthi Arahato kaṅkhā ti."

19. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Yasmiṃ Bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ udapādi, 'yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammanti,' saha dassanuppādā Bhikkhave ariyasāvakassa tīpi saññojanāni pahīyanti, sakkāyadiṭṭhi vicikicchā silabataparāmāso ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ " Atthi Arahato kaṅkhā ti."

20. Atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Yadā have pātubhavanti dhammā
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa,
Ath'assa kaṅkhā vapayanti sabbā
Yato pajānāti sahetudhammaṃ ti.
Yadā have pātubhavanti dhammā
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa,
Ath'assa kaṅkhā vapayanti sabbā
Yato khayam paccayānaṃ avedīti.
Yadā have pātubhavanti dhammā
Ātāpino jhāyato brāhmaṇassa
Vidhūpayam¹ tiṭṭhati Mārasenaṃ
Suriyo² va obhāsayaṃ antalikkhaṃ ti.
Yā kāci kaṅkhā idha vā huraṃ vā
Sakavediyā³ vā paravediyā vā,
Jhāyino⁴ tā pajahanti⁵ sabbā

¹ avidhupayaṃ, S.

² Sūriyo, M.

³ veriyā, P.S.S₂.

⁴ jāyam no, S.

⁵ pajahatanti, P.

Ātāpino brahmacariyaṃ carantā ti."

"Ye kaṅkhā samatikkantā¹ kaṅkhābhūtesu pāṇisu
Asaṃsayā viṣaṇyuttā² tesu dinnā mahapphalā ti."

"Etādisi³ dhammapakāsanettha⁴

Kin nu tattha⁵ kaṅkhāti koci sāvaḷo,

Nitiṇṇa-oghaṃ⁶ vicikicchachinnaṃ⁷

Buddhaṃ namassāma⁸ jinaṃ janindā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atthi Arahato kaṅkhā ti."

21. Na vattabbaṃ "Atthi Arahato kaṅkhā ti"?

Āmantā.

Nanu Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagotte kaṅkheyya,
maggāmagge kaṅkheyya, tiṇakatṭhavanappatīnaṃ nāme
kaṅkheyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagotte—pe—tiṇakatṭhavanappatīnaṃ nāme kaṅkheyya, tena vata re vattabbe
"Atthi Arahato kaṅkhā ti."

22. Arahā iṭṭhipurisānaṃ nāmagotte—pe—tiṇakatṭhavanappatīnaṃ nāme kaṅkheyya, atthi Arahato kaṅkhā ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattiphale vā sakadāgāmiphale vā anāgāmi-
phale vā arahatte vā kaṅkheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

K a ṅ k h ā k a t h ā.

II. 4.

1. Atthi Arahato paravitāraṇā⁹ ti?

¹ saha°, S.

² °yutto, S.

³ ekādisi, P.S.₂; kocisi, S.

⁴ pakāsanetta, S.

⁵ na tattha kiṃ, M.; kiṃ kaṅkhāti, P.S.S.₂.

⁶ titiṇṇa°, P.; nattiṇṇa°, S.

⁷ vicikicchānani, P.

⁸ passāma, S.

⁹ pari°, P.

Āmantā.

Arahā paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū¹ na jānāti, na passati, sammulho² asampajāno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā na paraneyyo, na parapattiyo, na parapaccayo, na parapaṭibaddhabhū jānāti, passati, asammulho sampajāno ti?

Āmantā.

Hañci Arahā na paraneyyo, na parapattiyo, na parapaccayo, na parapaṭibaddhabhū jānāti, passati, asammulho sampajāno, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

2. Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, so ca paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū na jānāti, na passati, asammulho sampajāno ti?

Āmantā.

Atthi Arahato paravitāraṇā, so ca paraneyyo parapattiyo parapaccayo parapaṭibaddhabhū na jānāti, na passati, asammulho sampajāno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi Arahato paravitāraṇā, so ca na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū jānāti, passati, asammulho sampajāno ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, so ca na paraneyyo na parapattiyo na parapaccayo na parapaṭibaddhabhū jānāti, passati, asammulho sampajāno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā, sikkhāya paravitāraṇā, pubbante paravitāraṇā, aparante paravitāraṇā, pubbantāparante paravitāraṇā, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

¹ paraparibuddhābu, P.

² samulho, P.S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā, sikkhāya paravitāraṇā, pubbante paravitāraṇā, aparante paravitāraṇā, pubbantāparante paravitāraṇā, idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

5. Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato paravitāraṇā, atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato paravitāraṇā, n'atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Atthi puthujjanassa paravitāraṇā, n'atthi tassa Satthari paravitāraṇā, Dhamme paravitāraṇā, Saṃghe paravitāraṇā—pe—idappaccayatāpaṭiccasamuppannesu dhammesu paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatinaṃ anuppādadhammo ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgo pahīno ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṃkato āyatinaṃ anuppādadhammo, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

Nanu Arahato doso pahīno—pe—moho pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ tālāvatthukataṃ
anabhāvaṃkataṃ āyatiṃ anuppādadhamman ti?

Āmantā.

Hañci Arahato anottappaṃ pahīnaṃ ucchinnamūlaṃ
tālāvatthukataṃ anabhāvaṃkataṃ āyatiṃ anuppāda-
dhammaṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitā-
raṇā ti.”

7. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—boj-
jhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci Arahato rāgappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no
vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahā-
nāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā ti?

Āmantā.

Hañci anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, no vata
re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

8. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—sacchi-
kātabbaṃ sacchikatan ti?

Āmantā.

Hañci Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchika-
taṃ, no vata re vattabbe “Atthi Arahato paravitāraṇā
ti.”

9. Atthi Arahato paravitāraṇā ti? Sadhammakusa-
lassa Arahato atthi paravitāraṇā, paradhammakusalassa
Arahato n'atthi paravitāraṇā ti.

Sadhammakusalassa Arahato atthi paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato atthi paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paradhammakusalassa Arahato n'atthi paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato n'atthi paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno, moho pahīno —pe—anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappaṃ pahīnaṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sadhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sadhammakusalassa Arahato dosappahānāya—pe—anottappappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvitā, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sadhammakusalassa Arahā vītarāgo vītadoso vīta-moho—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Paradhammakusalassa Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Paraddhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato rāgo pahīno, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paraddhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato doso pahīno—pe—
anottappaṃ pahīnaṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Paraddhammakusalassa Arahato rāgappahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvītā—pe—
anottappapahānāya maggo bhāvito—pe—bojjhaṅgā bhāvītā, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahato anottappappahānāya bojjhaṅgā bhāvītā, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paraddhammakusalassa Arahā vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—
sacchikātabbhaṃ sacchikataṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Sadhammakusalassa Arahā vītarāgo—pe—sacchikātabbhaṃ
sacchikataṃ, n'atthi tassa paravitāraṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nānu vuttaṃ Bhagavatā—“Jānatvāhaṃ Bhikkhave passatō āsavānaṃ khayam vadāmi, no ajānato no apasato. Kiṃ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayoti? Iti rūpaṃ, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā—pe—iti saññā—pe—iti saṃkhārā—pe—iti viññāṇaṃ, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamo ti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayoti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atthi Arahato paravitāraṇā ti."

16. Atthi Arahato paravitāraṇā ti.

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Jānatvāhaṃ Bhikkhave passato āsavānaṃ khayaṃ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiṃ ca Bhikkhave jānato kiṃ passato āsavānaṃ khayō hoti? Idaṃ dukkhaṃ ti Bhikkhave jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhasamudayo ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodho ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti, ayaṃ dukkhanirodha-gāminīpaṭipadā ti jānato passato āsavānaṃ khayō hoti. Evaṃ kho Bhikkhave jānato evaṃ passato āsavānaṃ khayō hotīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atthi Arahato paravitāraṇā ti."

17. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Sabbāṃ Bhikkhave anabhijānaṃ aparijānaṃ avirājayaṃ appajahaṃ abhabbo dukkhakkhāyāya. Sabbañ ca kho Bhikkhave abhijānaṃ parijānaṃ virājayaṃ pajahaṃ bhabbo dukkhakkhāyāyāti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Atthi Arahato paravitāraṇā ti."

18. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

Sahā v'assa dassanasampadāya
Tayas su dhammā jahitā bhavanti
Sakkāyaditṭhi vicikicchitañ ca
Silabbataṃ vāpi yad atthi kiñci,
Catūh' apāyehi ca vippamutto
Cha cābhiñhānāni abhabbo kātun ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

19. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yasmiṃ Bhikkhave sama-ye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhup-udapādi, ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ sabbaṃ taṃ nirodhadhammaṃ ti,’ saha dassanuppādā Bhikkhave ariyasāvakassa tīpi saññojanāni pahiyanti, sakkāyadiṭṭhi vicikicchā sīlabbataparāmāso ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

20. Atthi Arahato paravitāraṇā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Nāhaṃ ¹ gamissāmi pamocanāya ²
Kathamkathim Dhotaka kañci ³ loke,
Dhammañ ca seṭṭhaṃ abhijānamāno
Evaṃ tuvaṃ ⁴ oghaṃ imaṃ taresīti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

21. Na vattabbaṃ “Atthi Arahato paravitāraṇā ti”?

Āmantā.

Nanu Arahato itthipurisānaṃ nāmagottaṃ pare vitāreyyūṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyūṃ, tiṇakaṭṭhava-nappatīnaṃ nāmaṃ pare vitāreyyūṃ ti?

Āmantā.

Hañci Arahato itthipurisānaṃ nāmagottaṃ pare vitāreyyūṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyūṃ, tiṇakaṭṭhava-

¹ nā paraṃ, P.S.S₂.

² pamojanāya, P.S₂.

³ Kathaṃ kathī kenaka kiñci, M.

⁴ duvaṃ, S₂; dhuvaṃ, P.

nappatīnaṃ nāmaṃ pare vitāreyyuṃ, tena vata re vattabbe
“Atthi Arahato paravitāraṇā ti.”

22. Arahato iṭṭhipurisānaṃ nāmagottaṃ pare vitāreyyuṃ, maggāmaggaṃ pare vitāreyyuṃ, tiṇakatṭhavanappa-
tīnaṃ nāmaṃ pare vitāreyyuṃ, atthi Arahato paravitā-
raṇā ti?

Āmantā.

Arahato sotāpattiphalāṃ vā sakadāgāmiphalāṃ vā anā-
gāmiphalāṃ vā arahattaṃ vā pare vitāreyyuṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paravitāraṇakathā

II. 5.

1. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbattha¹ samāpannānaṃ atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbadā samāpannānaṃ atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpanassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbesaṃ samāpannānaṃ atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sabbasamāpattīsu atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Samāpannassa atthi kāyabhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ Sabbatta, P.

Samāpannassa n'atthi kāyabhedo ti?

Āmantā.

Samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Samāpannassa atthi vācā, atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Samāpannassa atthi kāyo, atthi kāyabhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi kāyo, n'atthi kāyabhedo ti?

Āmantā.

Samāpannassa atthi vācā, n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dukkhan ti jānanto dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti?

Āmantā.

Samudayo ti jānanto samudayo ti vācaṃ bhāsātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhan ti jānanto dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti?

Āmantā.

Nirodho ti jānanto nirodho ti vācaṃ bhāsātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhan ti jānanto dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti?

Āmantā.

Maggo ti jānanto maggo ti vācaṃ bhāsātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Samudayo ti jānanto na ca samudayo ti vācaṃ bhāsātīti?

Āmantā.

Dukkhan ti jānanto na ca dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodho ti jānanto na ca nirodho ti vācaṃ bhāsātīti?

Āmantā.

Dukkhan ti jānanto na ca dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggo ti jānanto na ca maggo ti vācaṃ bhāsātīti?

Āmantā.

Dukkhan ti jānanto na ca dukkhan ti vācaṃ bhāsātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Ñāṇaṃ kiṃgocaraṇaṃ ti?

Ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ ti.

Sotaṃ saccagocaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Sotaṃ kiṃgocaraṇaṃ ti?

Sotaṃ saddagocaraṇaṃ ti.

Ñāṇaṃ saddagocaraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Samāpannassa atthi vacībhedo, ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ, sotaṃ saddagocaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ, sotaṃ saddagocaraṇaṃ, no vata re vattabbe “Samāpannassa atthi vacībhedo ti.”

Samāpannassa atthi vacībhedo, ñāṇaṃ saccagocaraṇaṃ, sotaṃ saddagocaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ vedanānaṃ dvinnāṃ saññānaṃ dvinnāṃ cetanānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ¹ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ, vāyokasiṇaṃ, nīlakasiṇaṃ, pītakasiṇaṃ, lohītakasiṇaṃ, odātakasiṇaṃ samāpattiṃ—pe—ākāsānañcāyatanāṃ, viññāṇañcāyatanāṃ, ākiñcaññāyatanāṃ — pe — nevasaññānāsaññāyatanāṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ Paṭhavikasinasamāpatti^o, P.S₂.

9. Paṭhavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci paṭhavīkaṣiṇaṃ samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

Āpokasiṇaṃ—pe—odātakasiṇaṃ samāpattiṃ—pe—ākāsānañcāyatanam, viññāṇañcāyatanam, ākiñcaññāyatanam—pe—nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

10. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ samāpattiṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ dutiyaṃ jhānaṃ—pe—tatiyaṃ jhānaṃ—pe—catuttham jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Lokiyaṃ samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci lokiyaṃ samāpattiṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

Lokiyaṃ paṭhamam jhānaṃ¹ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

¹ paṭhamajjhānaṃ, P.S.S.₂.

Āmantā.

Hañci lokiyaṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

Lokiyaṃ dutiyaṃ—pe—catutthañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Hañci lokiyaṃ dutiyaṃ—pe—catutthañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

12. Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokiyaṃ dutiyaṃ—pe—tatiyaṃ—pe—catutthañ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokiyaṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokiyaṃ dutiyaṃ—pe—catutthañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Lokuttaraṃ paṭhamañ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ dutiyaṃ jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ tatiyaṃ—pe—catuttham jhānaṃ samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ dutiyaṃ jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ paṭhamam jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ tatiyaṃ—pe—catuttham jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ paṭhamam jhānaṃ samāpannassa n'atthi vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Na vattabbaṃ “Samāpannassa atthi vacībhedo ti”?

Āmantā.

Nanu vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā ti?

Āmantā.

Hañci vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, tena vata re vattabbe “Samāpannassa atthi vacībhedo ti.”

15. Vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

Paṭhavikasiṇam paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vitakkavicārā vacīsaṃkhārā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

Āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ, vāyokasiṇaṃ, nīla-kasiṇaṃ, pītakasiṇaṃ, lohita-kasiṇaṃ—pe—odātakasiṇaṃ paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Na vattabbaṃ “Samāpannassa atthi vacībhedo ti”?

Āmantā.

Nanu vitakkasamuṭṭhānā¹ vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā ti?

Āmantā.

Hañci vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, tena vata re vattabbe “Samāpannassa atthi vacībhedo ti.”

17. Vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

Saññāsamūṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, duttiyam jhānaṃ samāpannassa atthi saññā, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vitakkasamuṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, paṭhamam jhānaṃ samāpannassa atthi vitakkavicārā, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

Saññāsamūṭṭhānā vācā vuttā Bhagavatā, tatiyam jhānaṃ—pe—catuttham jhānaṃ, ākāśānañcāyatanam, viññānañcāyatanam, ākiñcaññāyatanam samāpannassa atthi saññā, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

Nanu “paṭhamam jhānaṃ samāpannassa vācā niruddhā hotīti,” atth'eva suttanto ti?

¹ osamuṭṭhānā, P.S.

Āmantā.

Hañci "paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotīti," atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

19. "Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotīti," atth'eva suttanto ti, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

"Dutiyam jhānam samāpannassa vitakkavicārā niruddhā hotīti," atth'eva suttanto ti, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

"Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hotīti," atth'eva suttanto ti, atthi tassa vacībhedo ti?

Āmantā.

"Tatiyam jhānam samāpannassa pīti¹ niruddhā hoti—pe—catuttham jhānam samāpannassa assāsapassāsā niruddhā hoti, ākāśānañcāyatanam samāpannassa rūpa-saññā niruddhā hoti, viññānañcāyatanam samāpannassa ākāśānañcāyatana-saññā niruddhā hoti, ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññānañcāyatana-saññā niruddhā hoti—pe—nevasaññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatana-saññā niruddhā hoti, saññāvedayitanirodham samāpannassa saññā ca vedanā ca niruddhā hotīti," atth'eva suttanto ti, atthi tassa saññā ca vedanā cāti?

Na h'evam vattabbe—pe—

20. Na vattabbam "Samāpannassa atthi vacībhedo ti"?

Āmantā.

Nanu paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭhako² vutto Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭhako vutto Bhagavatā, tena vata re vattabbe "Samāpannassa atthi vacībhedo ti."

21. Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭhako vutto Bhagavatā ti, samāpannassa atthi vacībhedo ti?

Āmantā.

¹ piti, M.

² kaṇṭako, P.; kandako, S₂.

Dutiyassa jhānassa vitakkavicārā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā—pe—tatiyassa jhānassa pīti kaṇṭhako vuttā Bhagavatā—pe—catutthassa jhānassa assāsapassāsā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, ākāśānañcāyatanam samāpannassa rūpasāññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, viññāṇañcāyatanam samāpannassa ākāśānañcāyatanasaññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇañcāyatanasaññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, nevasāññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā kaṇṭhako vuttā Bhagavatā—pe—saññāvedayitanirodham samāpannassa saññā ca vedanā ca kaṇṭhako vuttā Bhagavatā, atthi tassa saññā ca vedanā cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

22. Na vattabham “Samāpannassa atthi vacībhedo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Sikhissa Ānanda Bhagavato Arahato Sammāsambuddhassa abhibhū nāma sāvako brahmaloke ṭhito sahasīloka dhātum¹ sarena viññāpesi.

Ārabbhatha nikkamatha

Yuñjatha² Buddhasāsane,

Dhunātha maccuno senam

Nāḷagāram³ va kuñjaro.

Yo imasmiṃ dhammavinaye

Appamatto viharissati,

Pahāya⁴ jātisaṃsāram

Dukkhass'antam karissatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi samāpannassa atthi vacībhedo ti.

Vacībheda kathā.

II. 6.

1. Dukkhāhāro maggaṅgam⁵ maggapariyāpannan ti?

¹ dasasahassī, M.

² yuñcatha, P.

³ nāḷagāram, P.S.

⁴ pahāti, P.S.

⁵ maggaṃ, P.

Āmantā.

Ye keci “dukkhan ti” vācam bhāsanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ye keci “dukkhan ti” vācam bhāsanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Āmantā.

Bālaputhujjanā “dukkhan ti” vācam bhāsanti, bālaputhujjanā maggaṃ bhāventīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Mātughātakā — pe — pitughātakā, arahantaghātakā, rūhiruppādakā¹ — pe — saṃghabhedakā “dukkhan ti” vācam bhāsanti, saṃghabhedakā maggaṃ bhāventīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Dukkāhārakathā.

II. 7.

1. Ekam cittam divasam tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Upaddhadivaso uppādakkhaṇo,² upaddhadivaso vayakkhaṇo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ekam cittam dve divase tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Divaso uppādakkhaṇo, divaso vayakkhaṇo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ekam cittam cattāro divase tiṭṭhati—pe—atṭha divase tiṭṭhati, dasa divase tiṭṭhati, vīsati divase tiṭṭhati, māsam tiṭṭhati, dve māse tiṭṭhati, cattāro māse tiṭṭhati, atṭha māse tiṭṭhati, dasa māse tiṭṭhati, samvaccharaṃ tiṭṭhati, dve vassāni tiṭṭhati, cattāri vassāni tiṭṭhati, atṭha vassāni tiṭṭhati, dasa vassāni tiṭṭhati, vīsati vassāni tiṭṭhati, timsa vassāni tiṭṭhati, cattārīsa vassāni tiṭṭhati, paññāsa vassāni tiṭṭhati, vassasatam tiṭṭhati, dve vassa-

¹ lohittuppādakā, M.

² khāṇe, P.

satāni tiṭṭhati, cattāri vassasatāni tiṭṭhati, pañca vassasatāni tiṭṭhati, vassasahassaṃ tiṭṭhati, dve vassasahassāni tiṭṭhati, cattāri vassasahassāni tiṭṭhati, aṭṭha vassasahassāni tiṭṭhati, soḷasa vassasahassāni tiṭṭhati, kappam tiṭṭhati, dve kappe tiṭṭhati, aṭṭha kappe tiṭṭhati, soḷasa kappe tiṭṭhati, battimsa kappe tiṭṭhati, catusatṭhi kappe tiṭṭhati, pañca kappasatāni tiṭṭhati, kappasahassaṃ tiṭṭhati, dve kappasahassāni tiṭṭhati, aṭṭha kappasahassāni tiṭṭhati, soḷasa kappasahassāni tiṭṭhati, vīsati kappasahassāni tiṭṭhati, cattārīsa kappasahassāni tiṭṭhati, satṭhikappasahassāni tiṭṭhati,—pe—caturāsīti vassaahasahassāni tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Dve cattārīsa kappasahassāni uppādakkhaṇo, dve cattārīsa kappasahassāni vayakkhaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ekaṃ cittam divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Atth'aññe dhammā ekāhaṃ bahu pi ¹ uppajjitvā nirujjhantīti?

Āmantā.

Te dhammā cittena lahuparivattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Te dhammā cittena lahuparivattā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Nāhaṃ Bhikkhave aññaṃ ekaṃ dhammaṃ pi samanupassāmi evaṃ lahuparivattaṃ yathayidaṃ ² cittam. Yāvañ c'idaṃ Bhikkhave upamā pi na sukarā yāva lahuparivattaṃ cittan ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Te dhammā cittena lahuparivattā ti.”

3. Te dhammā cittena lahuparivattā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Seyyathāpi Bhikkhave

¹ bahuppi, M. ² M. inserts bhikkhave after yathayidaṃ.

makkato¹ araṇṇe pavane caramāno sākhaṃ gaṇhāti, taṃ muñcitvā aṇṇaṃ gaṇhāti, taṃ muñcitvā aṇṇaṃ gaṇhāti, evameva kho Bhikkhave yadidaṃ vuccati “cittaṃ iti pi,” “mano iti pi,” “viññāṇaṃ iti pi,” taṃ rattiya ca divasassa ca aṇṇad eva uppajjati, aṇṇaṃ nirujjhatīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Te dhammā cittena lahupari-vattā ti.”

4. Ekam cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Cakkhuvīññāṇaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sotaviññāṇaṃ—pe—ghānaviññāṇaṃ, jivhāviññāṇaṃ, kāyaviññāṇaṃ, akusalaṃ cittaṃ, rāgasahagataṃ dosasahagataṃ mohasahagataṃ mānasahagataṃ ditṭhisahagataṃ vicikicchāsahagataṃ thīnasahagataṃ uddhaccasahagataṃ ahirikasahagataṃ anottappasahagataṃ cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. Ekam cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Yen’eva cittena cakkhunā rūpaṃ passati, ten’eva cittena sotena saddaṃ suṇāti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya rasaṃ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati—pe—manasā dhammaṃ vijānāti—pe—yen’eva cittena manasā dhammaṃ vijānāti, ten’eva cittena cakkhunā rūpaṃ passati—pe—sotena saddaṃ suṇāti, ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya rasaṃ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

6. Ekam cittaṃ divasaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Yen’eva cittena abhikkamati ten’eva cittena paṭikkamati, yen’eva cittena paṭikkamati ten’eva cittena abhikkamati, yen’eva cittena āloketi ten’eva cittena viloketi,

yen'eva cittena viloketi ten'eva cittena āloketi, yen'eva cittena sammiñjeti¹ ten'eva cittena pasāreti, yen'eva cittena pasāreti ten'eva cittena sammiñjetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Manussānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Cātummahārājikānaṃ devānaṃ—pe—Tāvatisānaṃ devānaṃ, Yāmānaṃ devānaṃ, Tusitānaṃ devānaṃ, Nimmānaratīnaṃ devānaṃ, Paranimmitavasavattīnaṃ devānaṃ, Brahmāpārisajjānaṃ devānaṃ, Brahmāparohitānaṃ devānaṃ, Mahābrahmānaṃ devānaṃ, Parittābhānaṃ devānaṃ, Appamāṇābhānaṃ devānaṃ, Ābhassarānaṃ devānaṃ, Parittasubhānaṃ devānaṃ, Appamāṇasubhānaṃ devānaṃ, Subhakiṇṇānaṃ devānaṃ, Vehapphalānaṃ devānaṃ, Avihānaṃ devānaṃ, Atappānaṃ devānaṃ, Sudassānaṃ devānaṃ, Sudassīnaṃ devānaṃ—pe—Akaniṭṭhānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ vīsati kappasahassāni āyupparamāṇaṃ, ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ vīsati kappasahassāni tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Manussānaṃ vassasataṃ āyupparamāṇaṃ, manussānaṃ ekaṃ cittaṃ vassasataṃ tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ vīsati kappasahassāni āyupparamāṇaṃ, ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ vīsati kappasahassāni tiṭṭhatīti?

Āmantā.

¹ āsamiñjeti, P.

Cātummahārājikānaṃ devānaṃ pañca vassasatāni āyup-
pamāṇaṃ, cātummahārājikānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ
pañca vassasatāni tiṭṭhati—pe—vassasahassaṃ tiṭṭhati,
dve vassasahassāni tiṭṭhati, cattāri vassasahassāni tiṭṭhati,
aṭṭha vassasahassāni tiṭṭhati, soḷasa vassasahassāni tiṭ-
ṭhati, kappassa tatiyabhāgaṃ tiṭṭhati, upaḍḍhakappaṃ
tiṭṭhati, ekaṃ kappaṃ tiṭṭhati, dve kappe tiṭṭhati, cattāro
kappe tiṭṭhati, aṭṭha kappe tiṭṭhati, soḷasa kappe tiṭṭhati,
battimsa kappe tiṭṭhati, catusatthi kappe tiṭṭhati, pañca
kappasatāni tiṭṭhati, kappasahassaṃ tiṭṭhati, dve kappas-
ahassāni tiṭṭhati, cattāri kappasahassāni tiṭṭhati, aṭṭha
kappasahassāni tiṭṭhati—pe—Akanitṭhagānaṃ devānaṃ
soḷasa kappasahassāni āyuppamāṇaṃ, Akanitṭhagānaṃ
devānaṃ ekaṃ cittaṃ soḷasa kappasahassāni tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ cittaṃ muhut-
taṃ muhuttaṃ uppajjati, muhuttaṃ muhuttaṃ nirujjha-
tīti?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanūpagā devā muhuttaṃ muhuttaṃ
cavanti, muhuttaṃ muhuttaṃ uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ ekaṃ cittaṃ
yāvatāyukaṃ tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanūpagā devā yen'eva cittena uppajjanti,
ten'eva cittena cavantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cittaṭṭhikathā.

II. 8.

1. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā¹ kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nanu atthi sukhā vedanā, kāyikaṃ sukhaṃ, cetasikaṃ

¹ anodhiṃ katvā, M.

sukhaṃ, dibbaṃ sukhaṃ, mānusaṃ sukhaṃ, lābha-sukhaṃ, sakkārasukhaṃ, yānasukhaṃ, sayanasukhaṃ, issariyasukhaṃ, adhipaccasukhaṃ, gīhisukhaṃ, sāmāñña-sukhaṃ, sāsavaṃ sukhaṃ, anāsavaṃ sukhaṃ, upadhi-sukhaṃ, nirupadhisukhaṃ, sāmisaṃ sukhaṃ, nisāmisaṃ sukhaṃ, sappitikaṃ sukhaṃ, nippitikaṃ sukhaṃ, jhāna-sukhaṃ, vimuttasukhaṃ, kāmasukhaṃ, nekkhammasukhaṃ, pavivekasukhaṃ, upasamasukhaṃ, sambodhisukhaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi sukhā vedanā—pe—sambodhisukhaṃ, no vata re vattabbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

2. Na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sabbam Bhikkhave ādittaṃ. Kiñ ca Bhikkhave sabbam ādittaṃ? Cakkhuṃ Bhikkhave ādittaṃ, rūpā ādittā, cakkhuviññāṇam ādittaṃ, cakkhusamphasso āditto, yaṃ p’idaṃ^{*} cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi ādittaṃ. Kena ādittaṃ?² Rāgagginā dosagginā mohagginā ādittaṃ, jātiyā jarāmarañena, sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittan ti vadāmi. Sotaṃ ādittaṃ, saddā ādittā—pe—ghāṇam ādittaṃ, gandhā ādittā—pe—jivhā ādittā, rasā ādittā—pe—kāyo āditto, phoṭṭhabbā ādittā—pe—mano āditto, dhammā ādittā, manoviññāṇam ādittaṃ, manosamphasso āditto, yaṃ p’idaṃ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, taṃ pi ādittaṃ. Kena ādittaṃ? Rāgagginā dosagginā mohagginā ādittaṃ, jātiyā jarāmarañena, sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittan ti vadāmi.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

^{*} yaṃ idaṃ, M.

² P.S.S.₂ omit Kena ādittaṃ.

Tena hi sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.

3. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nānu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc’ime Bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, sota-viññeyyā saddā—pe—ghānaviññeyyā gandhā—pe—jivhā-viññeyyā rasā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā: ime kho Bhikkhave pañca kāmaguṇā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

4. Na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti”?

Āmantā.

Nānu vuttaṃ Bhagavatā—“Lābhā vo¹ Bhikkhave, suladdhaṃ vo² Bhikkhave, khaṇo vo paṭividdho brahmācariyavāsāya. Diṭṭhā mayā Bhikkhave cha phassāyatānikā nāma nirayā, tattha yaṃ kiñci cakkhunā rūpaṃ passati, anīṭṭharūpaṃ ñeva passati, no iṭṭharūpaṃ; akantarūpaṃ ñeva passati, no kantarūpaṃ; amanāparūpaṃ ñeva passati, no manāparūpaṃ: yaṃ kiñci sotena sadāyaṃ suṇāti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyati—pe—jivhāya rasaṃ sāyati—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati—pe—manasā dhammaṃ vijānāti, anīṭṭharūpaṃ ñeva vijānāti, no iṭṭharūpaṃ; akantarūpaṃ ñeva vijānāti, no kantarūpaṃ; amanāparūpaṃ ñeva vijānāti, no manāparūpaṃ ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.

5. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nānu vuttaṃ Bhagavatā—“Lābhā vo Bhikkhave, suladdhaṃ vo Bhikkhave, khaṇo vo paṭividdho brahmācariyavāsāya. Diṭṭhā mayā Bhikkhave cha phassāya-

¹ te, P.S₂.

² suladdhan to, P.

tanikā nāma saggā, tattha yaṃ kiñci cakkhunā rūpaṃ passati, iṭṭharūpaṃ ñeva passati, no aniṭṭharūpaṃ; kantarūpaṃ ñeva passati, no akantarūpaṃ; manāparūpaṃ ñeva passati, no amanāparūpaṃ: yaṃ kiñci sotena saddaṃ sunāti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyati—pe—jivhāya rasaṃ sāyati—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusati—pe—manasā dhammaṃ vijānāti, iṭṭharūpaṃ ñeva vijānāti, no aniṭṭharūpaṃ; kantarūpaṃ ñeva passati, no akantarūpaṃ; manāparūpaṃ ñeva passati, no amanāparūpaṃ ti.”
 Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti.”

6. Na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti”?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, sabbe saṃkhārā aniccā ti?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, sabbe saṃkhārā aniccā, tena vata re vattabbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti.”

7. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkulā ti?

Āmantā.

Dānaṃ aniṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhindriyaṃ¹ dukkhavipākaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ—pe—uposatho—pe—bhāvanā—pe—brahmācariyaṃ aniṭṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhindriyaṃ dukkhavipākaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Nanu dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuñña-phalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dānaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuñña-phalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ,

¹ dukkhudrayaṃ, M. always.

no vata re vattabbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

Nanu sīlaṃ—pe—uposatho—pe—bhāvanā—pe—brahmacariyaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti?

Āmantā.

Hañci brahmacariyaṃ iṭṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, no vata re vattabbe “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

8. Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Sukho viveko ¹ tuṭṭhassa
 Sutadhammassa passato
 Abyāpajjaṃ sukhaṃ loke
 Pānabhūtesu saññāmo.
 Sukhā virāgatā loke
 Kāmānaṃ samatikkāmo
 Asmimānassa yo vinayo
 Etaṃ ve paramaṃ sukhaṃ.
 Taṃ sukhena sukhaṃ pattaṃ
 Accantaṃ sukhaṃ eva taṃ
 Tisso vijjā anuppattā
 Etaṃ ve ² paramaṃ sukhaṃ ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Sabbe saṃkhārā anodhikatvā kukkuḷā ti.”

K u k k u ḷ ā k a t h ā.

II. 9.

1. Anupubbābhisamayoti?

Āmantā.

¹ vipāko, P.

² ce, P.

Anupubbena sotāpattimaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbena sotāpattimaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbena sotāpattiphalam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Anupubbābhisamayo ti ?

Āmantā.

Anupubbena sakadāgāmimaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbena sakadāgāmimaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbena sakadāgāmiphalam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Anupubbābhisamayo ti ?

Āmantā.

Anupubbena anāgāmimaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbena anāgāmimaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbena anāgāmiphalam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Anupubbābhisamayo ti ?

Āmantā.

Anupubbena arahattamaggam bhāvetīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Anupubbena arahattamaggam bhāvetīti ?

Āmantā.

Anupubbena arahattaphalam sacchikarotīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

5. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti ?

Sakkāyadiṭṭhiṃ vicikiccham sīlabbataparāmuṣaṃ tadekatṭhe ca kilese catubhāgam jahatīti.

Catubhāgam sotāpanno, catubhāgam na sotāpanno ; catubhāgam sotāpattiphalapatto paṭiladdho adhigato¹

¹ avikato, P.S.₂.

sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā¹ viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī,² Buddhhe aveccappasādena samannāgato, Dhamme—pe—Saṃghe—pe—ariyakantehi sīlehi samannāgato, catubhāgaṃ na ariyakantehi sīlehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Samudayadassanena—pe—nirodhadassanena—pe—maggadassanena kiṃ jahatīti?

Sakkāyaditṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbataparāmāsaṃ tadekatṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ sotāpanno, catubhāgaṃ na sotāpanno; catubhāgaṃ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī, Buddhhe aveccappasādena samannāgato, Dhamme—pe—Saṃghe—pe—ariyakantehi sīlehi samannāgato, catubhāgaṃ na ariyakantehi sīlehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Olārikaṃ kāmarāgaṃ olārikaṃ byāpādaṃ tadekatṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ sakadāgāmī, catubhāgaṃ na sakadāgāmī; catubhāgaṃ sakadāgāmiphalaappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayadassanena — pe — nirodhadassanena — pe — maggadassanena kiṃ jahatīti?

Olārikaṃ kāmarāgaṃ olārikaṃ byāpādaṃ tad ekatṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ sakadāgāmī, catubhāgaṃ na sakadāgāmī; catubhāgaṃ sakadāgāmiphalaappatto paṭiladdho adhigato

¹ phussitvā, P.S.S₂.

² ekabījī, P.S₂.

sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ anāgāmī, catubhāgaṃ na anāgāmī; catubhāgaṃ anāgāmiphalapatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ antarāparinibbāyī¹ — pe — upahaccaparinibbāyī — pe — asaṃkhārāparinibbāyī — pe — asaṃkhārāparinibbāyī — pe — uddhamsoto akanitthagāmī, catubhāgaṃ na uddhamsoto na akanitthagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayadassanena — pe — nirodhadassanena — pe — maggadassanena kiṃ jahatīti?

Aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ anāgāmī, catubhāgaṃ na anāgāmī; catubhāgaṃ anāgāmiphalapatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ antarāparinibbāyī — pe — upahaccaparinibbāyī — pe — asaṃkhārāparinibbāyī — pe — asaṃkhārāparinibbāyī — pe — uddhamsoto akanitthagāmī, catubhāgaṃ na uddhamsoto na akanitthagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkhadassanena kiṃ jahatīti?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ Arahā, catubhāgaṃ na Arahā; catubhāgaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na

¹ °parinibbāyi, P.S.S₂.

kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ vītārāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaññojano sammadaññā vimutto ukkhitapaligho saṃkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggalo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhan tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbam pahīnam, bhāvetabbam bhāvitam — pe — sacchikātabbam sacchikatam, catubhāgaṃ sacchikātabbam na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayadassanena — pe — nirodhadassanena — pe — maggadassanena kiṃ jahatīti?

Rūparāgaṃ arūparāgaṃ mānaṃ uddhaccaṃ avijjaṃ tadekaṭṭhe ca kilese catubhāgaṃ jahatīti.

Catubhāgaṃ Arahā, catubhāgaṃ na Arahā; catubhāgaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, catubhāgaṃ na kāyena phusitvā viharati; catubhāgaṃ vītārāgo vītadoso vītamoho katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasaññojano sammadaññā vimutto ukkhitapaligho saṃkiṇṇaparikho abbulhesiko niraggalo ariyo pannaddhajo pannabhāro visaññutto suvijitavijayo, dukkhan tassa pariññātaṃ, samudayo pahīno, nirodho sacchikato, maggo bhāvito, abhiññeyyaṃ abhiññātaṃ, pariññeyyaṃ pariññātaṃ, pahātabbam pahīnam, bhāvetabbam bhāvitam — pe — sacchikātabbam sacchikatam, catubhāgaṃ sacchikātabbam na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dukkham dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Dukkhe diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Nirodhe diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sotāpattiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo maggaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, magge diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Dukkhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, dukkhe diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, magge diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, nirodhe diṭṭhe “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sotāpattiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo dukkhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, dukkhe diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Maggaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, magge diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, nirodhe diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Maggaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo, magge diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Sotāpattiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo dukkhaṃ dakkhanto “paṭipannako ti” vattabbo dukkhe diṭṭhe na vattabbaṃ “phale ṭhito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Nirattiyaṃ¹ dukkhadassanaṃ ti?

¹ nidattiyaṃ, M.; niratṭhiyaṃ, P.S.₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayaṃ dakkhanto — pe — nirodhaṃ dakkhanto
“paṭipannako ti” vattabbo nirodhe diṭṭhe na vattabbaṃ
“phale phito ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Niratthiyaṃ nirodhadassanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Dukkhe diṭṭhe cattāri saccāni diṭṭhāni hontīti?

Āmantā.

Dukkhasaccaṃ cattāri saccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpakkhandhe aniccato diṭṭhe pañcakkhandhā aniccato
diṭṭhā hontīti?

Āmantā.

Rūpakkhandho pañcakkhandhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Cakkhāyatane aniccato diṭṭhe dvādasāyatanāni
aniccato diṭṭhāni hontīti?

Āmantā.

Cakkhāyatanaṃ dvādasāyatanānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhudhātuyā aniccato diṭṭhāya aṭṭhārassa dhātuyo
aniccato diṭṭhā hontīti?

Āmantā.

Cakkhudhātu aṭṭhārassa dhātuyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhundriye aniccato diṭṭhe bāvisatindriyāni aniccato
diṭṭhāni hontīti?

Āmantā.

Cakkhundriyaṃ bāvisatindriyānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Catūhi nāṇehi¹ sotāpattiphalam sacchikarotīti?

Āmantā.

Cattāri sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhahi nāṇehi sotāpattiphalam sacchikarotīti?

Āmantā.

Attha sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasahi nāṇehi sotāpattiphalāṇi sacchikarotīti?

Āmantā.

Dvādasa sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Catucattārīsāya nāṇehi sotāpattiphalāṇi sacchikarotīti?

Āmantā.

Catucattārīsa sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattasattatiyā nāṇehi sotāpattiphalāṇi sacchikarotīti?

Āmantā.

Sattasattati sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Na vattabbaṃ “Anupubbābhisamayo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā — “Seyyathāpi Bhikkhave mahāsamuddo anupubbaninno anupubbapoṇo anupubbapabbhāro na¹ āyataken' eva papāto,² evameva kho Bhikkhave imasmiṃ Dhammavinaye anupubbāsikkhā anupubbakiriyā anupubbapaṭipadā na āyataken' eva aññāpaṭivedho ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi anupubbābhisamayo ti.

18. Na vattabbaṃ “Anupubbābhisamayo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Anupubbena medhāvī

Thokaṃ thokaṃ³ khaṇe khaṇe

Kammāro rajatass'⁴ eva

Niddhame malaṃ attano ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi anupubbābhisamayo ti.

¹ P. omits na.

² pāto, P.

³ thokathokam, P.S.S.₂.

⁴ rajakass'eva, P.S.₂.

19. Anupubbābhisamayo¹ ti?

Āmantā.

Nanvāyasmā Gavampatī thero bhikkhū² etad avoca—
 “Sammukhā me taṃ āvuso Bhagavato suttaṃ, sammukhā
 paṭiggahītaṃ—‘Yo Bhikkhave dukkhaṃ passati, dukkha-
 samudayaṃ pi so passati, dukkhanirodhaṃ pi passati,
 dukkhanirodhagaminipatipadaṃ pi passati. Yo dukkha-
 samudayaṃ passati, dukkhaṃ pi so passati, dukkhaniro-
 dhaṃ pi passati, dukkhanirodhagaminipatipadaṃ pi
 passati. Yo dukkhanirodhaṃ passati, dukkhaṃ pi so
 passati, dukkhasamudayaṃ pi passati, dukkhanirodhagā-
 minipatipadaṃ pi passati. Yo dukkhanirodhagāminipa-
 tīpadaṃ passati, dukkhaṃ pi so passati, dukkhasamuda-
 yaṃ pi passati, dukkhanirodhaṃ pi passatīti.’” Atth’eva
 suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbaṃ, “Anupubbābhisamayo ti.”

20. Anupubbābhisamayo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sahā v’assa dassanasampadāya —pe— cha cābhiṭṭhā-
 nāni abhabbo kātun ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbaṃ “Anupubbābhisamayo ti.”

21. Anupubbābhisamayo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yasmiṃ Bhikkhave sam-
 aye ariyasāvakassa virajaṃ vītamalaṃ dhammacakkhuṃ
 udapādi, ‘yaṃ kiñci samudayadhammaṃ, sabbaṃ taṃ
 nirodhadhammaṃ ti,’ saha dassanuppādā Bhikkhave
 ariyasāvakassa tīṇi saññojanāni pahiyanti, sakkāyaditṭhi,
 vicikicchā, sīlabbataparāmāso ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbaṃ “Anupubbābhisamayo ti.”

Anupubbābhisamayakathā.

¹ M. K. insert na vattaḃbaṃ.² bhikkhu, P.

II. 10.

1. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Lokuttare sote paṭihaññati no lokiye, lokuttarena viññāṇena paṭivijānanti no lokiyena, sāvakā paṭivijānanti no puthujjanā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Buddhassa bhagavato vohāro lokiye sote paṭihaññatīti?

Āmantā.

Hañci Buddhassa bhagavato vohāro lokiye sote paṭihaññati, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

Nanu Buddhassa bhagavato vohāraṃ lokiyena viññāṇena paṭivijānantīti?

Āmantā.

Hañci Buddhassa bhagavato vohāraṃ lokiyena viññāṇena paṭivijānanti, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

Nanu Buddhassa bhagavato vohāraṃ puthujjanā paṭivijānantīti?

Āmantā.

Hañci Buddhassa bhagavato vohāraṃ puthujjanā paṭivijānanti, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

2. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Maggo, phalaṃ, nibbānaṃ, sotāpattimaggo, sotāpatti-phalaṃ, sakadāgāmiimaggo, sakadāgāmi-phalaṃ, anāgāmi-maggo, anāgāmi-phalaṃ, arahattamaggo, arahattaphalaṃ, saṭipatṭhānaṃ, sammappadhānaṃ, iddhipādā, indriyaṃ, balaṃ, bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇantīti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo sotaviññeyyo, sotasmim paṭihaññati, sotassa āpātham¹ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchatīti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchatī, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

4. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāre rajjeyyun² ti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo rāgaṭṭhānīyo, rājanīyo, kamanīyo, maḍanīyo, bandhanīyo, mucchanīyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na rāgaṭṭhānīyo, na rājanīyo, na kamanīyo, na maḍanīyo, na bandhanīyo, na mucchanīyo ti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na rāgaṭṭhānīyo, na rājanīyo, na kamanīyo, na maḍanīyo, na bandhanīyo, na mucchanīyo, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

5. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāram dusseyyun ti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo dosaṭṭhānīyo, kopaṭṭhānīyo, paṭighaṭṭhānīyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na dosaṭṭhānīyo, na kopaṭṭhānīyo, na paṭighaṭṭhānīyo ti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na dosaṭṭhānīyo, na kopaṭṭhā-

niyo, na paṭighaṭṭhāniyo, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

6. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa bhagavato vohāre muyheyyun¹ ti?

Āmantā.

Lokuttaro dhammo mohaṭṭhāniyo, aññāṇakaraṇo, acakkhukaraṇo, paññānirodhiko, vighātapakkhiko, anibbānasamvattaniko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu lokuttaro dhammo na mohaṭṭhāniyo, na aññāṇakaraṇo, na acakkhukaraṇo, paññāvuddhiko,² avighātapakkhiko, nibbānasamvattaniko ti?

Āmantā.

Hañci lokuttaro dhammo na mohaṭṭhāniyo, na aññāṇakaraṇo, na acakkhukaraṇo, paññāvuddhiko, avighātapakkhiko, nibbānasamvattaniko, no vata re vattabbe “Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti.”

7. Buddhassa bhagavato vohāro lokuttaro ti?

Āmantā.

Ye keci Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ye keci Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, sabbe te maggaṃ bhāventīti?

Āmantā.

Bālaputhujjanā Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, bālaputhujjanā maggaṃ bhāventīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātughātakā — pe — pitughātakā, arahantaghātakā, ruhiruppādakā³—pe—saṃghabhedakā Buddhassa bhagavato vohāraṃ suṇanti, saṃghabhedakā maggaṃ bhāventīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ muyhantīti, P.S.S₂.

² buddhiko, P.S₂.

³ lohituppādakā, P.S₂.

8. Labbhā sovaṇṇayāya¹ laṭṭhiyā dhañṇapuñjo pi suvaṇṇapuñjo pi ācikkhitun ti?

Āmantā.

Evameva Bhagavā lokuttarena vohārena lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharatīti.

Labbhā elañḍiyāya² laṭṭhiyā dhañṇapuñjo pi suvaṇṇapuñjo pi ācikkhitun ti?

Āmantā.

Evameva Bhagavā lokiyena vohārena lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharatīti.

9. Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti?

Āmantā.

Lokiyaṃ voharantassa so lokiye sote paṭihañṇati, lokuttaraṃ voharantassa lokuttare sote paṭihañṇati; lokiyaṃ voharantassa lokiyena viññāṇena paṭivijānanti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttarena viññāṇena paṭivijānanti; lokiyaṃ voharantassa puthujjanā paṭivijānanti lokuttaraṃ voharantassa sāvakā paṭivijānantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Na vattabbaṃ “Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharatīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā lokiyaṃ pi lokuttaraṃ pi dhammaṃ voharati, tena vata re vattabbe “Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti.”

11. Buddhassa bhāgavato vohāro lokiyaṃ voharantassa lokiyo hoti, lokuttaraṃ voharantassa lokuttaro hotīti?

Āmantā.

Maggaṃ voharantassa maggo hoti, amaggaṃ voharan-

¹ sovaṇṇamayāya, M.K.

² elañḍhatiyāya, P.; elañḍhayāya, S₂.

tassa amaggo hoti; phalaṃ voharantassa phalaṃ hoti, aphalaṃ voharantassa aphalaṃ hoti; nibbānaṃ voharantassa nibbānaṃ hoti, anibbānaṃ voharantassa anibbānaṃ hoti; saṃkhataṃ voharantassa saṃkhataṃ hoti, asaṃkhataṃ voharantassa asaṃkhataṃ hoti; rūpaṃ voharantassa rūpaṃ hoti, arūpaṃ voharantassa arūpaṃ hoti; vedanaṃ voharantassa vedanā hoti, avedanāṃ voharantassa avedanā hoti; saññaṃ voharantassa saññā hoti, asaññaṃ voharantassa asaññā hoti; saṃkhāre voharantassa saṃkhārā honti, asaṃkhāre voharantassa asaṃkhārā honti; viññānaṃ voharantassa viññānaṃ hoti, aviññānaṃ voharantassa aviññānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vohāra kathā.

II. 11.

1. Dve nirodhā ti?

Āmantā.

Dve ¹ dukkhanirodhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve dukkhanirodhā ti?

Āmantā.

Dve nirodhasaccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti?

Āmantā.

Dve dukkhasaccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti?

Āmantā.

Dve samudayasaccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti?

Āmantā.

---

¹ P.S.S₂. omit dve.

Dve maggasaccānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nirodhasaccānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni ¹—pe—dve leṇāni, dve saraṇāni, dve parāyanāni, dve accutāni, ² dve amatāni—pe—, dve nibbānānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nibbānānīti ?

Āmantā.

Atthi dvinnam nibbānānam uccanīcatā hīnapaṇītatā ukkaṃsāvakaṃso sīmā vā bhedo vā rāji vā antarīkā ³ vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dve nirodhā ti ?

Āmantā.

Nanu appaṭisaṃkhāniruddhe ⁴ saṃkhāre paṭisaṃkhānirodhenti ?

Āmantā.

Hañci appaṭisaṃkhāniruddhe saṃkhāre paṭisaṃkhānirodhenti, no vata re vattabbe “Dve nirodhā ti.”

3. Na vattabbaṃ “Dve nirodhā ti” ?

Āmantā.

Nanu appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā, paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā ti ?

Āmantā.

Hañci appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā, paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā accantabhaggā, tena vata re vattabbe “Dve nirodhā ti.”

4. Dve nirodhā ti ?

Āmantā.

Paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā ariyamaggaṃ āgamma ⁵ niruddhā ti ?

Āmantā.

¹ tāṇāni, P.

² accuttāni, P.

³ anantarīkā, P.; anantarikā, S₂.

⁴ °ddhā, P.

⁵ āraṃma, P.S₂.

Appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā ariyamaggaṃ āgama
niruddhā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Dve nirodhā ti ?

Āmantā.

Paṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā na puna uppajantīti ?

Āmantā.

Appaṭisaṃkhāniruddhā saṃkhārā na puna uppajantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Dve nirodhā ti.”

Nirodhakathā

Tassa uddānaṃ

Parūpahāro, Aññānaṃ, Kaṃkhā, Paravitāraṇā,
Vacībhedo, Dukkahāro, Thiti, Kukkulā, Saṃkhārā,
Eko abhisamayo, Eko vohāro, Eko nirodho ti.

Dutiyo Vaggo.

III. 1.

1. Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Tathāgatabalaṃ sāvakabalaṃ, sāvakabalaṃ Tathāgatabalan¹ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Taṇ ñeva Tathāgatabalaṃ taṃ sāvakabalaṃ, taṃ sāvakabalaṃ taṃ Tathāgatabalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Yādisaṃ Tathāgatabalaṃ, tādisaṃ sāvakabalaṃ; yādisaṃ sāvakabalaṃ, tādisaṃ Tathāgatabalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Yādiso Tathāgatassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhānaṃ dhammadesanā, tādiso sāvakassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhānaṃ dhammadesanā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Tathāgato Jīno Satthā Sammāsambuddho Sabbaññū Sabbadassāvī² Dhammasāmi Dhammapaṭisaraṇo ti?

Āmantā.

Sāvako Jīno Satthā Sammāsambuddho Sabbaññū Sabbadassāvī Dhammasāmi Dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Tathāgato anuppannassa maggassa uppādetā asaṇjātassa

¹ P.S.S., omit Tathāgatabalan ti.

² °dayāvi, P.

maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā
maggaññū maggavidū maggakovidō¹ ti?

Āmantā.

Sāvako anuppannassa maggassa uppādetā asañjātassa
maggassa sañjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā
maggaññū maggavidū maggakovidō ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathā-
gatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Sāvako sabbaññū sabbadassāvī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sāvako ñhānāñhānaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako ñhānāñhānaṃ jānāti, tena vata re vattabbe
“Ñhānāñhānaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

5. Sāvako atītānāgatapaccuppannānaṃ kammasamā-
dānānaṃ ñhānaso hetuso vipākaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako atītānāgatapaccuppannānaṃ kamma-
samādānānaṃ ñhānaso hetuso vipākaṃ jānāti, tena vata
re vattabbe “Atītānāgatapaccuppannānaṃ kammasamā-
dānānaṃ ñhānaso hetuso vipākaṃ yathābhūtaṃ ñāṇaṃ
Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

6. Sāvako sabbatthagāminipaṭipadaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako sabbatthagāminipaṭipadaṃ jānāti, tena
vata re vattabbe “Sabbatthagāminipaṭipadaṃ yathā-
bhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti.”

7. Sāvako anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ jānāti,
tena vata re vattabbe “Anekadhātuṃ nānādhātuṃ lokaṃ
yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ
ti.”

8. Sāvako sattānaṃ nānādhimuttikataṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako sattānaṃ nānādhimuttikataṃ jānāti, tena vata re vattabbe "Sattānaṃ nānādhimuttikataṃ yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti."

9. Sāvako jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṃ¹ saṃkilesaṃ vohānaṃ vuṭṭhānaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṃ saṃkilesaṃ vohānaṃ vuṭṭhānaṃ jānāti, tena vata re vattabbe "Jhānavimokkhasamādhisamāpattīnaṃ saṃkilesaṃ vohānaṃ vuṭṭhānaṃ yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti."

10. Sāvako pubbenivāsānussatiṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako pubbenivāsānussatiṃ jānāti, tena vata re vattabbe "Pubbenivāsānussatiṃ yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti."

11. Sāvako sattānaṃ cutūpapātaṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci sāvako sattānaṃ cutūpapātaṃ jānāti, tena vata re vattabbe "Sattānaṃ cutūpapātaṃ yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti."

12. Nanu Tathāgatassāpi² āsavā khīṇā, sāvakassāpi āsavā khīṇā ti?

Āmantā.

Atthi kiñci nānākaraṇaṃ Tathāgatassa vā sāvakassa vā āsavakkhayena vā āsavakkhayaṃ vimuttiyā vā vimuttīti? N'atthi.

Hañci n'atthi kiñci nānākaraṇaṃ Tathāgatassa vā sāvakassa vā āsavakkhayena vā āsavakkhayaṃ vimuttiyā vā vimutti, tena vata re vattabbe "Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti."

13. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ ñānaṃ Tathāgatabalaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

¹ vimokha^o, P.S.₂.

² Tathāgatassāti, P.S.₂.

Āmantā.

Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathā-
gatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathā-
gatabalaṃ sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvaka-asādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Thānāthāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvakasādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ
sāvakaśādhāraṇaṃ ti?

Āmantā.

Indriyaparopariyattaṃ yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgata-
balaṃ sāvakaśādhāraṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Balakaṭṭhā.

III. 2.

1. Thānāṭṭhāne yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ
ariyaṃ ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpat-
tiphalaṃ sakadāgāmiṃmaggo sakadāgāmiṃphalaṃ anāgāmi-
maggo anāgāmiṃphalaṃ arahattamaggo arahattaphalaṃ
saṭipatṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādā indriyaṃ
balaṃ bojjaṅgaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Thānāṭṭhāne yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ
ariyaṃ ti?

Āmantā.

Suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Suññatārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭṭhānañ ca manasikaroti, suññatañ ca manasi-
karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Thānāṭṭhānañ ca manasikaroti, suññatañ ca manasi-
karotīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ
hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhānaṃ ca manasikaroti, appaṇihitaṃ ca manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Thānāṭhānaṃ ca manasikaroti, appaṇihitaṃ ca manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Satipaṭṭhānā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Satipaṭṭhānā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitārammaṇā ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Samnappadhānā, iddhipādā,¹ indriyā, balā, bojjhaṅgā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bojjhaṅgā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitārammaṇā ti?

¹ iddhipādā, P.S.

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā ariyā, na vattabbā “suññatārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā ariyā, na vattabbā “appaṇihitārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ, na vattabbaṃ “suññatārammaṇaṃ —pe— animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Sammappadhānā—pe—bojjhaṅgā ariyā, na vattabbā “appaṇihitārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpatti-phalaṃ sakadāgāmimaggo sakadāgāmiphalaṃ anāgāmimaggo anāgāmiphalaṃ arahattamaggo arahattaphalaṃ satipaṭṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādā indriyaṃ balaṃ bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Suññatārammaṇaṇ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapātaṇ ca manasikaroti, suññataṇ ca manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapātaṇ ca manasikaroti, suññataṇ ca manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṇ ti?

Āmantā.

Animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Appaṇihitārammaṇaṇ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapātaṇ ca manasikaroti, appaṇihitaṇ ca manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapātaṇ ca manasikaroti, appaṇihitaṇ ca manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnaṃ phassānaṃ dvinnaṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Satipaṭṭhānā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Satipaṭṭhānā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitārammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ ñāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Sammappadhānā, iddhipādā, indriyā, balā, boj-
jhaṅgā ariyā suññatārammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bojjhaṅgā ariyā animittārammaṇā—pe—appaṇihitā-
rammaṇā ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nānaṃ Tathā-
gatabalaṃ ariyaṃ, na vattaḃbaṃ “suññatārammaṇaṃ
ti”?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā ariyā, na vattaḃbā “suññatārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ, na vattaḃbaṃ “animittārammaṇaṃ—pe—
appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā ariyā, na vattaḃbā “appaṇihitārammaṇā
ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ, na vattaḃbaṃ “suññatārammaṇaṃ—pe—
animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Sammappadhānā—pe—bojjhaṅgā ariyā, na vattaḃbā
“appaṇihitārammaṇā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgata-
balaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nānaṃ Tathāgatabalaṃ
ariyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ na vattabbaṃ “ ariyaṃ ti ”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ animittārammaṇaṃ—pe—appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Thānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ suññatārammaṇaṃ —pe— animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ appaṇihitārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Tṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “suññatārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “suññatārammaṇaṃ ti”?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Tṭhānāṭhāne yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sattānaṃ cutūpapāte yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “suññatārammaṇaṃ —pe— animittārammaṇaṃ —pe— appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Āsavānaṃ khaye yathābhūtaṃ nāṇaṃ Tathāgatabalaṃ ariyaṃ na vattaḃbaṃ “appaṇihitārammaṇaṃ ti”?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Ariyaṃ ti kathā.

III. 3.

1. Sarāgaṃ cittaṃ vimuccatīti?

Āmantā.

Rāgasahagataṃ rāgasahajātaṃ rāgasamsatṭhaṃ rāgasampayuttaṃ rāgasahabhū rāgānuparivatti akusalaṃ¹ lokiyaṃ sāsavaṃ saññojaniyaṃ ganthaniyaṃ oghaniyaṃ yoganiyaṃ nīvaraṇiyaṃ parāmatṭhaṃ upadāniyaṃ saṃkilesikaṃ² cittaṃ vimuccatīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

¹ kusalaṃ, P.

² saṃkilesiyaṃ, P.S.₂.

Sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ—pe—sasaññaṃ—pe—sacetanaṃ—pe—sapaññaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Saphassaṃ sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ sarāgaṃ—pe—sasaññaṃ sarāgaṃ—pe—sacetanaṃ sarāgaṃ—pe—sapaññaṃ sarāgaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Rāgo ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sadosaṃ cittaṃ vimuccatīti?

Āmantā.

Dosasaḥagataṃ dosasaḥajātaṃ dosasaṃsaṭṭhaṃ dosa-sampayuttaṃ dosasaḥabhū dosānuparivatti akusalaṃ lokiyaṃ sāsavaṃ saññojanīyaṃ ganthanīyaṃ oghanīyaṃ yoganiyaṃ nīvaraṇīyaṃ parāmaṭṭhaṃ upādānīyaṃ saṃkilesikaṃ cittaṃ vimuccatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Sadosaṃ cittaṃ vimuccati, doso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ—pe—sasaññaṃ—pe—sacetanaṃ—pe—sapaññaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Sadosam cittaṃ vimuccati, doso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Saphassaṃ sadosam cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Doso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ sadosaṃ—pe—sasaññaṃ sadosaṃ—pe—sacetanaṃ sadosaṃ—pe—sapaññaṃ sadosaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Doso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Samohaṃ cittaṃ vimuccatīti?

Āmantā.

Mohasahagataṃ mohasahajātaṃ mohasaṃsaṭṭhaṃ mohasampayuttaṃ mohasahabhū mohānuparivatti akusalaṃ lokiyaṃ sāsavaṃ saññojaniyaṃ ganthaniyaṃ oghaniyaṃ yoganiyaṃ nīvaraniyaṃ parāmatṭhaṃ upādāniyaṃ saṃki-lesikaṃ cittaṃ vimuccatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Saphassaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Samohaṃ cittaṃ vimuccati, moho ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ—pe—sasaññaṃ—pe—sacetanaṃ—pe—sapaññaṃ cittaṃ vimuccati, paññā ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Samohaṃ cittaṃ vimuccati, moho ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Saphassaṃ samohaṃ cittaṃ vimuccati, phasso ca cittaṃ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Moho ca cittañ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Savedanaṃ samohaṃ—pe—sasaññaṃ samohaṃ—pe—
sacetanaṃ samohaṃ—pe—sapaññaṃ samohaṃ cittaṃ
vimuccatī, paññā ca cittañ ca ubho vimuccantīti?

Āmantā.

Moho ca cittañ ca ubho vimuccantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Na vattabbaṃ “Sarāgaṃ sadosaṃ samohaṃ cittaṃ
vimuccatīti”?

Āmantā.

Vitarāgaṃ vītadosaṃ vītamohaṃ nikkilesaṃ cittaṃ
vimuccatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sarāgaṃ sadosaṃ samohaṃ cittaṃ vimuccatīti.

Vimuttikathā.

III. 4.

1. Vimuttaṃ vimuccamānaṃ ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ sotāpanno, ekadesaṃ na sotāpanno; eka-
desaṃ sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchi-
kato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati,
ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati; ekadesaṃ sattak-
khattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī; Buddhhe aveccappasā-
dena samannāgato, Dhamme—pe—Saṃghe—pe—ariya-
kantehi silehi samannāgato, ekadesaṃ ariyakantehi silehi
na samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ sakadāgāmī, ekadesaṃ na sakadāgāmī; ekadesaṃ sakadāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ anāgāmī, ekadesaṃ na anāgāmī; ekadesaṃ anāgāmiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ na kāyena phusitvā viharati; ekadesaṃ antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasaṃkhārāparinibbāyī, uddhamsoṭo akaniṭṭhagāmī, ekadesaṃ na uddhamsoṭo na akaniṭṭhagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ekadesaṃ vimuttaṃ, ekadesaṃ avimuttan ti?

Āmantā.

Ekadesaṃ Arahā, ekadesaṃ na Arahā; ekadesaṃ arahattappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharati, ekadesaṃ kāyena na phusitvā viharati; ekadesaṃ vītarāgo vītadoso vītamoho—pe—ekadesaṃ sacchikātabbaṃ sacchikataṃ, ekadesaṃ sacchikātabbaṃ na sacchikatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Vimuttaṃ vimuccamānan ti?

Āmantā.

Uppādakkhaṇe vimuttaṃ, vayakkhaṇe¹ vimuccamānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Vimuttaṃ vimuccamānan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tassa evaṃ jānato evaṃ passato kāṃāsavā pi cittaṃ vimuccati, bhavāsavā pi cittaṃ vimuccati, avijjāsavā pi cittaṃ vimuccatīti.” Atth'eva suttanto ti?

¹ bhaṅgakkhaṇe, M.

Āmantā.

Tena hi vimuttaṃ vimuccamānan ti.

7. Vimuttaṃ vimuccamānan ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"So evaṃ samāhite cittaṃ parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneṇjappatte āsavānaṃ khaya-nāṇāya cittaṃ abhininnāmetīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Vimuttaṃ vimuccamānan ti."

8. Atthi cittaṃ vimuccamānan ti?

Āmantā.

Atthi cittaṃ rajjamānaṃ dussamānaṃ muyhamānaṃ kilissamānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu rattaṇ c'eva arattaṇ ca, duṭṭhaṇ c'eva aduṭṭhaṇ ca, muḷhaṇ c'eva amuḷhaṇ ca, chinnaṇ c'eva achinnaṇ ca, bhinnaṇ c'eva abhinnaṇ ca, kataṇ c'eva akataṇ cāti?

Āmantā.

Hañci rattaṇ c'eva arattaṇ ca, duṭṭhaṇ c'eva aduṭṭhaṇ ca, muḷhaṇ c'eva amuḷhaṇ ca, chinnaṇ c'eva achinnaṇ ca, bhinnaṇ c'eva abhinnaṇ ca, kataṇ c'eva akataṇ ca, no vata re vattabbe "Atthi cittaṃ vimuccamānan ti."

Vimuccamānakathā.

III. 5.

1. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyutṭhānaṃ pahīnan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo sotāpanno sotāpattiphalappatto paṭiladdho adhigato sacchikato upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyutṭhānaṃ pahīnan ti?

Āmantā.

Atthamako puggalo sotāpanno sotāpattiphalappatto—
pe—kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahī-
nan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhānusayo pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnan
ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlab-
bataparāmāso pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ
pahīnan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchānusayo pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ
pahīnan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhānusayo—pe—sīlabba-
parāmāso pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthamakassa puggalassa diṭṭhānusayo appahīno ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ appahī-
nan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa diṭṭhānusayo appahīno ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ
appahīnan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlab-
bataparāmāso appahīno ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ appahīnan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa sīlabbataparāmāso appahīno ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ appahīnan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappahānāya maggo bhāvito ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappahānāya satipaṭṭhānā bhāvitā — pe — sammappadhānā — pe — bojhaṅgā bhāvitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnan ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānappahānāya maggo bhāvito — pe — bojhaṅgā bhāvitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappahānāya maggo abhāvito ti?

Āmantā.

Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena — pe — saṃkilesikenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānappahānāya satipaṭṭhānā — pe — bojhaṅgā abhāvitā ti?

Āmantā.

Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena — pe — saṃkilesikenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhāna-
maggo abhāvito—pe—bojjhaṅgā abhāvitā

Āma...

Amaggena pahīnaṃ lokiyena sāsavena—pe—saṃkilesi-
kenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbam “Atthamakassa puggalassa diṭṭhipa-
riyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti”?

Āmantā.

Uppajjissatīti? N'uppajjissatīti.

Hañci n'uppajjissati, tena vata re vattabbe “Atthama-
kassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti.”

8. Na vattabbam “Atthamakassa puggalassa vicikicchā-
pariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ ti”?

Āmantā.

Uppajjissatīti? N'uppajjissatīti.

Hañci n'uppajjissati, tena vata re vattabbe “Attha-
makassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ pahīnaṃ
ti.”

9. Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ n'up-
pajjissatīti katvā, pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa diṭṭhānusayo n'uppajjissatīti
katvā, pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ n'uppaj-
jissatīti katvā, pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlab-
bataparāmāso n'uppajjissatīti katvā, pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Atthamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ
n'uppajjissatīti katvā, pahīnaṃ ti?

Āmantā.

Atthamakassa puggalassa vicikicchānusayo—pe—sīlab-
bataparāmāso n'uppajjissatīti katvā, pahīno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ
n'uppajjissatīti katvā, paḥīnaṃ ti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ n'uppajjis-
satīti katvā, paḥīnaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ
n'uppajjissatīti katvā, paḥīnaṃ ti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa vicikicchāpariyuṭṭhānaṃ n'up-
pajjissatīti katvā, paḥīnaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakakathā.

III. 6.

1. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi viriyindriyaṃ—pe—
n'atthi satindriyaṃ—pe—n'atthi samādhindriyaṃ—pe—

n'atthi paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi paññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi viriyaṃ—pe—atthi sati,
atthi samādhī, atthi paññā ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

3. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, atthi manin-
driyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhin-
driyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, atthi manin-
driyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññin-
driyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

4. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi somanassaṃ, atthi
somanassindriyaṃ—pe—atthi jīvitam, atthi jīvitindriyaṃ
ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhin-
driyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi jīvitam, atthi jīvitin-
driyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi viriyaṃ—pe—atthi
paññā, atthi paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

5. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi
saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, n'atthi manin-
driyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhin-
driyaṃ ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi somanassaṃ, n'atthi
somanassindriyaṃ—pe—atthi jīvitam, n'atthi jīvitin-
driyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi mano, n'atthi manindriyaṃ—pe—atthi somanassaṃ n'atthi somanassindriyaṃ—pe—atthi jīvitā, n'atthi jīvitindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo asaddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi viriyindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo kusīto hīnaviriyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi satindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo muṭṭhassati asampajāno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi samādhindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo asaṃhita vibbhantacitto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo duppañño eḷamūgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, sā ca saddhā niyyānikā ti?

Āmantā.

* Hañci aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, sā ca saddhā niyyānikā, no vata re vattabbe “Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi saddhindriyan ti.”

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi viriyaṃ, taṃ ca viriyaṃ niyyānikaṃ—pe—atthi sati, sā ca sati niyyānikā—pe—atthi samādhi, so ca samādhi niyyāniko—pe—atthi paññā, sā ca paññā niyyānikā ti?

Āmantā.

Hañci aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, sā ca paññā niyyānikā, no vata re vattabbe "Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññindriyan ti."

9. Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa—pe—arahattasacchikiriya paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, atthi saddhindriyaṃ—pe—atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhindriyan ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aṭṭhamakassa puggalassa atthi paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa atthi paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Aṭṭhamakassa puggalassa atthi saddhā, n'atthi saddhindriyaṃ—pe—atthi paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa—
pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa atthi
paññā, n'atthi paññindriyan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi pañc'indriyānīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc'imāni Bhikkhave
indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyaṃ, viriyin-
driyaṃ, satindriyaṃ, samādhindriyaṃ, paññindriyaṃ.
Imāni kho Bhikkhave pañc'indriyāni. Imesaṃ kho
Bhikkhave pañcannaṃ indriyānaṃ samattā paripūrattā¹
Arahā hoti. Tato mudutarehi arahattasacchikiriyāya
paṭipanno hoti; tato mudutarehi anāgāmī hoti; tato
mudutarehi anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti;
tato mudutarehi sakadāgāmī hoti; tato mudutarehi saka-
dāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti; tato mudu-
tarehi sotāpanno hoti; tato mudutarehi sotāpattiphalas-
acchikiriyāya paṭipanno hoti. Yassa kho Bhikkhave
imāni pañc'indriyāni sabbena sabbhaṃ sabbathā sabbhaṃ
n'atthi, tam ahaṃ 'bāhiro puthujjanapakkhe² ṭhito ti'
vadāmi.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Aṭṭhamako puggalo bāhiro puthujjanapakkhe ṭhito ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi aṭṭhamakassapuggalassa atthi pañc'indriyānīti.

Aṭṭhamakassa indriyakathā.

III. 7.

1. Maṃsacakkhū dhammupatthaddhaṃ dibbacak-
khū hotīti?

Āmantā.

Maṃsacakkhū dibbacakkhū, dibbacakkhū maṃs-
sacakkhū ti?

¹ paripurato, P.S₂.

² pakkho, P.S₂.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Māṃsacakkhūṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhūṃ
hotīti ?

Āmantā.

Yādisaṃ māṃsacakkhūṃ, tādisaṃ dibbacakkhūṃ;
yādisaṃ dibbacakkhūṃ, tādisaṃ māṃsacakkhūṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Māṃsacakkhūṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhūṃ
hotīti ?

Āmantā.

Taṇ ñeva māṃsacakkhūṃ tam¹ dibbacakkhūṃ, tam
dibbacakkhūṃ tam māṃsacakkhūṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Māṃsacakkhūṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhūṃ
hotīti ?

Āmantā.

Yādiso māṃsacakkhussa visayo ānubhāvo gocaro, tādiso
dibbassa cakkhussa visayo ānubhāvo gocaro ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Māṃsacakkhūṃ dhammupatthaddhaṃ dibbacakkhūṃ
hotīti ?

Āmantā.

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti ?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti ?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti ?

Āmantā.

Pariyāpannaṃ hutvā apariyāpannaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

---

¹ tam om. P.S.S₂.

3. Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dibbacakkhum dhammupatthaddham maṃsacakkhum hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dibbacakkhum dhammupatthaddham paññācakkhum hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dibbacakkhum dhammupatthaddham maṃsacakkhum hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Maṃsacakkhum dhammupatthaddham dibbacakkhum hotīti ?

Āmantā.

Dve'va cakkhūnīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve'va cakkhūnīti ?

Āmantā.

Nanu tīṇi cakkhūni vuttāni Bhagavatā, maṃsacakkhum, dibbacakkhum, paññācakkhun ti ?

Āmantā.

Hañci tīṇi cakkhūni vuttāni Bhagavatā, maṃsacakkhum, dibbacakkhum, paññācakkhum, no vata re vattabbe

“Dve'va cakkhūnīti” ?

Dve'va cakkhūnīti ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā “Tīṇ'imāni Bhikkhave cakkhūni. Katamāni tīṇi ? Maṃsacakkhum, dibbacakkhum, paññācakkhum. Imāni kho Bhikkhave tīṇi cakkhūnīti.”

“ Mamsacakkhum dibbacakkhum
 Paññācakkhum anuttaram,
 Etāni tīni cakkhūni
 Akkhāsi purisattamo.
 Mamsacakkhussa uppādo
 Maggo dibbassa cakkhuno,
 Yathā ca ñāṇam udapādi
 Paññācakkhum anuttaram.
 Tassa cakkhussa paṭilābhā
 Sabbadukkhā pamuccatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Dve'va cakkhūnīti.”

Dibbacakkhukathā.

III. 8.

1. Mamsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ
 hotīti?

Āmantā.

Mamsasotaṃ dibbasotaṃ, dibbasotaṃ mamsasotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mamsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Yādisaṃ mamsasotaṃ, tādisaṃ dibbasotaṃ : yādisaṃ
 dibbasotaṃ, tadisaṃ mamsasotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mamsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Tañ ñeva mamsasotaṃ taṃ dibbasotaṃ, taṃ dibba-
 sotaṃ taṃ mamsasotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mamsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Yādiso mamsacakkhussa visayo ānubhāvo gocaro, tādiso
 dibbassa cakkhussa visayo ānubhāvo gocaro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Upādinnaṃ hutvā anupādinnaṃ hotīti?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmāvacaraṃ hutvā rūpāvacaraṃ hotīti?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacaraṃ hutvā arūpāvacaraṃ hotīti?

Āmantā.

Pariyāpannaṃ hutvā अपरियāpannaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Dibbasotaṃ dhammupatthaddhaṃ maṃsasotaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maṃsasotaṃ dhammupatthaddhaṃ dibbasotaṃ hotīti?

Āmantā.

Ekañ ñeva¹ sotaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekañ ñeva sotaṃ ti?

Āmantā.

Nanu dve sotāni vuttāni Bhagavatā, maṃsasotaṃ dibbasotaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dve sotāni vuttāni Bhagavatā, maṃsasotaṃ dibbasotaṃ, no vata re vattabbe “Ekañ ñeva sotaṃ ti.”

Dibbasotakathā.

¹ Ekaṃ yeva, P.S.S₂.

III. 9.

1. Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Yathākammūpagatañ ca manasikaroti, dibbena cakkhunā rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathākammūpagatañ ca manasikaroti, dibbena cakkhunā rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Ime vata¹ bhonto sattā ti ca manasikaroti, kāyaduc-caritena² samannāgatā ti ca manasikaroti, vacīduc-caritena samannāgatā ti ca manasikaroti, manoduccaritena samannāgatā ti ca manasikaroti, ariyānaṃ upavā-ḍakā ti ca manasikaroti, micchādiṭṭhikā ti ca manasi-
karoti, micchādiṭṭhikammasamādānā ti ca manasikaroti, te kāyassa bhedā paraṃ maraṇā apāyaṃ duggatim vini-pātaṃ nirayaṃ upapannā ti ca manasikaroti, ime vā pana bhonto sattā ti ca manasikaroti, kāyasucaritena³ saman-nāgatā ti ca manasikaroti, vacīsucaritena samannāgatā ti ca manasikaroti, manosucaritena samannāgatā ti ca manasikaroti, ariyānaṃ anupavāḍakā ti ca manasikaroti, sammādiṭṭhikā ti ca manasikaroti, sammādiṭṭhikamma-samādānā ti ca manasikaroti, te kāyassa bhedā paraṃ maraṇā sugatim saggaṃ lokaṃ upapannā ti ca manasi-
karoti, dibbena cakkhunā rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Ime vata bhonto sattā ti ca manasikaroti,—pe—, te

¹ tam, P.

² carite, P.S.

³ duc-caritena, P.

kāyassa bhedā param maraṇā sugatiṃ saggaṃ lokam upa-
pannā ti ca manasikaroti, dibbena cakkhunā rūpaṃ pas-
satīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānam dvinnam cittānam samodhaṇam
hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Atthi koci adibbacakkhuko dibbacakkhum appaṭiladdho¹
anadhigato asacchikato yathākammūpagataṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci adibbacakkhuko dibbacakkhum appaṭi-
laddho anadhigato asacchikato yathākammūpagataṃ
jānāti, no vata re vattabbe “Yathākammūpagataṃ
ñāṇaṃ dibbacakkhun ti.”

4. Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ jānātīti?

Āmantā.

Hañci āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ jānāti,
no vata re vattabbe “Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dibba-
cakkhun ti.”

5. Āyasmā Sāriputto yathākammūpagataṃ jānātīti?

Āmantā.

Atth'āyasmato Sāriputtassa dibbacakkhun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atth'āyasmato Sāriputtassa dibbacakkhun ti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Sāriputto etad avoca—

“N'eva pubbenivāsāya
Nāpi dibbassa cakkhuno
Cetopariyāya iddhiyā
Sotadhātuvisuddhiyā
Cutiyā upapattiyā
Paṇidhī me na vijjatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Yathākammūpagataṃ ñāṇaṃ dībbacakkhū ti."

Yathākammūpagatāñāṇakathā.

III. 10.

1. Atthi devesu saṃvaro ti?

Āmantā.

Atthi devesu asaṃvaro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi devesu asaṃvaro ti?

Āmantā.

N'atthi devesu saṃvaro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Nanu asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro ti?

Āmantā.

Atthi devesu asaṃvaro, yamhā asaṃvarā¹ saṃvaro sīlaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe.

Ājānāhi niggahaṃ: hañci asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro, tena vata re vattabbe "Atthi devesu asaṃvaro, yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro,' no ca vattabbe 'atthi devesu asaṃvaro yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti,' " micchā.

No ce pana vattabbe "Atthi devesu asaṃvaro yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti," no vata re vattabbe "Asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro ti."

Yaṃ tattha vadesi "Vattabbe kho 'asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ, atthi devesu saṃvaro,' no ca vattabbe 'atthi devesu asaṃvaro yamhā asaṃvarā saṃvaro sīlaṃ ti,' " micchā.

¹ asaṃvaro, P.

3. Atthi manussesu saṃvaro, atthi tattha asaṃvaro ti ?
Āmantā.

Atthi devesu saṃvaro, atthi tattha asaṃvaro ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu saṃvaro, n'atthi tattha asaṃvaro ti ?

Āmantā.

Atthi manussesu saṃvaro, n'atthi tattha asaṃvaro ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇīti ?

Āmantā.

Atthi devesu pāṇātipāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā verama-
ṇīti ?

Āmantā.

Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. N'atthi devesu pāṇātipāto ti ?

Āmantā.

N'atthi devesu pāṇātipātā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti ?

Āmantā.

N'atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā verama-
ṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi manussesu pāṇātipātā veramaṇī, atthi tattha
pāṇātipāto ti ?

Āmantā.

Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇī, atthi tattha pāṇāti-
pāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi manussesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā vera-
maṇī, atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti ?

Āmantā.

Atthi devesu surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇī,
atthi tattha surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atthi devesu pāṇātipātā veramaṇī, n'atthi tattha pāṇātipāto ti?

Āmantā.

Atthi mañussesu pāṇātipātā veramaṇī, n'atthi tattha pāṇātipāto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu surāmerayamajjapamādatṭhānā veramaṇī, n'atthi tattha surāmerayamajjapamādatṭhānan ti?

Āmantā.

Atthi manussesu surāmerayamajjapamādatṭhānā veramaṇī, n'atthi tattha surāmerayamajjapamādatṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. N'atthi devesu saṃvaro ti?

Āmantā.

Sabbe devā pāṇātipātino adinnādāyino kāmesu micchācarino musāvādino surāmerayamajjapamādatṭhāyino ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atthi devesu saṃvaro ti.

Saṃvara kathā.

III. 11.

1. Asaññasattesu saññā atthīti?

Āmantā.

Saññabhavo¹ saññagati saññasattāvāso saññasamsāro saññayoni saññattabhāvapaṭilābho² ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasamsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasamsāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Asaññasattesu saññā atthīti.”

2. Asaññasattesu saññā atthīti?

¹ saññāsavo, P.

² attatāvapaṭilābho, P.S.₂.

Āmantā.

Pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu ekavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci ekavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Asaññasattesu saññā atthīti.”

3. Asaññasattesu saññā atthīti?

Āmantā.

Tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussesu saññā atthi, so ca saññabhavo saññagati saññasattāvāso saññasasāro saññayoni saññattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññasattesu saññā atthi, so ca saññabhavo saññagati saññasattāvāso saññasasāro saññayoni saññattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussesu saññā atthi, so ca pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññasattesu saññā atthi, so ca pañcavokārabhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manussesu saññā atthi, tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Asaññasattesu saññā atthi, tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Asaññasattesu saññā atthi, so ca asaññabhavo asaññagati asaññasattāvāso asaññasasāro asaññayoni asaññattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Manussesu saññā atthi, so ca asaññabhavo—pe—asaññātabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattesu saññā atthi, so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Manussesu saññā atthi, so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattesu saññā atthi, na ca tāya saññāya saññākarāṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Manussesu saññā atthi, na ca tāya saññāya saññākaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Asaññasattesu saññā atthīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Santi Bhikkhave Asaññasattā nāma devā, saññuppadā ca pana te devā tamhā kāyā cavantīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Asaññasattesu saññā atthīti.

6. Asaññasattesu saññā atthīti?

Kañci kāle atthi kañci kāle n'atthīti.

Kañci kāle saññasattā, kañci kāle asaññasattā; kañci kāle saññabhavo, kañci kāle asaññabhavo; kañci kāle pañcavokārabhavo, kañci kāle ekavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Asaññasattesu saññā kañci kāle atthi, kañci kāle n'atthīti?

Āmantā.

Kaṃ kālaṃ atthi, kaṃ kālaṃ n'atthīti?

Cutikāle uppattikāle atthi, ṭhitikāle n'atthīti.

Cutikāle ca uppattikāle saññasattā, ṭhitikāle asaññasattā; cutikāle uppattikāle saññabhavo, ṭhitikāle asaññabhavo; cutikāle uppattikāle pañcavokārabhavo, ṭhitikāle ekavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaṇṇakathā.

III. 12.

1. Nevasaṇṇānāsaṇṇāyatane na vattabbaṃ “Saṇṇā atthīti”?

Āmantā.

Asaṇṇabhavo asaṇṇagati asaṇṇasattāvāso asaṇṇasaṃsāro asaṇṇayoni asaṇṇattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci asaṇṇabhavo asaṇṇagati—pe—asaṇṇattabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Nevasaṇṇānāsaṇṇāyatane na vattabbaṃ ‘Saṇṇā atthīti.’”

2. Nevasaṇṇānāsaṇṇāyatane na vattabbaṃ “Saṇṇā atthīti”?

Āmantā.

Ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Nevasaṇṇānāsaṇṇāyatane na vattabbaṃ ‘Saṇṇā atthīti.’”

3. Asaṇṇasattesu na vattabbaṃ “Saṇṇā atthi,” so ca asaṇṇabhavo asaṇṇagati asaṇṇasattāvāso asaṇṇasaṃsāro asaṇṇayoni asaṇṇattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Nevasaṇṇānāsaṇṇāyatane na vattabbaṃ “Saṇṇā atthi,” so ca asaṇṇabhavo asaṇṇagati asaṇṇasattāvāso asaṇṇasaṃsāro asaṇṇayoni asaṇṇattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaṇṇasattesu na vattabbaṃ “Saṇṇā atthi,” so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthi,” so ca ekavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthi,” so ca saññābhavo saññāgati—pe—saññānattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññasattesu na vattabbaṃ “Saññā atthi,” so ca saññābhavo saññāgati—pe—saññānattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthi,” so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaññasattesu na vattabbaṃ “Saññā atthi,” so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti?”

Āmantā.

Nanu nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Hañci nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, no vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘Saññā atthīti.’”

6. Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti?”

Āmantā.

Ākāśānañcāyatanaṃ catuvokārabhavo, ākāśānañcāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti?”

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nevasaññānāsaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti?”

Āmantā.

Viññānañcāyatanaṃ—pe—ākīñcaññāyatanaṃ catuvokārabhavo, ākīñcaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti?”

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Ākāsānañcāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Viññāṇañcāyatanam—pe—ākiñcaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

8. Nevasaññānāsaññāyatanam na vattabbam “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti”?

Āmantā.

Nanu nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Hañci nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, no vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatanam na vattabbam ‘Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti.’”

9. Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, nevasaññānāsaññāyatanam na vattabbam “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti”?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanam—pe—viññāṇañcāyatanam—pe—ākiñcaññāyatanam catuvokārabhavo, ākiñcaññāyatanam na vattabbam “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti.”

10. Ākāsānañcāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Viññāṇañcāyatanam—pe—ākiñcaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Āmantā.

Nevasaññānāsaññāyatanam catuvokārabhavo, atthi tattha saññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti”?

Āmantā.

Nanu nevasaññānāsaññāyatanaṃ ti?

Āmantā.

Hañci nevasaññānāsaññāyatanaṃ, tena vata re vattabbe “Nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ ‘Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti.’”

12. Nevasaññānāsaññāyatanaṃ ti katvā, nevasaññānāsaññāyatane na vattabbaṃ “Saññā atthīti vā n'atthīti vā ti”?

Āmantā.

Adukkhamasukhā vedanā ti katvā, adukkhamasukhāya¹ vedanāya² na vattabbaṃ “Vedanā ti vā, avedanā ti vā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nevasaññānāsaññāyatana kathā.

Tatiyo Vaggo.

Balaṃ sādharmaṇaṃ, Ariyaṃ, Sarāgaṃ cittaṃ vimuccati,
Vimuttaṃ vimuccamaṇaṃ, Atthi cittaṃ vimuccama-
naṃ,

Aṭṭhamakassa puggalassa diṭṭhipariyuṭṭhānaṃ pahī-
naṃ,

Aṭṭhamakassa puggalassa n'atthi pañcendriyāni,

Cakkhūṃ, Sotaṃ dhammupatthaddhaṃ, Yathākammū-
pagataññaṇaṃ,

Devesu saṃvaro, Asaññasattesu saññā, evameva bha-
vaggā ti.

¹ sukhā, P.K.

² vedanā, P.S.

IV. 1.

1. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Atthi Arahato gihisaññojanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato gihisaññojanan ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato gihisaññojanan no vata re vattabbe "Gihī'ssa Arahā ti."

2. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Nanu Arahato gihisaññojanan pahīnan ucchinnamūlan tālāvatthukatan anabhāvaṃ katan āyatim anuppādadhamman ti?

Āmantā.

Hañci Arahato gihisaññojanan pahīnan ucchinnamūlan tālāvatthukatan anabhāvaṃ katan āyatim anuppādadhamman, no vata re vattabbe "Gihī'ssa Arahā ti."

3. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Atthi koci gihī gihisaññojanan appahāya diṭṭh'eva dhamme dukkhass'antaṃ karotīti?

N'atthi.

Hañci n'atthi koci gihī gihisaññojanan appahāya diṭṭh'eva dhamme dukkhass'antaṃ karoti, no vata re vattabbe "Gihī'ssa Arahā ti."

4. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Nanu Vacchagotto paribbājako Bhagavantam etad avoca—"Atthi nu kho bho Gotama koci gihī gihisaññojanan appahāya kāyassa bhedā dukkhass'antaṃ karotīti"? "N'atthi kho Vaccha koci gihī gihisaññojanan appahāya kāyassa bhedā dukkhass'antaṃ karotīti." Atth'eva sutanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam "Gihī'ssa Arahā ti."

5. Gihī'ssa Arahā ti?

Āmantā.

Arahā methunam dhammam paṭiseveyya, methunam dhammam uppādeyya, puttasaṃbādhasayanam ajjhāvasēyya, kāsikacandanam paccanubhaveyya, mālāgandhavilepanam dhāreyya, jātarūparajataṃ sādīyeyya, ajeḷakam paṭiganheyya, kukkuṭasūkaram paṭiganheyya, hatthigavasavalavam paṭiganheyya, tittiravaṭṭakamorakapiṇḍalam¹ paṭiganheyya, pitavaṇṭavālamolikaṃ² dhāreyya, odātāni vatthāni dighadasāni dhāreyya, yāvajīvam agāriyabhūto assāti?

Na h'evam vattabbe—pe—

6. Na vattabbam "Gihī'ssa Arahā ti"?

Āmantā.

Nanu Yaso kulaputto, Uttiyo gahapati, Setu mānavo gihissa byañjanena arahattaṃ pattā ti?

Āmantā.

Hañci Yaso kulaputto, Uttiyo gahapati, Setu mānavo gihissa byañjanena arahattaṃ pattā, tena vata re vattabbe "Gihī'ssa Arahā ti."

Gihī'ssa Arahā ti kathā.

IV. 2.

1. Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Saha uppattiyā sotāpanno hotīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

¹ piṇḍaram, M.

² cittavaṭṭandhavālamoli, P; cittavaṇḍavālamolim, M.

Āmantā.

Saha uppattiyā sakadāgāmī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Saha uppattiyā anāgāmī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Saha uppattiyā sotāpanno na hotīti?

Āmantā.

Hañci saha uppattiyā sotāpanno na hoti, no vata re vattabbe “Saha uppattiyā Arahā ti.”

Saha uppattiyā sakadāgāmī na hotīti?

Āmantā.

Hañci saha uppattiyā sakadāgāmī na hoti, no vata re vattabbe “Saha uppattiyā Arahā ti.”

Saha uppattiyā anāgāmī na hotīti?

Āmantā.

Hañci saha uppattiyā anāgāmī na hoti, no vata re vattabbe “Saha uppattiyā Arahā ti.”

3. Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Sāriputto thero saha uppattiyā Arahā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mahā Moggallāno thero—pe—Mahā Kassapo thero—pe—Mahā Kaccāyano thero—pe—Mahā Koṭṭhiko thero—pe—Mahā Panthako¹ thero saha uppattiyā Arahā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sāriputto thero na saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Hañci Sāriputto thero na saha uppattiyā Arahā, no vata re vattabbe “Saha uppattiyā Arahā ti.”

Mahā Moggallāno thero—pe—Mahā Kassapo thero, Mahā Kaccāyano thero, Mahā Koṭṭhiko thero—pe—Mahā Panthako thero na saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

---

¹ Mahābandhiko, P.

Hañci Mahā Paṇṭhako thero na saha uppattiyā Arahā,
no vata re vattabbe “Saha uppattiyā Arahā ti.”

5. Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṇa arahattaṃ sacchikaroti lokiyena
sāsavena—pe—saṃkilesikenāti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiyaṃ cittaṃ niyyānikaṃ khayagāmī bodhagāmī
apacayagāmī anāsavaṃ—pe—asamkilesikaṇ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Nanu uppattesiyaṃ cittaṃ aniyyānikaṃ, na khaya-
gāmī, na bodhagāmī, na apacayagāmī, sāsavaṃ—pe—
saṃkilesikaṇ ti?

Āmantā.

Hañci uppattesiyaṃ cittaṃ aniyyānikaṃ, na khaya-
gāmī, na bodhagāmī, na apacayagāmī, sāsavaṃ—pe—
saṃkilesikaṇ, no vata re vattabbe “Saha uppattiyā
Arahā ti.”

6. Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṇa rāgaṃ pajahati, dosaṃ pajahati,
mohaṃ pajahati,—pe—anottappaṃ pajahatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiyaṃ cittaṃ maggo—pe—satipaṭṭhānaṃ sam-
mappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ—pe—bojjhaṅgo
ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṇa dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ
pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Saha uppattiyā Arahā ti?

Āmantā.

Cuticittam, maggacittam, uppattesiyaṃ cittam, phala-
cittan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppattikathā.

IV. 3.

1. Arahato sabbe dhammā anāsavā ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattipha-
laṃ sakadāgāmimaggo sakadāgāmiphalaṃ anāgāmimaggo
anāgāmiphalaṃ arahattamaggo arahataphalaṃ satipaṭṭhā-
naṃ sammappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ bo-
jjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arahato sabbe dhammā anāsavā ti?

Āmantā.

Arahato cakkhuṃ anāsavan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato cakkhuṃ anāsavan ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato sotam—pe—Arahato ghānaṃ—pe—Arahato
jivhā—pe—Arahato kāyo anāsavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato kāyo anāsavo ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arahato kāyo anāsavo ti?

Āmantā.

Arahato kāyo pagghahaniggahūpago¹ chedanabhedanū-
pago kākehi gijjhehi kulalehi sādharmaṇo ti?

Āmantā.

Anāsavo dhammo paggahaniggahūpago chedanabhedanūpago kākehi gijjhehi kulalehi sādharmaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Arahato kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya aggi kameyyāti?

Āmantā.

Anāsavo dhamme viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā¹ Arahato kāyo addubandhanena bandhituṃ, rājubandhanena bandhituṃ, saṃkhalikabandhanena bandhituṃ, gāma-bandhanena bandhituṃ, nigama-bandhanena bandhituṃ, nagara-bandhanena bandhituṃ, janapada-bandhanena bandhituṃ, kaṇhapañcamehi² bandhanehi bandhituṃ ti?

Āmantā.

Labbhā anāsavo dhammo addubandhanena bandhituṃ, rājubandhanena bandhituṃ, saṃkhalikabandhanena bandhituṃ, gāma-bandhanena bandhituṃ, nigama-bandhanena bandhituṃ, nagara-bandhanena bandhituṃ, janapada-bandhanena bandhituṃ, kaṇhapañcamehi bandhanehi bandhituṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Yadi Arahā puthujjanassa cīvaram deti, anāsavam hutvā sāsavam hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāsavam hutvā sāsavam hotīti?

Āmantā.

Taṇ ñeva anāsavam, taṃ sāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṇ ñeva anāsavam, taṃ sāsavaṃ ti?

Āmantā.

Maggo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phalaṃ, satipaṭṭhānaṃ, sammappadhānaṃ, iddhipādo, indriyaṃ, balaṃ, bojjhaṅgo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

¹ Laddho, P.

² kaṇhapañcamehi, K.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Yadi Arahā puthujjanassa piṇḍapātaṃ deti, senāsanāṃ deti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ deti, anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Āmantā.

Taṇ ñeva anāsavaṃ, taṃ sāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṇ ñeva anāsavaṃ, taṃ sāsavaṃ ti?

Āmantā.

Maggo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phalaṃ, sattipaṭṭhānaṃ, sammappadhānaṃ, iddhipādo, indriyaṃ, balaṃ, bojjhaṅgo anāsavo hutvā sāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Yadi¹ puthujjano Arahato cīvaraṃ deti, sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Āmantā.

Taṇ ñeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṇ ñeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Āmantā.

Rāgo sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Doso—pe—moho—pe—anottappaṃ sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Yadi puthujjano Arahato piṇḍapātaṃ deti, senāsanāṃ deti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ deti, sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Āmantā.

Tañ ñeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tañ ñeva sāsavaṃ, taṃ anāsavaṃ ti?

Āmantā.

Rāgo sāsavo hutvā anāsavo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Doso—pe—moho—pe—anottappaṃ sāsavaṃ hutvā anāsavaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Arahato sabbe dhammā anāsavā ti”?

Āmantā.

Nanu Arahā anāsavo ti?

Āmantā.

Hañci Arahā anāsavo, tena vata re vattabbe “Arahato sabbe dhammā anāsavā ti.”

Anāsavakathā.

IV. 4.

1. Arahā catūhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā catūhi phassehi catūhi vedanāhi catūhi saññāhi catūhi cetanāhi catūhi cittehi catūhi saddhāhi catūhi viriyehi catūhi satīhi catūhi samādhīhi catūhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgāmī tihi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī tihi phassehi—pe—tihi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī dvīhi phassehi—pe—dvīhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arahā sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṇkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā sakadāgāmiphale samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā anāgāmiphale samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā anāgāmī antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkhārāparinibbāyī, sasāṃkhārāparinibbāyī, ud-dhamso akaniṭṭhagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Anāgāmī sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṇkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmī sakadāgāmiphale samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmī sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṇkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Arahā so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphale samannāgato, “sakadāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahā sakadāgāmiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Arahā so sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalena samannāgato “anāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahā anāgāmiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Arahā so anāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anāgāmī sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va Anāgāmī so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalena samannāgato “sakadāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anāgāmī sakadāgāmiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sve'va sakadāgāmī so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

k. Arahā sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu Arahā sotāpattiphalam vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci Arahā sotāpattiphalam vītivatto, no vata re vattabbe “Arahā sotāpattiphalena samannāgato ti.”

8. Arahā sotāpattiphalam vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyadit̐hiṃ vicikiccham sīlabbataparāmāsaṃ apāyagamanīyaṃ rāgaṃ apāyagamanīyaṃ dosaṃ apāyagamanīyaṃ moham vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Arahā sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu Arahā sakadāgāmiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci Arahā sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Arahā sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti.”

10. Arahā sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā sakadāgānimaggam vītivatto, oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Arahā anāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu Arahā anāgāmiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci Arahā anāgāmiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Arahā anāgāmiphaleṇa samannāgato ti.”

12. Arahā anāgāmiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā anāgānimaggam vītivatto, aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Anāgāmī sotāpattiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmī sotāpattiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmī sotāpattiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Anāgāmī sotāpattiphaleṇa samannāgato ti.”

14. Anāgāmī sotāpattiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyadiṭṭhim vicikiccham sīlabbataparāmāsam apāyagamanīyam rāgam apāyagamanīyam dosam apāyagamanīyam moham vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

15. Anāgāmī sakadāgāmiphalaena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmī sakadāgāmiphalam vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmī sakadāgāmiphalam vītivatto, no vata re vattabbe “Anāgāmī sakadāgāmiphalaena samannāgato ti.”

16. Anāgāmī sakadāgāmiphalam vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmī sakadāgāmimaggam vītivatto, oḷārikam kāmarāgam oḷārikam byāpādam vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

17. Sakadāgāmī sotāpattiphalaena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu sakadāgāmī sotāpattiphalam vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci sakadāgāmī sotāpattiphalam vītivatto, no vata re vattabbe “Sakadāgāmī sotāpattiphalaena samannāgato ti.”

18. Sakadāgāmī sotāpattiphalam vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmī sotāpattimaggam vītivatto, sakkāyadiṭṭhim vicikiccham sīlabbataparāmāsam apāyagamanīyam rāgam apāyagamanīyam dosam apāyagamanīyam moham vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

19. Na vattabham “Arahā catūhi phalehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu Arahata cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci Arahata cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Arahā catūhi phalehi samannāgato ti.”

20. Na vattabbaṃ “Anāgāmī tihi phalehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu anāgāminā tīpi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci anāgāminā tīpi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Anāgāmī tihi phalehi samannāgato ti.”

21. Na vattabbaṃ “Sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato ti.”

22. Arahata cattāri phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti, Arahā catūhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahata cattāro maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti, Arahā catūhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

23. Anāgāminā tīpi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti, anāgāmī tihi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāminā tayo maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti, anāgāmī tihi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

24. Sakadāgāminā dve phalāni paṭiladdhāni, dvīhi ca aparihīno ti, sakadāgāmī dvīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāminā dve maggā paṭiladdhā, dvīhi ca apari-
hīno ti, sakadāgāmī dvīhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S a m a n n ā g a t a k a t h ā.

IV. 5.

1. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā chahi phassehi chahi vedanāhi—pe—chahi pañ-
nāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahā cakkhunā rūpaṃ passanto sotena saddaṃ suṇāti,
ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya rasaṃ sāyati, kāyena
phoṭṭhabbaṃ phusati, manasā dhammaṃ vijānāti—pe—
manasā dhammaṃ vijānanto cakkhunā rūpaṃ passati,
sotena saddaṃ suṇāti, ghānena gandhaṃ ghāyati, jivhāya
rasaṃ sāyati, kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti?

Āmantā.

Satataṃ samitaṃ abbokiṇṇaṃ chahi upekkhāhi saman-
nāgato samāhito, cha upekkhāyo paccupaṭṭhitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Arahā chahi upekkhāhi samannā-
gato ti”?

Āmantā.

Nanu Arahā chaḷupekkho¹ ti?

Āmantā.

Hañci Arahā chaḷupekkho, tena vata re vattabbe
“Arahā chahi upekkhāhi samannāgato ti.”

U p e k k h ā s a m a n n ā g a t a k a t h ā.

¹ chaḷupekkhā, P.S₂.; chalaṅgupekkhā, M.

IV. 6.

1. Bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Bodhiyā niruddhāya vigatāya paṭipassaddhāya abuddho hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Atītāya bodhiyā buddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāya bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Anāgatāya bodhiyā buddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatāya bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paccuppannāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Atītāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Atitāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paccuppannāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Anāgatāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Anāgatāya bodhiyā buddho, tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atitāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Paccuppannāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atitāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Paccuppannāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Anāgatāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Āmantā.

Paccuppannāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā bodhikaraṇīyaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgatāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Āmantā.

Paccuppannāya bodhiyā buddho, na ca tāya bodhiyā dukkhaṃ parijānāti—pe—maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Atitāya bodhiyā buddho, anāgatāya bodhiyā buddho, paccuppannāya bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Tīhi bodhīhi buddho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tīhi bodhīhi buddho ti?

Āmantā.

Satataṃ samitaṃ abbokiṇṇaṃ tīhi bodhīhi samannāgato samāhito, tisso bodhiyo paccuppaṭṭhitā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Bodhiyā buddho ti”?

Āmantā.

Nanu bodhipaṭilābhā buddho ti?

Āmantā.

Hañci bodhipaṭilābhā buddho, tena vata re vattabbe “Bodhiyā buddho ti.”

10. Bodhipaṭilābhā buddho ti, bodhiyā buddho ti?

Āmantā.

Bodhipaṭilābhā bodhī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhiyā buddho ti kathā.

IV. 7.

1. Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Padesalakkhaṇehi samannāgato padesabodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Tibhāgalakkhaṇehi samannāgato tibhāgabodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Upaddhalakkhaṇehi samannāgato upaddhabodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti?

Āmantā.

Cakkavattisatto lakkhaṇasamannāgato Cakkavattisatto Bodhisatto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkavattisatto lakkhaṇasamannāgato Cakkavattisatto Bodhisatto ti?

Āmantā.

Yādiso Bodhisattassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhānaṃ dhammadesanā, tādiso Cakkavattisattassa pubbayogo pubbacariyā, dhammakkhānaṃ dhammadesanā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisattassa jāyamānassa devā paṭhamāṃ paṭiggaṇhanti, pacchā manussā; evameva Cakkavattisattassa jāyamānassa devā paṭhamāṃ paṭiggaṇhanti, pacchā manussā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Yathā Bodhisattassa jāyamānassa cattāro devaputtā paṭiggahetvā mātu purato ṭhapenti, "Attamanā devī hohi,¹ mahesakkho tava putto uppanno ti"; evameva Cakkavattisattassa jāyamānassa cattāro devaputtā paṭiggahetvā mātu purato ṭhapenti, "Attamanā devī hohi, mahesakkho tava putto uppanno ti"?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisattassa jāyamānassa dve udākassa dhārā antalikkhā pātubhavanti, ekā sītassa, ekā uṇhassa, yena Bodhisattassa udakakiccaṃ karonti, mātu ca; evameva

¹ hoti, P.S.S₂.

Cakkavattisattassa jāyamānassa dve udakassa dhārā antalikkhā pātubhavanti, ekā sītassa, ekā uphassa, yena Bodhisattassa udakakiccaṃ karonti, mātu cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Yathā sampatijāto Bodhisatto samehi pādehi paṭiṭṭhahitvā uttarena abhimukho¹ satta padavītiḥāre gacchati setamhi chatte anudhāriyamāne,² sabbā ca disā viloketi, āsabhiṃ ca³ vācaṃ bhāsati, “Aggo’ haṃ asmi lokassa, jeṭṭho’haṃ asmi lokassa, seṭṭho’haṃ asmi lokassa, ayaṃ antimā jāti, n’atth’idāni punabbhavo ti”; evameva sampatijāto Cakkavattisatto samehi pādehi paṭiṭṭhahitvā uttarena abhimukho satta padavītiḥāre gacchati setamhi chatte anudhāriyamāne, sabbā ca disā viloketi, āsabhiṃ ca vācaṃ bhāsati, “Aggo’haṃ asmi lokassa, jeṭṭho’haṃ asmi lokassa, seṭṭho’haṃ asmi lokassa, ayaṃ antimā jāti, n’atth’idāni punabbhavo ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Yathā Bodhisattassa jāyamānassa mahato ālokassa mahato obhāsassa mahato bhūmicālassa pātubhāvo hoti, evameva Cakkavattisattassa jāyamānassa mahato ālokassa mahato obhāsassa mahato bhūmicālassa pātubhāvo hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisattassa pakatikāyo samantā byāmaṃ obhāsati, evameva Cakkavattisattassa pakatikāyo samantā byāmaṃ obhāsati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā Bodhisatto mahāsupinaṃ passi,⁴ evameva Cakkavattisatto mahāsupinaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Dvattims’imāni Bhikkhave mahāpurisassa mahāpurisalakkhaṇāni, yehi samannāga-

¹ mukho, P.S.K.

² anubhiraṃāne, P.

³ asambhiṃ ca, P.

⁴ passati, M.

tassa mahāpurisassa dve'va gatiyo bhavanti, anaññā¹; sace agāraṃ ajjhāvasati, rājā hoti Cakkavatti dhammiko dhammarājā cāturanto vijitāvi janapadatthāvariyauppatto² sattaratanasamannāgato; tass'imāni satta ratanāni bhavanti, seyyathāpīdaṃ—cakkaratanam hatthiratanam assa-ratanam maṇiratanam itthiratanam gahapatiratanam parināyakaratanam eva sattamam, parosahassam kho pan'assa puttā bhavanti sūraviraṅgarūpā parasenappamad-danā, so imaṃ paṭhavim sāgarapariyantam adaḍḍena³ asatthena dhammena abhivijjiya ajjhāvasati, sace pana kho agārasmā anāgāriyaṃ pabbajjati, Araham hoti sammāsambuddho loke vivaṭṭacchado ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto ti.

Lak k ha ṇ a k a t h ā .

IV. 8.

1. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkanta-niyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Bodhisatto Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Sāvako hutvā buddho hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāvako hutvā buddho hotīti?

Āmantā.

Anussaviyo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

¹ na aññā, M.

² janapadatthāvariyauppatto, P.

³ adaddhena, P.

Anussaviyo ti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā sayambhū ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā sayambhū, no vata re vattabbe
“Anussaviyo ti.”

2. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkanta-
niyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Bhagavatā Bodhiyā mūle tīṇ'eva sāmāññaphalāni abhi-
sambuddhānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Bhagavatā Bodhiyā mūle cattāri sāmāññaphalāni
abhisambuddhānīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavatā Bodhiyā mūle cattāri sāmāññaphalāni
abhisambuddhāni, no vata re vattabbe “Bodhisatto Kassa-
passa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahma-
cariyo ti.”

3. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkanta-
niyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Bodhisatto dukkarakārikam akāsīti?

Āmantā.

Dassanasampanno puggalo dukkaram kāriyam kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto aparantapam akāsi, aññam satthāram
addisīti?

Āmantā.

Dassanasampanno puggalo aññam satthāram uddiseyyā-
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Āyasmā Ānando bhagavato pāvacane okkantaniyāmo
caritabrahmacariyo, āyasmā Ānando bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantani-
yāmo caritabrahmacariyo, Bodhisatto Kassapassa bhaga-
vato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Citto gahapati, Hatthako ālavako Bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, Citto gahapati Hatthako ālavako bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, Bodhisatto Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Āyasmā Ānando bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Citto gahapati, Hatthako ālavako bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca bhagavato sāvako ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, na ca Kassapassa bhagavato sāvako ti?

Āmantā.

Sāvako jātivītivatto asāvako hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Kassape ahaṃ Ānanda bhagavati brahmacariyaṃ acarim¹ āyatim sambodhāyāmi.” Atth'eva suttanto ti?

---

¹ acari, P.M.

Āmantā.

Tena hi Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti.

7. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvacane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Sabbābhibhū sabbavidū¹haṃ asmi
Sabbesu dhammesu anupalitto
Sabbāñjaho taṇhakkhaye² vimutto,
Sayam abhiññāya kaṃ uddiseyyam.

Na me ācariyo atthi,
Sadiso me na vijjati,
Sadevakasmiṃ lokasmiṃ
N'atthi me paṭipuggalo.

Ahañ hi³ arahā loke,
Ahaṃ satthā anuttaro,
Eko'mhi sammāsambuddho,
Sītibhūto'smi nibbuto.

Dhammacakkaṃ pavattetaṃ
Gacchāmi kāsinaṃ puraṃ
Andhabhūtasmiṃ⁴ lokasmiṃ
Āhañ hi amatadudrabhin⁵ ti.”

“Yathā kho tvaṃ āvuso paṭijānāsi arahā'si⁶ anantajino⁶ ti.”

“Mādisā⁷ ve jinā⁸ honti
Ye pattā āsavakkhayaṃ,
Jitā me pāpakā dhanuṃā
Tasmā'haṃ Upaka jino ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

¹ taṇhakkhayaṃ, P.S.₂.   ² ahañ ci, P.   ³ antabhūtasmi, P.

⁴ ahaññiṃ amatadundubhin ti, K.; ahañci amantadudrubhin ti, S.₂; āhañji amatadundubhin ti, S.

⁵ arahasi, P.S.₂; arahā, S.

⁶ Ānanda jino, P.

⁷ mādiso, P.; mādisa, S.

⁸ vedajinā, S.P.

Tena hi na vattabbaṃ “Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti.”

8. Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idaṃ dukkhaṃ ariyasaccan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhūṃ udapādi, ñāṇaṃ udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi; taṃ kho paṇ'idaṃ dukkhaṃ ariyasaccan pariññeyyan ti me Bhikkhave—pe—pariññātan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhūṃ udapādi—pe—āloko udapādi; idaṃ dukkhasamudayaṃ ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho paṇ'idaṃ dukkhasamudayaṃ ariyasaccan pahātabban ti me Bhikkhave—pe—pahānan ti me Bhikkhave—pe—: idaṃ dukkhanirodhaṃ ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho paṇ'idaṃ dukkhanirodhaṃ ariyasaccan sacchikātabban ti me Bhikkhave—pe—sacchikatan ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho paṇ'idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan bhāvetabban ti me Bhikkhave—pe—bhāvitān ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhūṃ udapādi, ñāṇaṃ udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Bodhisatto Kassapassa bhagavato pāvācane okkantaniyāmo caritabrahmacariyo ti.”

Niyāmaṃ okkanti kathā.

IV. 9.

1. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo catūhi phas-

sehi catūhi vedanāhi catūhi saññāhi catūhi cetanāhi catūhi cittehi catūhi saddhāhi catūhi viriyehi catūhi satīhi catūhi samādhīhi catūhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo tīhi phassehi tīhi vedanāhi—pe—tīhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo dvīhi phassehi—pe—dvīhi paññāhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmī antarāparinibbāyī, upahaccaparinibbāyī, asaṃkharaparinibbāyī, asaṃkhāraparinibbāyī, uddhamasoto akaniṭṭhagāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpanno sattakkhattuparamo, kolaṃkolo, ekabījī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sotāpattiphaleṇa samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sv'eva arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno, so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphaleṇa samannāgato “sakadāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Āmantā.

Sv'eva arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno, so sakadāgāmī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphaleṇa samannāgato “anāgāmī ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo anāgāmiphaleṇa samannāgato ti?

Amantā.

Sv'eva arahattasacchikiriya paṭipanno, so anāgāmi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Amantā.

Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Amantā.

Sv'eva anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno, so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalena samannāgato “sakadāgāmi ti” vattabbo ti?

Amantā.

Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgato ti?

Amantā.

Sv'eva anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno, so sakadāgāmi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalena samannāgato “sotāpanno ti” vattabbo ti?

Amantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Amantā.

Sv'eva sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno, so sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Arahattasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Amantā.

Nānu arahattasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto ti?

Amantā.

Hañci arahattasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto, no vata re vattabbe, “Arahatta-

sacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti."

8. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sotāpattiphalam vītivatto, sakkāyadiṭṭhim vicikiccham sīlabbata-parāmāsam apāyagamanīyam rāgam apāyagamanīyam dosam apāyagamanīyam moham vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

9. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalam vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalam vītivatto, no vata re vattabbe "Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalena samannāgato ti."

10. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalam vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalam vītivatto, olārikam kāmarāgam olārikam byāpādam vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

11. Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalam vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalam vītivatto, no vata re vattabbe "Arahattasacchikiriyāya paṭipanno puggalo anāgāmiphalena samannāgato ti."

12. Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo anāgāmi-phalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo anāgāmi-phalaṃ vītivatto, aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe, “Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ samannāgato ti.”

14. Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpatti-phalaṃ vītivatto, sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabhataparāmaṣaṃ apāyagamaṇiyaṃ rāgaṃ apāyagamaṇiyaṃ dosaṃ apāyagamaṇiyaṃ mohaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmi-phalaṃ samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmi-phalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmi-phalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmi-phalaṃ samannāgato ti.”

16. Anāgāmi-phalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sakadāgāmi-phalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sakadāgāmiphalaṃ vītivatto, oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto ti?

Āmantā.

Hañci sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, no vata re vattabbe “Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ samannāgato ti.”

18. Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo sotāpattiphalaṃ vītivatto, sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabataparāmaṣaṃ apāyagamaṇiyaṃ rāgaṃ apāyagamaṇiyaṃ dosaṃ apāyagamaṇiyaṃ mohaṃ vītivatto, tena samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Na vattabbaṃ “Arahattasacchikiriya paṭipanno puggalo tihi phalehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu arahattasacchikiriya paṭipannena puggalena tihi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci arahattasacchikiriya paṭipannena puggalena tihi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Arahattasacchikiriya paṭipanno puggalo tihi phalehi samannāgato ti.”

20. Na vattabbaṃ “Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu anāgāmiphalasacchikiriya paṭipannena pug-

galena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato ti.”

21. Na vattabham “Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu sotāpattiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena sotāpattiphalam paṭiladdham, tena ca aparihīno ti?

Āmantā.

Hañci sotāpattiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena sotāpattiphalam paṭiladdham, tena ca aparihīno, tena vata re vattabbe “Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti.”

22. Arahattasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena tīhi phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti; arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo tīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena cattāro maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti; arahattasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo catūhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

23. Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena dve phalāni paṭiladdhāni, tehi ca aparihīno ti; anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo dvīhi phalehi samannāgato ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena tayo maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti; anāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo tīhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

24. Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena sotāpattiphalam paṭiladdham, tena ca aparihīno ti;

sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo sotāpattiphalena samannāgato ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipannena puggalena dve maggā paṭiladdhā, tehi ca aparihīno ti; sakadāgāmiphalasacchikiriyaṃ paṭipanno puggalo dvīhi maggehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aparāpi samannāgatakathā.

IV. 10.

1. Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ arabattan ti?

Āmantā.

Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti?

Āmantā.

Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbata-parāmāsaṃ pajahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena sakkāyadiṭṭhiṃ vicikicchāṃ sīlabbata-parāmāsaṃ pajahatīti?

Āmantā.

Nanu tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci tiṇṇaṃ saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti.”

2. Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti?

Āmantā.

Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ pajahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmārāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ pajahatīti ?

Āmantā.

Nanu kāmārāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ¹ sakadāgāmi-phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci kāmārāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ sakadāgāmi-phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti."

3. Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti ?

Āmantā.

Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmārāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ pajahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmārāgaṃ aṇusahagataṃ byāpādaṃ pajahatīti ?

Āmantā.

Nanu kāmārāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anāgāmi-phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci kāmārāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anāgāmi-phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti."

4. Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti ?

Āmantā.

Nanu rūparāga-arūparāga-māna-uddhacca-avijjāya anavasesappahānaṃ arahattaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci rūparāga-arūparāga-māna-uddhacca-avijjāya anavasesappahānaṃ arahattaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe "Arahattamaggena sabbe saññojanā pahīyantīti."

5. Na vattabbaṃ "Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ arahattaṃ ti" ?

Āmantā.

Nanu Arahato sabbe saññojanā pahinā ti ?

¹ patanubhāvaṃ, P.

Amantā.

Hañci Arahato sabbe saññojanā pahīnā, tena vata re vattabbe "Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ arahattan ti."

Saññojanappahānakathā.

Gihīssa Arahā, Saha uppattiyā Arahā, Arahato sabbe dhammā anāsavā, Arahā catūhi phalehi samannāgato, evameva chahi upekkhāhi, Bodhiyā buddho, Lakkhaṇasamannāgato Bodhisatto, Bodhisatto okkantaniyāmo caritabrahmacariyo, Paṭipannako phalena samannāgato, Sabbasaññojanānaṃ pahānaṃ Arahattan ti.

Catuttho Vaggo.

V. 1.

1. Vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Yaṃ kiñci vimuttiñāṇaṃ sabban taṃ¹ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Paccavekkhaṇāṇaṃ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Sotāpannassa ñāṇaṃ sotāpattipphalaṃ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Sakadāgāmiṣṣa ñāṇaṃ sakadāgāmiphalaṃ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

Anāgāmiṣṣa ñāṇaṃ anāgāmiphalaṃ pattassa paṭiladdhassa adhigatassa sacchikatassa ñāṇan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti ?

Āmantā.

---

¹ sabbantā, P.

Arahato ñāṇaṃ arahattaṃ pattassa paṭiladdhassa
adhigatassa sacchikatassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāpattiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ
vimuttan ti?

Āmantā.

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmisamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimut-
tan ti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vi-
muttan ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vi-
muttan ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa vimut-
tiñāṇaṃ vimuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sotāpattiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ
vimuttaṃ, tañ ca ¹ phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa
vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ
vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

---

¹ vimuttantaṃ ca, M.; vimuttañ ca, P.; vimuttaṃ
ca, S. 8₂.

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāmiphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Anāgāmiphalasacchikiriya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaphalasamaṅgissa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Arahattasacchikiriya paṭipannassa puggalassa vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, tañ ca phalaṃ pattassa ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vimuttikathā.

V. 2.

1. Sekhassa asekhā¹ ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sekho asekhā dhammaṃ jānāti passati, diṭṭhaṃ veditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sekho asekhā dhammaṃ na jānāti, na passati, adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Hañci sekho asekhā dhammaṃ na jānāti, na passati, adiṭṭhaṃ aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharati, no vata re vattabbe “Sekhassa asekhā ñāṇaṃ atthīti.”

¹ asekhāñāṇaṃ, P.

2. Asekhasa asekham nāṇaṃ atthi, asekho asekham dhammaṃ jānāti passati, diṭṭham viditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Sekhassa asekham nāṇaṃ atthi, sekho asekham dhammaṃ jānāti passati, diṭṭham viditaṃ sacchikataṃ upasampajja viharati, kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Sekhassa asekham nāṇaṃ atthi, sekho asekham dhammaṃ na jānāti na passati, adiṭṭham aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

Asekhasa asekham nāṇaṃ atthi, asekho asekham dhammaṃ na jānāti na passati, adiṭṭham aviditaṃ asacchikataṃ na upasampajja viharati, na kāyena phusitvā viharatīti?

Āmantā.

3. Sekhassa ¹ asekham nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge nāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale nāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya — pe — anāgāmiphala-sacchikiriyāya — pe — arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte nāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “ Sekhassa asekham nāṇaṃ atthīti ”?

Āmantā.

Nanu āyasmā Ānando sekho “ Bhagavā ulāro ti ” jānāti, “ Sāriputto thero, Mahā Moggallāno thero ulāro ti ” jānātīti?

Āmantā.

Hañci āyasmā Ānando sekho “ Bhagavā ulāro ti ” jānāti,

“Sāriputto thero, Mahā Moggallāno thero ulāro ti”
jānāti, tena vata re vattabbe “Sekhassa asekham nāṇam
atthīti.”

Asekhañṇānakathā.

V. 3.

1. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇan ti?

Āmantā.

Anicce niccan ti vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhe sukhan ti—pe—anattani attā ti—pe—asubhe
subhan ti vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇan ti?

Āmantā.

Akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu kusalan ti?

Āmantā.

Hañci kusalam, no vata re vattabbe “Paṭhavīkaṣiṇasamā-
pattiṃ samāpannassa viparīte ñāṇan ti.”

3. Anicce niccan ti vipariyeso, so ca akusalo ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇam, tañ ca akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhe sukhan ti—pe—anattani attā ti—pe—asubhe
subhan ti vipariyeso, so ca akusalo ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇam, tañ ca akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇaṃ, taṅ ca kusalan ti?

Āmantā.

Anicce niccan ti vipariyeso, so ca kusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇaṃ, taṅ ca kusalan ti?

Āmantā.

Dukkhe sukhan ti—pe—anattani attā ti—pe—asubhe
subhan ti vipariyeso, so ca kusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇan ti?

Āmantā.

Arahā paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahā paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpajjeyya,
no vata re vattabbe “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samā-
pannassa viparīte ñāṇan ti.”

6. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa viparīte
ñāṇaṃ, Arahā paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpajjeyyāti?

Āmantā.

Atthi Arahato vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahato vipariyeso ti?

Āmantā.

Atthi Arahato saññāvipariyeso, cittavipariyeso, diṭṭhi-
vipariyeso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato saññāvipariyeso, cittavipariyeso, diṭṭhi-
vipariyeso ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi Arahato saññāvipariyeso, cittavipariyeso,
diṭṭhivipariyeso, no vata re vattabbe “Atthi Arahato
vipariyeso ti.”

7. Na vattabbaṃ “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samā-
pannassa viparīte ñāṇan ti?

Āmantā.

Paṭhavīti samāpajjantassa ¹ sabb'eva paṭhavī hotīti? ²

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti.

8. Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti?

Āmantā.

Nanu paṭhavī atthi, atthi ca koci paṭhaviṃ paṭhavito samāpajjati?

Āmantā.

Hañci paṭhavī atthi, atthi ca koci paṭhaviṃ paṭhavito samāpajjati, no vata re vattabbe “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti.”

Paṭhavī atthi, paṭhaviṃ paṭhavito samāpajjantassa viparītaṃ hotīti?

Āmantā.

Nibbānaṃ atthi, nibbānaṃ nibbānato samāpajjantassa viparītaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Paṭhavīkaṣiṇasamāpattim samāpannassa viparīte nāṇan ti.”

Viparītakathā.

V. 4.

1. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Niyatassa aniyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyatassa aniyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi nāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi nāṇan ti?

¹ samāpannassa, P.   ² pathavīti, P.S.M.

Āmantā.

Niyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyatassa niyāmagamanāya n'atthi ñāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi ñāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa aniyāmagamanāya atthi ñāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aniyatassa aniyāmagamanāya n'atthi ñāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi ñāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya atthi niyāmo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan ti?

Āmantā.

Aniyatassa niyāmagamanāya atthi satipaṭṭhānā—pe—
sammappadhānā, iddhipādā, indriyā, balā, bojjhaṅgā
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi niyāmo ti?

Āmantā.

Hañci aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi niyāmo, no
vata re vattabbe “Aniyatassa niyāmagamanāya atthi
ñāṇan ti.”

Aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi satipaṭṭhānā—pe—
bojjhaṅgā ti?

Āmantā.

Hañci aniyatassa niyāmagamanāya n'atthi bojjhaṅgā,
no vata re vattabbe “Aniyatassa niyāmagamanāya atthi
ñāṇan ti.”

6. Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇan ti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge ñāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale ñāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya — pe — anāgāmiphala-sacchikiriyāya—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte ñāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

7. Na vattaḃbaṃ “Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇaṃ ti”?

Nanu Bhagavā jānāti “Ayaṃ puggalo sammattaniyāmaṃ okkamissati, bhabbo ayaṃ puggalo dhammaṃ abhisametun ti”?

Āmantā.

Hañci Bhagavā jānāti “Ayaṃ puggalo sammattaniyāmaṃ okkamissati, bhabbo ayaṃ puggalo dhammaṃ abhisametun,” tena vata re vattaḃbe “Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇaṃ ti.”

N i y ā m a k a t h ā .

V. 5.

1. Sabbamaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Sammutiñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sammutiñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Ye keci sammutiṇ jānanti, sabbe te paṭisambhidapattā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sabbamaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Cetopariyāye ñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Cetopariyāye ñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Ye keci paracittaṃ jānanti, sabbe te paṭisambhidapattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbāṃ ñāṇaṃ paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Sabbā paññā paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā paññā paṭisambhidā ti?

Āmantā.

Paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa atthi paññā, sā paññā paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ—pe—vāyokasiṇaṃ—pe—
—nīlakasiṇaṃ—pe—pītakasiṇaṃ—pe—lohitakasiṇaṃ—
pe—odātakasiṇaṃ—pe—ākāsānañcāyatanāṃ—pe—viññā-
ṇañcāyatanāṃ—pe—ākīñcaññāyatanāṃ—pe—nevasaññā-
nāsaññāyatanāṃ samāpannassa—pe—dānaṃ dadantassa
—pe—cīvaraṃ dadantassa—pe—piṇḍapātaṃ dadantassa
—pe—senāsaṇaṃ dadantassa—pe—gilānapaccayabhesaj-
japarikkhāraṃ dadantassa atthi paññā, sā paññā paṭisam-
bhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Sabbāṃ ñāṇaṃ paṭisambhidā ti”?

Āmantā.

Atthi lokuttarā paññā, sā na paṭisambhidā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sabbaṃ ñāṇaṃ paṭisambhidā ti.

Paṭisambhidakathā.

V. 6.

1. Na vattabbaṃ “Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ
ñeva na aññārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu pathavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa atthi ñāṇaṃ, paṭhavīkaṣiṇaṃ ca sammutisaccamhīti?

Āmantā.

Hañci paṭhavīkaṣiṇasamāpattiṃ samāpannassa atthi ñāṇaṃ, paṭhavīkaṣiṇaṃ ca sammutisaccamhi, tena vata re vattabbe “Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

2. Na vattabbaṃ “Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu āpokasiṇaṃ—pe—tejokasiṇaṃ—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa atthi ñāṇaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro ca sammutisaccamhīti?

Āmantā.

Hañci gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa atthi ñāṇaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro ca sammutisaccamhi, tena vata re vattabbe “Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

3. Sammutiñāṇaṃ saccārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammutiñāṇakathā.

V. 7.

1. Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu atthi koci sarāgaṃ cittaṃ “sarāgaṃ cittaṃ ti” pajānātīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci sarāgaṃ cittaṃ “sarāgaṃ cittaṃ ti” pajānāti, no vata re vattabbe “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

Nanu atthi koci vītarāgaṃ cittaṃ “vītarāgaṃ cittaṃ ti”—pe—sadosaṃ cittaṃ—pe—vītadosaṃ cittaṃ—pe—samohaṃ cittaṃ—pe—vītamohaṃ cittaṃ, saṃkhittaṃ cittaṃ, vikkhittaṃ cittaṃ, mahaggataṃ cittaṃ, amahaggataṃ cittaṃ, sa-uttaraṃ cittaṃ, anuttaraṃ cittaṃ, samāhitaṃ cittaṃ, asaṃāhitaṃ cittaṃ, vimuttaṃ cittaṃ—pe—avimuttaṃ cittaṃ “avimuttaṃ cittaṃ ti” pajānāti?

Āmantā.

Hañci atthi koci avimuttaṃ cittaṃ “avimuttaṃ cittaṃ ti” pajānāti, no vata re vattabbe “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittaṃ rammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

2. Phassārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci phassārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ, no vata re vattabbe “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittaṃ rammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

Vedanārammaṇe ñāṇaṃ, saññārammaṇe ñāṇaṃ, cetanārammaṇe ñāṇaṃ, cittaṃ rammaṇe ñāṇaṃ, saddhārammaṇe ñāṇaṃ, viriyārammaṇe ñāṇaṃ, satārammaṇe ñāṇaṃ, samādhārammaṇe ñāṇaṃ, paññārammaṇe ñāṇaṃ—pe—rāgārammaṇe ñāṇaṃ—pe—dosārammaṇe ñāṇaṃ—pe—anottappārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anottappārammaṇe ñāṇaṃ vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ, no vata re vattabbe “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittaṃ rammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

3. Phassārammaṇe ñāṇaṃ na vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Phassapariyāye ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanārammaṇe ñāṇaṃ—pe—saññārammaṇe ñāṇaṃ—pe—anottappārammaṇe ñāṇaṃ na vattabbaṃ cetopariyāye ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Anottappapariyāye ñāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaṃ
ñeva na aññārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu cetopariyāye ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci cetopariyāye ñāṇaṃ, tena vata re vattabbe “Cetopariyāye ñāṇaṃ cittārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti.”

Cittārammaṇakathā.

V. 8.

1. Anāgate ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Anāgataṃ mūlato jānāti, hetuto^{*} jānāti, nidānato jānāti, sambhavato jānāti, pabhavato jānāti, samuṭṭhānato jānāti, āhārato jānāti, ārammaṇato jānāti, paccayato jānāti, samudayato jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgate ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Anāgataṃ hetupaccayatam jānāti, ārammaṇapaccayatam jānāti, adhipatipaccayatam jānāti, anantarapaccayatam jānāti, samanantarapaccayatam jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Anāgate ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Gotrabhuno puggalassa sotāpattimagge ñāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa sotāpattiphale ñāṇaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa—pe—anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipannassa pug-

^{*} hetuṇo, P.S.

galassa—pe—arahattasacchikiriyāya paṭipannassa puggalassa arahatte ñāṇaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Anāgate ñāṇaṃ atthīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pāṭaliputtassa kho Ānanda tayo antarāyā bhavissanti, aggito vā udakato vā mithubhedā vā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi anāgate ñāṇaṃ atthīti.

A n ā g a t a ñ ā ṇ a k a t h ā .

V. 9.

1. Paccuppanne ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ jānātīti?

Āmantā.

Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ ñāṇan ti jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena ñāṇena taṃ ñāṇaṃ ñāṇan ti jānātīti?

Āmantā.

Taṃ ñāṇaṃ tassa ñāṇassa ārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ ñāṇaṃ tassa ñāṇassa ārammaṇan ti?

Āmantā.

Tena phassena taṃ phassaṃ phusāti, tāya vedanāya taṃ vedanaṃ vedeti, tāya saññāya taṃ saññaṃ sañjānāti, tāya cetanāya taṃ cetanaṃ ceteti, tena cittena taṃ cittaṃ cinteti, tena vitakkena taṃ vitakkaṃ vitakketi, tena vicārena taṃ vicāraṃ vicāreti, tāya pītiyā taṃ pītiṃ piyāyati, tāya satiā taṃ satiṃ sarati, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānāti, tena khaggena taṃ khaggaṃ chindati, tena pha-

rasunā taṃ pharusam tacchati, tāya kuṭṭhāriyā¹ taṃ kuṭṭhāriṃ tacchati, tāya vāsiyā taṃ vāsiṃ tacchati, tāya sūciyā taṃ sūciṃ sibbeti, tena aṅgulaggena taṃ aṅgulaggaṃ parāmasati, tena nāsikaggena taṃ nāsikaggaṃ parāmasati, tena matthakena taṃ matthakaṃ parāmasati, tena gūthena taṃ gūthaṃ dhovati, tena muttena taṃ muttaṃ dhovati, tena kheḷena taṃ kheḷaṃ dhovati, tena pubbena taṃ pubbaṃ dhovati, tena lohitenā taṃ lohitaṃ dhovatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Paccuppanne ñāṇaṃ atthīti”?

Āmantā.

Nanu sabbe saṃkhāre aniccato diṭṭhe taṃ pi ñāṇaṃ aniccato diṭṭhaṃ hotīti?

Āmantā.

Hañci sabbe saṃkhāre aniccato diṭṭhe taṃ pi ñāṇaṃ aniccato diṭṭhaṃ hoti, tena vata re vattabbe “Paccuppanne ñāṇaṃ atthīti.”

Paccuppannaññāṇakathā.

V. 10.

1. Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sāvako phalassa kataṃ paññāpetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāvakassa phale ñāṇaṃ paññāpetīti?

Āmantā.

Atthi sāvakassa phalaparopariyatti,² indriyaparopariyatti, puggalaparopariyattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Atthi sāvakassa khandhapaññatti, āyatanapaññatti,

¹ kuṭṭhāriyā, P., kudhāriya, M.K., kuṭāriyā, S.

² pariyaṭṭaṃ, P.

dhātupaññatti, saccapaññatti, indriyapaññatti, puggala-
paññattiti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sāvako jino satthā sammāsambuddho sabbaññū sabba,
dassāvī dhammasāmi dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti?

Āmantā.

Sāvako anuppannassa maggassa uppādetā asaṅjātassa
maggassa saṅjanetā anakkhātassa maggassa akkhātā mag-
gaññū maggavidū maggakovidō ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbam “Sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti”?

Āmantā.

Sāvako aññāpi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sāvakassa phale ñāṇaṃ atthīti.

Phalañāṇakathā.

Vimuttiñāṇaṃ vimuttaṃ, Sekhassa asekhaṃ ñāṇaṃ,
Viparīte ñāṇaṃ, Aniyatassa niyāmagamanāya atthi ñāṇaṃ,
Sabbam ñāṇaṃ paṭisambhidā ti, Sammutiñāṇaṃ,
Cetopariyāye ñāṇaṃ, Anāgate ñāṇaṃ,
Paccuppanne ñāṇaṃ, Sāvakassa phale ñāṇaṃ ti.

Pañcamo Vaggo.

Mahāpaṇṇāsako.

CATALOGUED

